

Onderzoek van de dossiers

Dit deel van het jaarverslag bevat drie hoofdstukken.

De statistieken geven een algemeen overzicht van de klachten die in het voorbije werkingsjaar werden ingediend. Wij behandelen achtereenvolgens de ontvankelijkheid van de klachten, het voorwerp van de ontvankelijke klachten, de betrokken pensioendiensten en de dossierbehandeling. In dit laatste onderdeel komt ook het resultaat van onze bemiddeling en – nieuwigheid - het financieel resultaat aan bod.

De statistische gegevens over de behandelingsduur maken ook een evaluatie van de werking van de Ombudsdienst mogelijk.

In het tweede hoofdstuk, de analyse van de dossiers, vindt u per pensioendienst de resultaten van ons onderzoek naar de gegrondheid van de ontvankelijke klachten. Het bevat een bespreking van de meest opmerkelijke dossiers per pensioendienst en de bemerkingen, voorstellen, suggesties en aanbevelingen die zij uitlokken.

In het derde hoofdstuk ten slotte wordt aandacht besteed aan vragen en klachten die wij niet behandeld hebben omdat zij buiten ons bevoegdheidsdomein vallen. Een aantal van deze klachten bevat relevante informatie over de manier waarop de pensioenstelsels en de werking van de diensten in de pensioensector in het algemeen ervaren worden door de burger.

Statistische gegevens

Analyse van de dossiers

Klachten van algemene strekking en vragen om informatie

Statistische gegevens

De cijfers, statistieken en grafieken in dit hoofdstuk slaan niet enkel op de klachten.

Met het oog op de grootst mogelijke openheid zijn ook zoveel mogelijk statistische gegevens opgenomen die een evaluatie van de werking van de Ombudsdienst mogelijk moeten maken.

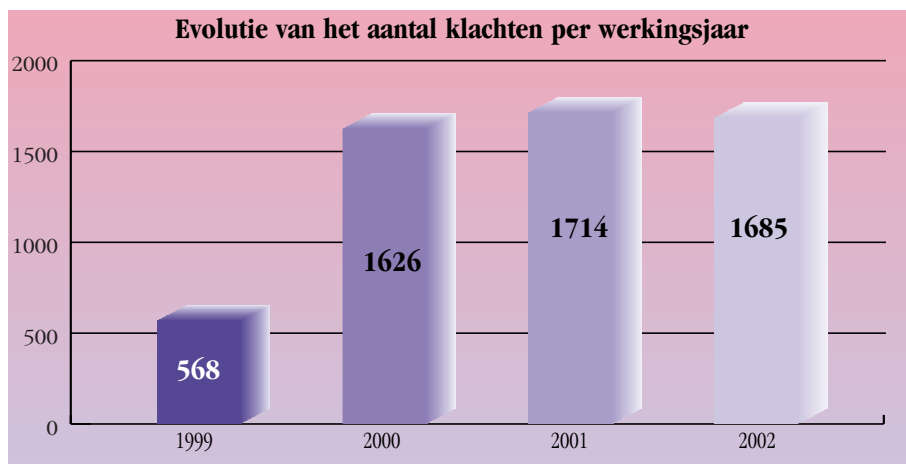
De klachten – Algemene cijfers en trends

Totaal aantal klachten

Aantal klachten over 12 maanden: 1.685

Het totaal aantal ingediende klachten is over het werkingsjaar 2002 nagenoeg gelijk gebleven in vergelijking met vorig jaar.

Onderstaande grafiek toont de evolutie van het aantal klachten vanaf de start van de Ombudsdienst. In het eerste en onvolledige werkingsjaar (slechts 9 maanden) werden 568 klachten ingediend. Over het werkingsjaar 2000 is het aantal klachten bijna verdrievoudigd tot 1.626. In 2001 noteerden wij een stijging tot 1714 klachten. In de loop van het verstreken jaar heeft de Ombudsdienst 1685 klachten in behandeling genomen.

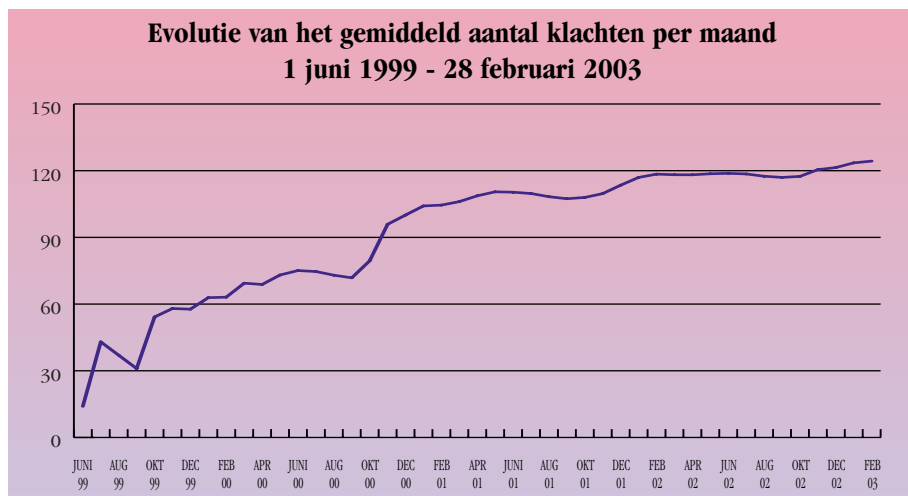

Gemiddeld aantal klachten per maand

Gemiddeld aantal klachten per maand: 140

Op jaarbasis bekeken steeg het gemiddeld aantal klachten per maand van 63 in 1999 over 136 in 2000, tot 143 in 2001. Dit jaar is het gemiddeld aantal klachten gestabiliseerd op 140.

De evolutie van het gemiddeld aantal klachten vanaf de start van de Ombudsdienst op 1 juni 1999, geeft volgend beeld.

Men ziet een gestage stijging van het maandgemiddelde tot 124 dossiers in februari 2003.

Uiteraard ligt dit algemeen gemiddelde lager dan het gemiddelde over het werkingsjaar.

Verdeling van de klachten naar de taal van de klager

Nederlandstalig: 49 % Franstalig: 50,8 % Duitstalig: 0,2 %

De Franstalige klachten hebben een licht overwicht op de Nederlandstalige. Zoals vorig jaar hebben wij klachten in het Duits ontvangen, 4 in het totaal.

Verdeling van de klachten naar het geslacht van de klager

Mannen: 64 % Vrouwen: 36 %

Mannen dienen meer dan 6 op 10 van de klachten in. In vergelijking met de vorige jaren is het aandeel van de vrouwelijke klagers iets gedaald, namelijk van 39 tot 36 procent.

De meest voor de hand liggende verklaring voor het groter aantal mannelijke klagers is de historisch hogere tewerkstellingsgraad van de mannen.

Wijze van indienen van de klachten

Schriftelijk: 94 % Mondeling ter plaatse: 6 %

De overgrote meerderheid van de klachten wordt schriftelijk ingediend, het merendeel ervan per brief. Meer en meer klachten bereiken de Ombudsdienst echter ook per fax en e-mail.

De bezoekers die hun klacht liever mondeling indienen, zijn goed voor 6 % van de klachten. Zeven op tien bezoekers zijn Franstalig.

In de meeste gevallen richten de klagers zich rechtstreeks tot de Ombudsdienst Pensioenen. Slechts in minder dan één op tien van de gevallen ontvangen wij klachten via andere kanalen, zoals via andere ombudsmannen.

Woon- of verblijfplaats van de klager

Wij ontvangen een toenemend aantal klachten uit alle delen van de wereld.

	België	Buitenland
2001	95 %	5 %
2002	93 %	7 %

Het gaat hier zowel om Belgen in het buitenland als om klagers met een andere nationaliteit. Bij de niet-Belgen gaat het meestal om onderdanen van een land van de Europese Economische Ruimte (EER) of van een land waarmee België een bilaterale overeenkomst inzake sociale zekerheid gesloten heeft.

Tijdens het voorbije jaar was 7 % van de klachten afkomstig van gepensioneerden die in het buitenland verblijven. Over de vorige drie jaar samen gerekend vertegenwoordigen deze klachten ruim 5 %.

Meer dan de helft van de buitenlandse klachten, 56 %, komt uit een lidstaat van de Europese Unie. Frankrijk is koploper met 22 % van de klachten.

Respectievelijk 19 % en 17 % van de klachten is afkomstig uit het Afrikaans en Amerikaans continent. Zuid-Afrika spant hier de kroon met 12 % van alle buitenlandse klachten.

De overige 8 % van de klachten komt uit Australië. Het gaat hier voornamelijk over Belgen die de Australische nationaliteit verworven hebben met als gevolg het verlies van de Belgische nationaliteit. Bij gebrek aan een overeenkomst inzake sociale zekerheid tussen België en Australië kunnen deze mensen geen Belgisch pensioen krijgen voor hun beroepsloopbaan in België.

Voorwerp van de klacht

Rustpensioen	Overlevingspensioen	Andere pensioenen en voordelen	Cumulatie van pensioenen van verschillende aard	GI IGO ¹	Geen pensioen
73 %	9 %	4 %	5 %	4 %	5 %

Van alle klachten gaan bijna drie vierden over het rustpensioen. Het overlevingspensioen, waarover hoofdzakelijk vrouwen klagen, is goed voor 9 % van de klachten.

Verder handelt 4 % van de klachten over een ander pensioen (pensioen als feitelijk gescheiden of uit de echt gescheiden echtgenoot, vergoedingspensioen, onvoorwaardelijk pensioen zelfstandigen, enz.) en andere voordelen die door de pensioendiensten toegekend en/of betaald worden (vakantiegeld, ouderdomsrente, weduwerente, enz.).

Een iets hoger percentage van de klachten betreft de cumulatie van pensioenen van verschillende aard, bijvoorbeeld rustpensioen met overlevingspensioen en pensioen als uit de echtgescheiden echtgenoot.

Over het gewaarborgd inkomen voor bejaarden en de Inkomensgarantie voor ouderen klaagt ruim 4 % van de verzoekers.

Slechts 5 % van de klachten betreft een materie waarvoor de Ombudsdienst niet bevoegd is (brugpensioenen, buitenlandse pensioenen, andere sociale uitkeringen, ...). Dit betekent niet noodzakelijk dat de Ombudsdienst Pensioenen voor alle andere klachten bevoegd is (bv. vragen om informatie of klachten van algemene strekking).

¹ GI staat voor het gewaarborgd inkomen voor bejaarden
IGO staat voor de Inkomensgarantie voor ouderen

Ontvankelijkheid van de klachten

Onze eerste onderzoeksdaad is die naar de bevoegdheid van de Ombudsdienst. Indien wij niet bevoegd zijn, brengen wij de klager daarvan op de hoogte en zenden wij de klacht door naar de bevoegde Ombudsman of instelling. Als dit niet mogelijk is, verwijzen wij de klager door.

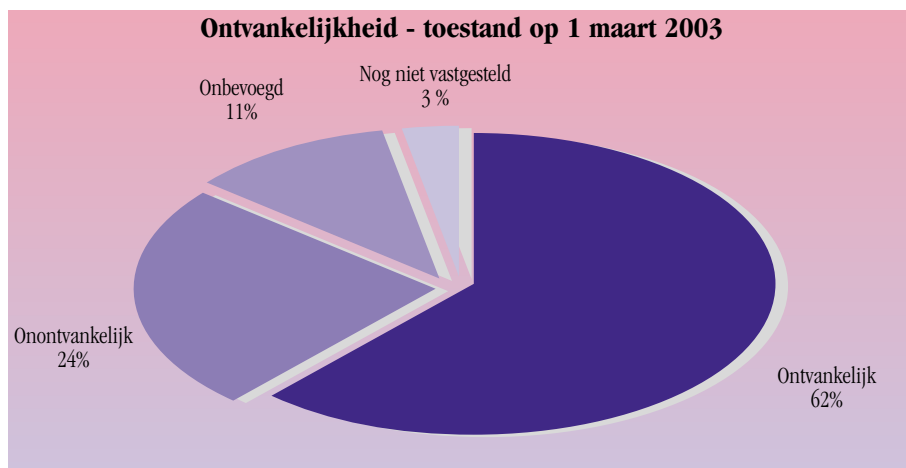
In de eerste twee jaarverslagen (1999 en 2000) hebben wij de vragen om informatie opgenomen in de categorie van klachten waarvoor wij ons onbevoegd moeten verklaren.

Wij zijn echter tot het inzicht gekomen dat het niet correct is om de vragen om informatie als klacht te kwalificeren wanneer het gaat om de onderverdeling van de klachten naar bevoegdheid en ontvankelijkheid.

Daarom worden de vragen om informatie sedert vorig jaar niet langer opgenomen in de berekeningsbasis voor de ontvankelijkheid.

Zodra onze bevoegdheid vaststaat, volgt het onderzoek naar de ontvankelijkheid van de klacht.

Toestand op 1 maart 2003

Het resultaat op 1 maart 2003 van het bevoegdheids- en ontvankelijkheidsonderzoek is gebaseerd op de 1246 “klachten” die zijn ingediend sedert 1 maart 2002. De 439 vragen om informatie die niet als klacht gekwalificeerd worden, zijn niet in aanmerking genomen (Zie verder in dit hoofdstuk onder “Afgesloten dossiers”).

Van de klachten die in dit werkingsjaar ingediend zijn, is 62 % ontvankelijk. Dit percentage zal wellicht een weinig toenemen zodra wij over de 3 % klachten waarin de ontvankelijkheid nog niet is vastgesteld, beslist hebben. Deze laatste klachten zijn pas recent ingediend, in januari en februari 2003.

Iets minder dan een kwart van de klachten, 24 % is onontvankelijk. In 11 % van de dossiers hebben wij onze onbevoegdheid vastgesteld.

Uiteraard is voor de vorige werkingsjaren de ontvankelijkheid definitief vastgesteld.

Als wij de vragen om informatie van de vier voorbije werkingsjaren buiten beschouwing laten dan komen wij uit op 65 % ontvankelijke klachten, 23 % onontvankelijke klachten en 12 % gevallen van onbevoegdheid.

Voorwerp van de ontvankelijke klachten

Vaststelling van de pensioenrechten

◆ toekenningsvoorwaarden van het pensioen (minimumpensioen, eenheid van loopbaan, raming van het pensioen, toegelaten beroepsactiviteit)	13 %
◆ niet in aanmerking genomen loopbaan	9 %
◆ toepassing van de cumulatieregels	6 %
◆ weigering van een pensioen	6 %
◆ berekening van het pensioen	4 %
	38 %

Betaling

◆ niet tijdige betaling en effectieve onderbreking van de regelmatige betaling	15 %
◆ inhoudingen op het pensioen (bedrijfsvoorheffing, ZIV-bijdrage, solidariteitsbijdrage)	6 %
◆ aanpassing van het pensioen (indexering, revalorisatiepremie, welvaartsaanpassing, verhoging minimumpensioen)	5 %
◆ weigering of terugvordering van het pensioen voor de maand van overlijden van de gepensioneerde	2 %
◆ andere (perequatie, betalingswijze, vermindering van het pensioen door wijziging van de burgerlijke staat)	1 %
	29 %

Behoorlijk bestuur

◆ langdurige termijn tussen de pensioenaanvraag en de voorlopige of definitieve pensioenbeslissing	14 %
◆ geen antwoord of laattijdig antwoord op vraag om inlichtingen	10 %
◆ gebrekkige informatie door de pensioendienst	8 %
◆ gebrekkige toepassing van de taalwetgeving	1 %
	33 %

De vaststelling van het pensioenrecht is het voorwerp van 38 % van de ontvankelijke klachten. Klachten over de toekenningsvoorwaarden van het pensioen zijn hier de uitschieter.

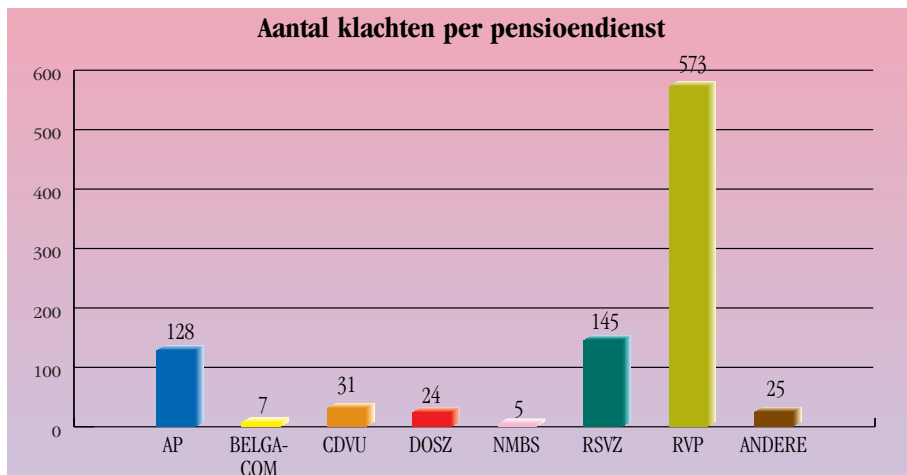
Bijna 30 % van de ontvankelijke klachten gaat over de betaling. Meer dan de helft van deze klachten gaat over de laattijdige betaling of onderbreking van de regelmatige betaling van het pensioen.

Een derde van de klachten betreft het niet respecteren van een aantal principes van behoorlijk bestuur. De klagers viseren vooral de termijnen die de administraties nodig hebben voor het nemen van beslissingen.

Betrokken pensioendiensten

Om te vermijden dat er een verkeerd beeld over de werking van de pensioendiensten zou ontstaan, wordt enkel voor de ontvankelijke klachten een overzicht van de betrokken instellingen gegeven. Onontvankelijke klachten en klachten waarvoor de Ombudsdienst zich onbevoegd heeft verklaard, zijn voor dit overzicht immers niet relevant.

Daarenboven dient de lezer in het achterhoofd te houden dat de geciteerde cijfers niet noodzakelijk iets zeggen over de kwaliteit van de dienstverlening van de instellingen. De gegrondheid van de ontvankelijke klachten is hiervoor de meer aangewezen indicator.

Absolute aantallen

De hierna geciteerde aantallen slaan op de dossiers van het werkingsjaar 2002.

Van de 938 ontvankelijke klachten die de basis uitmaken van deze grafiek werden er 146 klachten twee keer en 11 klachten drie keer geteld omdat er twee of drie pensioendiensten bij betrokken zijn.

Deze absolute cijfers moeten echter in hun juiste context geplaatst worden. Ze moeten afgezet worden tegen het aantal gepensioneerden dat door de betrokken pensioendiensten bediend wordt.

De pensioendiensten hebben volgende gegevens meegedeeld.

In 2002 werden er bij benadering 151.000 pensioenaanvragen ingediend bij de RVP, 23.000 bij de AP en 2.200 bij de DOSZ.

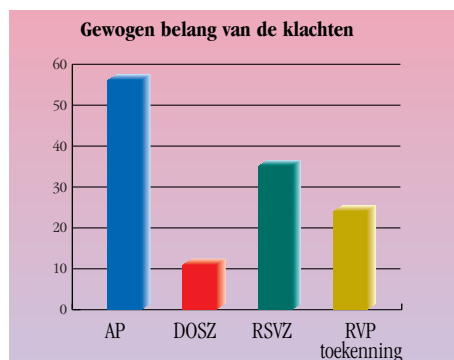
Bij het RSVZ werden ongeveer 24.000 aanvragen ingediend. Daarenboven heeft het RSVZ in circa 18.000 gevallen het onderzoek ambtshalve aangevat ingevolge de nieuwe wetgeving. Dit brengt het totaal voor het RSVZ op 42.000.

Waar de AP en het RSVZ enkel pensioenen toekennen, staan bv. de RVP en de DOSZ ook in voor de betaling van pensioenen. De CDVU betaalt dan weer overheidspensioenen maar kent geen pensioenen toe. De CDVU had in 2002 bij benadering 350.000 overheidspensioenen in betaling. De RVP betaalde in 2002 aan 1.825.000 gepensioneerde werknemers en zelfstandigen een pensioen uit.

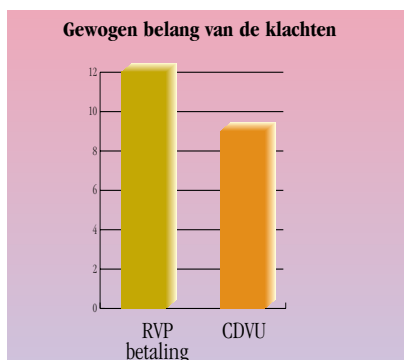
Gewogen aantallen

Om een beter beeld te krijgen van het relatief belang van het aantal ontvankelijke klachten per pensioendienst hebben wij voor de grotere toekenningsdiensten de klachten gewogen in functie van het aantal aanvragen in 2002 en voor de grotere betaaldiensten in functie van het aantal betaalde gepensioneerden. Dit geeft het volgende resultaat.

Toekenningsdiensten

Betaaldiensten

Bij de toekenningsdiensten scoort de AP het hoogst, gevolgd door het RSVZ en de RVP. Het relatief belang van de klachten is voor de DOSZ een vijfde van die van de hoogst scorende AP.

Voor de betalingsdiensten is het gewogen belang van de klachten bij de CDVU drievierde van die bij de RVP.

De dossierbehandeling

Afgesloten dossiers

Afgesloten dossiers: 87 %

De hierna volgende cijfers geven een gedetailleerd beeld van het aantal afgehandelde dossiers.

De telling op 1 maart 2003 geeft volgend resultaat.

In 2002 stelden wij 1.685 dossiers samen. Daarvan werden er 1.461 of 87 % afgesloten.

In 2002 hebben wij natuurlijk ook nog dossiers afgesloten die in de vorige werkingsjaren werden ingediend.

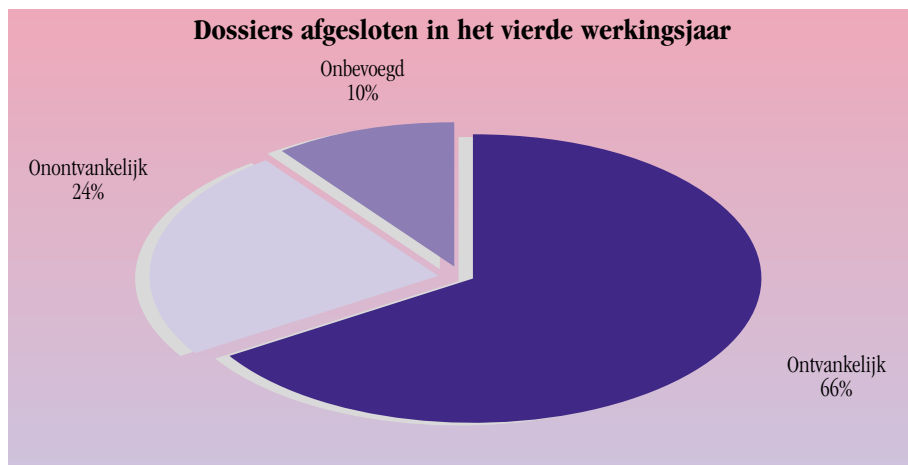
In de loop van de werkingsjaren 1999, 2000, 2001 samen ontvingen wij 3.911 klachten en vragen. In 3.584 gevallen of 92 % is het onderzoek beëindigd.

Over de vier jaren bekeken, zijn 5.354 van de 5.596 dossiers afgesloten. Dit is 96 %.

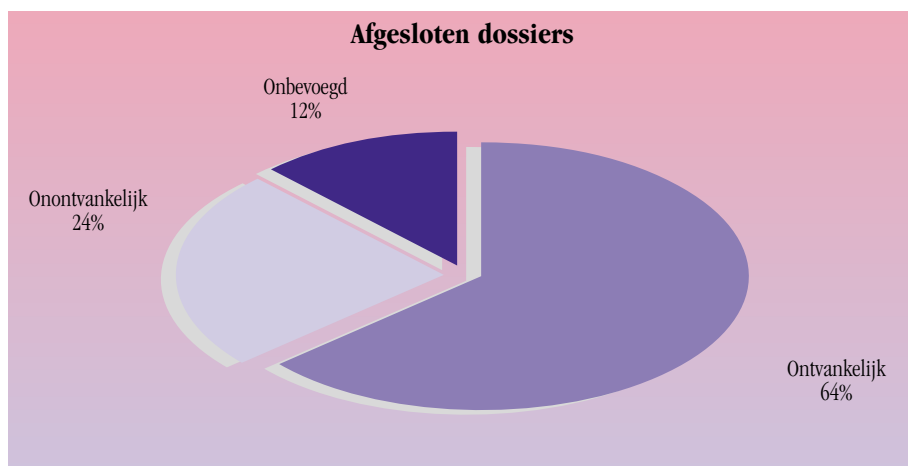
De ontvankelijkheid van de afgesloten dossiers

In de hierna volgende cijfers en grafieken zijn de dossiers die geen klacht maar een vraag om informatie inhouden niet meegerekend. Zoals eerder reeds gezegd missen deze vragen relevantie in de vaststelling van de ontvankelijkheid.

In de dossiers die in het vierde werkingsjaar afgesloten zijn, hebben de ontvankelijke klachten een aandeel van 66 % en is 24 % onontvankelijk. In 10 % van de gevallen hebben wij ons onbevoegd verklaard.

Wanneer we het totaal bekijken van alle dossiers die afgesloten zijn sinds 1 juni 1999 ligt de ontvankelijkheid iets lager.

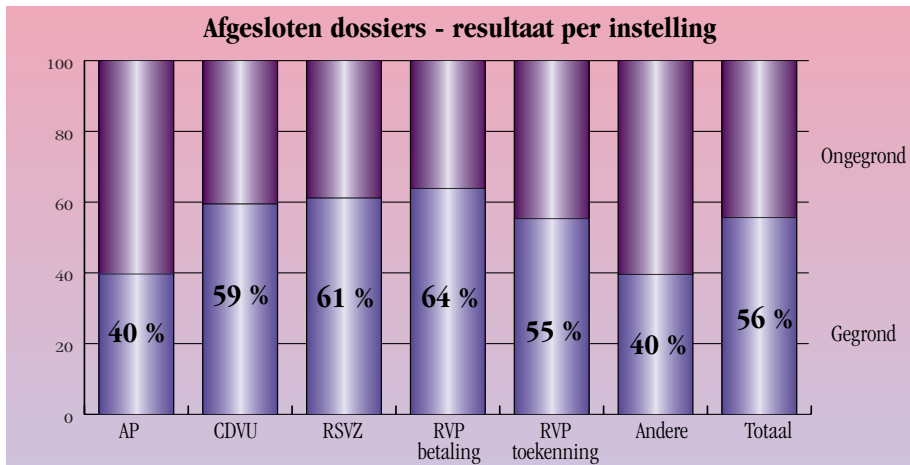

In die meting is 64 % van de klachten ontvankelijk, bijna een kwart onontvankelijk en valt 12 % van de klachten buiten onze bevoegdheid.

Gegrontheid van de ontvankelijke klachten

De grafiek hierna illustreert de gegrontheid van de ontvankelijke klachten waarvan het onderzoek in 2002 werd afgesloten. Het spreekt vanzelf dat de opgeschorte dossiers waarin parallel een gerechtelijke procedure loopt, buiten beschouwing werden gelaten.

Van de ontvankelijke klachten die in het vierde werkingsjaar afgesloten zijn, is 56 % gegronnd.

Het RSVZ en de betalingsdienst van de RVP scoren het hoogst respectievelijk met 61 en 64 % gegronde klachten. De CDVU en de toekenningsdienst van de RVP volgen met 59 % en 55 % gegronde klachten. Van de klachten over de AP is 40 % gegronnd. Bij de kleinere pensioendiensten (DOSZ, NMBS, Belgacom, de sociale verzekeringsfondsen, enz) is in het totaal eveneens 40 % van de klachten gegronnd.

Resultaat van de bemiddeling voor de gegronde klachten.

De volgende grafieken geven het resultaat weer van de bemiddeling voor de gegronde klachten. De eerste grafiek weerspiegelt het algemeen resultaat van de bemiddeling. Aan de hand van de tweede grafiek gaan wij dieper in op het financieel resultaat voor de verzoekers als gevolg van onze interventie.

Het algemeen resultaat

Bijna negen op tien (88 %) van deze dossiers zijn afgesloten met een positief resultaat voor de klager.

Dit “positief resultaat” houdt een verschillende interpretatie in naargelang het voorwerp van de klacht. Evidente voorbeelden zijn de verbetering van een foutieve pensioenbeslissing of de versnelde en definitieve afhandeling van een pensioendossier. In geval van gegronde klachten over de gedragingen van een pensioendienst of van één van zijn personeelsleden, bijvoorbeeld het niet of laattijdig beantwoorden van briefwisseling, is het feit dat de pensioendienst zich verontschuldigt ook te beschouwen als een positief resultaat.

Onze bemiddeling heeft slechts in 12 % van de gegronde klachten geen resultaat. In de meeste gevallen is dit te wijten aan het feit dat de administratie weliswaar de pensioenwetgeving correct heeft nageleefd doch dat een inbreuk op de principes van behoorlijk bestuur niet meer kan hersteld worden. Geen of onvoldoende informatie of bijstand verlenen aan de burger en ongerechtvaardigde onderbrekingen in de betaling zijn typevoorbeelden van een tekortkoming die later niet meer kan hersteld worden.

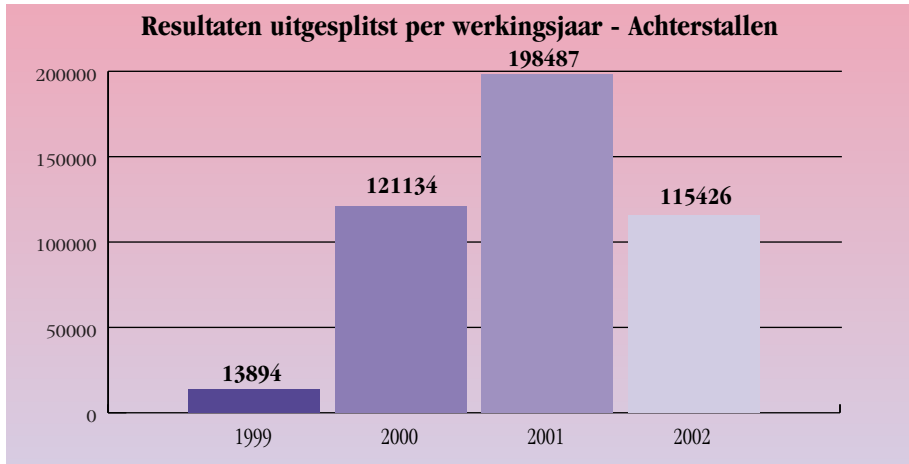
Het financieel resultaat

Wij hebben de financiële impact berekend van onze interventies voor de gegronde klachten.

Wij splitsen het financieel resultaat op per werkingsjaar. Tevens maken wij het onderscheid tussen de achterstallige pensioenbedragen² die dank zij onze interventies werden uitgekeerd en de prognose van de meerbedragen die in de toekomst zullen betaald worden.

²Het pensioen, vakantiegeld, inhoudingen op het pensioen, ...

Bij de achterstallige bedragen gaat het om effectief verschuldigde en slechts dank zij onze interventie betaalde bedragen. Het gaat met andere woorden om een financieel rechtsherstel.

De pensioendiensten hebben van 1999 tot het einde van het werkingsjaar 2002 in totaal 448.940,59 euro aan achterstallige betalingen uitgekeerd aan de verzoekers die beroep deden op de Ombudsdienst. In 2001 werd bijna 200.000 euro bijgepast. De uitgekeerde achterstallige bedragen voor 2000 en 2002 komen grosso modo overeen met respectievelijk 121.130 en 115.420 euro. In het eerste (onvolledige) werkingsjaar werd circa 13.900 euro achterstallig uitgekeerd.

Voor de prognose van de meerbedragen hebben wij ons gebaseerd op het verschil van de pensioenbedragen betaald vóór en na onze interventie, geprojecteerd op de levensverwachting voor vrouwen en mannen. Voor het bepalen van de levensverwachting hebben wij de sterftetafels 2000³ van het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) gebruikt. Hierbij hebben wij ons gebaseerd op de gemiddelde levensverwachting in functie van de reeds bereikte leeftijd. Deze levensverwachting verschilt significant van de absolute gemiddelde levensverwachting die in België voor mannen 75,8 en voor vrouwen 81,42 jaar is.

Onze berekeningen wijzen uit dat in totaal 1.984.700⁴ euro meer pensioen zou betaald worden aan de verzoekers die een gegronde klacht hebben ingediend. Het resultaat van het werkingsjaar 2001 neemt het leeuwenaandeel in het totaalbedrag in met 1.164.400 euro. In dalende lijn volgen 2000 met 451.000 euro, 2002 met 316.400 euro en 1999 met 52.800 euro.

Onontvankelijkheid

De redenen waarom 315 klachten onontvankelijk waren:

³ De sterftetafels worden ieder jaar opgesteld door het NIS op basis van demografische gegevens uit het Rijksregister van de natuurlijke personen, per geslacht, voor het Rijk en voor de gewesten. Momenteel zijn de meest recente gegevens die van 2000.

⁴ Bedrag aan de huidige index bij ongewijzigde wetgeving.

◆ Geen voorafgaande stappen bij de pensioendienst	92 %
◆ Geen mandaat	4 %
◆ Geen nieuw feit aangebracht	1 %
◆ Feiten meer dan 1 jaar geleden	1 %
◆ Geen reactie op vragen om bijkomende inlichtingen	1 %
◆ Anonieme klacht	1 %

In meer dan negen gevallen op tien hebben wij de klacht als onontvankelijk afgewezen omdat de klagers geen enkel voorafgaand contact hadden met de pensioendienst. Dit wil zeggen dat de pensioendienst niet op de hoogte was van het bestaan van een probleem of een ongenoegen en dus ook niet de gelegenheid had het probleem op te lossen. De basisregel die in de ombudswereld de “kenbaarheidsvereiste” wordt genoemd, was in die gevallen niet gerespecteerd door de klager.

In 4 % van de dossiers werd de klacht als onontvankelijk gekwalificeerd omdat de klager die optreedt als mandataris voor een gepensioneerde zelfs na onze uitdrukkelijke vraag geen volmacht heeft voorgelegd.

In 1 % van de gevallen kwam de verzoeker zonder nieuwe feiten aan te brengen terug met een klacht die wij eerder afgewezen hadden. Deze soort klachten is onontvankelijk. Het oprichtingsbesluit bepaalt immers dat wij in een dergelijk geval moeten weigeren om de klacht opnieuw te behandelen.

Zoals ieder jaar hebben wij een beperkt aantal klachten (1 %) onontvankelijk verklaard omdat de feiten waarover de gepensioneerde klaagde zich meer dan een jaar voor het indienen van de klacht hebben voorgedaan. In principe aanvaarden wij deze klachten, voor zover de overige ontvankelijkheidsvereisten voldaan zijn. Daarbij baseren wij ons op de overweging dat een verkeerde pensioenbeslissing of een fout in de uitbetaling van het pensioen levenslange nadelige gevolgen kan hebben voor de gepensioneerde.

Wanneer de toedracht van de zaak echter niet meer kan achterhaald worden dan verklaren wij de klacht onontvankelijk op basis van artikel 11 van het oprichtingsbesluit.⁵ Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer het gaat om de houding van een personeelslid van een pensioendienst of verkeerde inlichtingen die mondeling zouden verstrekt zijn.

In 1 % van de gevallen heeft de klager niet gereageerd op een vraag om bijkomende inlichtingen. Wij sturen altijd twee herinneringen met een tussenpauze van één maand. In de laatste herinnering delen wij de klager mee dat het dossier zal afgesloten worden indien hij binnen de drie weken niet reageert.

⁵ Art. 11 De ombudspersonen kunnen weigeren een klacht te behandelen wanneer: ...; 2° de klacht betrekking heeft op feiten die zich meer dan 1 jaar voor het indienen van de klacht hebben voorgedaan.

Tenslotte hebben wij dit jaar ook enkele anonieme klachten ontvangen. Het oprichtingsbesluit⁶ van de Ombudsdienst voorziet in dat geval dat wij kunnen weigeren de klacht te behandelen. Wij hebben ze dan ook onontvankelijk verklaard.

Het is geenszins nodig een klacht anoniem in te dienen, hoe ernstig de feiten ook mogen zijn. De klager kan er op rekenen dat hij met de grootste discretie behandeld wordt. Het oprichtingsbesluit van de Ombudsdienst bepaalt ook dat wij gebonden zijn aan het beroepsgeheim⁷.

Onbevoegdheid

In 574 dossiers hebben wij ons onbevoegd verklaard. Dit cijfer moet echter opgesplitst worden in 135 klachten en 439 vragen om informatie.

Hierna volgen de redenen van de onbevoegdheid in de 135 klachtendossiers.

◆ Geen federale pensioendienst	47 %
◆ Algemene klacht over het pensioenbeleid	21 %
◆ Buitenlandse pensioendienst	3 %
◆ Andere	29 %

De onbevoegdheid wordt in nagenoeg de helft van de gevallen veroorzaakt door het feit dat de klacht niet over een federale pensioendienst handelt.

In 21 % van de dossiers hebben wij ons onbevoegd verklaard omdat de klager het pensioenbeleid in se aanvecht. Op dit punt gaan wij dieper in in het laatste hoofdstuk van dit deel “Klachten van algemene strekking en vragen om informatie”.

Wij hebben ons onbevoegd verklaard in 3 % van de dossiers omdat de betrokken buitenlandse pensioendienst buiten ons bevoegdheidsdomein valt, terwijl het in de resterende 29 % van de gevallen gaat om klachten die handelen over andere dan pensioenmateries.

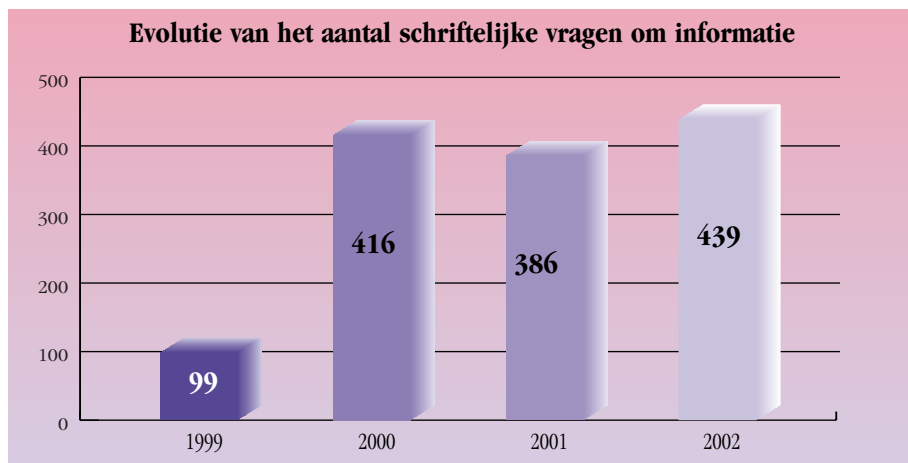
In 2002 hebben wij ook 439 schriftelijke vragen om informatie ontvangen waarvoor wij niet bevoegd zijn. Bij dit aantal moeten ook de ontelbare telefonische vragen om informatie gerekend worden. Wij beschikken echter niet over de middelen om hiervan exacte cijfers bij te houden.

Van bij de aanvang werden wij geconfronteerd met een aanzienlijk aantal vragen om informatie waarvoor de Ombudsdienst alle bevoegdheid mist. Het geven van informatie en raad komt toe aan de pensioendiensten.

⁶ Art. 11 De ombudspersonen kunnen weigeren een klacht te behandelen wanneer: 1° de identiteit van de klager niet gekend is;

⁷ Art. 18 Artikel 458 van het Strafwetboek is van toepassing op de ombudspersonen en hun personeelsleden.

Onderstaande grafiek geeft de evolutie weer van het aantal schriftelijke vragen om informatie.

In 1999 vertegenwoordigden de 99 schriftelijke vragen om informatie 17 % van de ingediende dossiers. In 2000 liep dit aantal op tot 416 of 26 % van de dossiers. In 2001 daalde het aantal vragen om informatie lichtjes tot 386 of 23 %. Dit jaar is het aantal vragen opnieuw gestegen tot 439 of 26 % van de dossiers.

In het derde hoofdstuk van dit deel “Klachten van algemene strekking en vragen om informatie” gaan wij verder in op dit fenomeen.

Behandelingsduur

In artikel 13 van ons huishoudelijk reglement hebben wij in de opsomming van de rechten van de klager opgenomen dat de klager recht heeft “op een beslissing over de gegrondheid van de klacht binnen een redelijke termijn, afhankelijk van de complexiteit van het dossier.”

Het nastreven van een redelijke behandelingstermijn is dan ook een van de prioriteiten bij het onderzoek van de klachten. Gelet op de complexiteit van de pensioenmaterie en in een aantal gevallen de betrokkenheid van verschillende administraties is dit niet altijd evident. De redelijke termijn is dan ook functie van de complexiteit van het dossier. Ook het voorwerp van de klacht geeft een aanwijzing over de in redelijkheid te respecteren termijn. Het uitblijven van een pensioenbeslissing of een onderbreking in de betalingen van het pensioen zijn bijvoorbeeld problemen die bij wijze van spreken onmiddellijk moeten opgelost worden. Voor een grote meerderheid van de gepensioneerden is het pensioen immers het enige inkomen.

Wij bespreken hierna de gemiddelde behandelingsduur van de afgesloten dossiers. Vervolgens

geven wij een gedetailleerd overzicht van de dossiers die nog in onderzoek zijn op 1 maart 2003. Hiermee willen wij een getrouw beeld geven van de werking van de Ombudsdienst tijdens het voorbije werkjaar.

Gemiddelde behandelingsduur voor de afgesloten dossiers

**Gemiddelde behandelingsduur voor de ontvankelijke klachten:
116 kalenderdagen**

In vergelijking met vorig jaar is deze termijn lichtjes gedaald (121 kalenderdagen).

Het onderzoek van een klacht vergt quasi altijd de opvraging van het volledige pensioendossier. Dit geldt des te meer voor de klachtendossiers waarbij meer dan één pensioendienst betrokken is. In die gevallen is een langdurig onderzoek van het pensioen geen uitzondering. Wij analyseren immers elk pensioendossier en volgen de verschillende beslissingen die een impact op elkaar hebben op. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer een pensioendienst op onze vraag een herziening van het pensioenrecht uitvoert die gevolgen heeft voor de beslissingen van de andere betrokken pensioendienst. Wij sluiten in principe een dossier niet af vooraleer ons de definitieve beslissing van elke betrokken pensioendienst is meegedeeld. Zo kunnen ettelijke maanden verstrijken vooraleer een definitieve pensioenbeslissing getroffen wordt omdat de pensioendienst wacht op een beslissing van een buitenlandse pensioenadministratie.

Ook wanneer wij op betwistbare standpunten van de pensioendiensten stuiten die ons ertoe leiden een discussie over de interpretatie van de wetgeving aan te gaan, kan de behandelingsduur uitlopen.

Tenslotte is in sommige gevallen een formeel bemiddelingsonderhoud nodig om de pensioendienst ervan te overtuigen zijn beslissingen of zijn werkmethode te wijzigen.

**Gemiddelde behandelingsduur voor de andere klachten
(onontvankelijk en onbevoegd):
22 kalenderdagen**

In vergelijking met de ontvankelijke klachten nemen de dossiers met onontvankelijke klachten of klachten waarvoor wij niet bevoegd zijn, aanzienlijk minder tijd in beslag.

Dit jaar bedraagt de gemiddelde afhandelingstijd ongeveer drie weken, een verbetering ten opzichte van vorig jaar. Dat wij toch nog altijd 3 weken nodig hebben, komt voort uit het feit dat

in vele gevallen bijkomende inlichtingen moeten gevraagd worden aan de klager. Soms is de formulering van de klacht zeer algemeen, zonder vermelding van de pensioendienst, of er reeds voorafgaand contact was met de pensioendienst, enz. Pas als alle informatie ter beschikking is waaruit de onontvankelijkheid of de onbevoegdheid blijkt, wordt de beslissing om de klacht niet te behandelen meegegeeld aan de klager, vergezeld van een uitvoerige motivering.

**Algemene gemiddelde behandelingsduur:
71 kalenderdagen**

De algemene gemiddelde behandelingsduur is nu net geen twee en een halve maand, 10 dagen meer dan in 2000 en drie dagen minder dan vorig jaar.

In elk geval stellen wij alles in het werk om de behandelingstermijnen zo kort mogelijk te houden zonder evenwel de kwaliteit en de grondigheid van het onderzoek te beknotten.

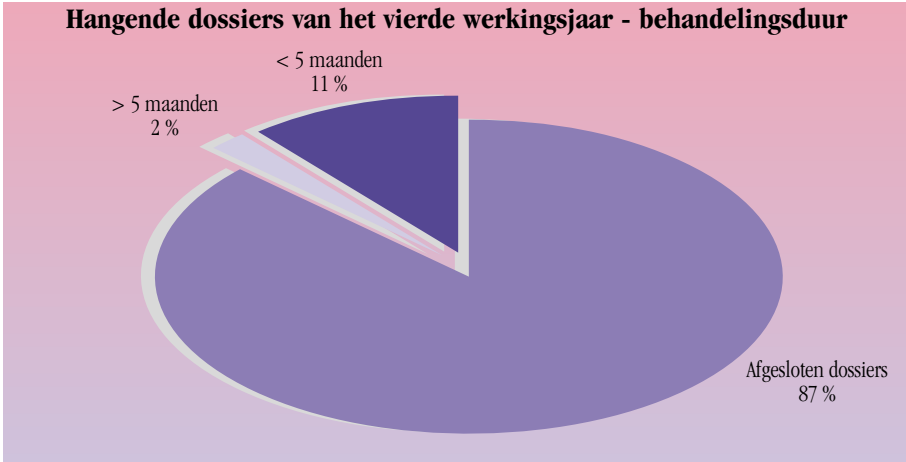
Dossiers in afwachting en in onderzoek

Op 1 maart 2003 waren nog 240 dossiers of 4,3 % van alle dossiers in afwachting of in onderzoek.

Aantal maanden in behandeling Klacht ingediend in		Aantallen	Percentage		
minder dan 1 maand	februari	81	33.8	60.9	78
1 maand en minder dan 2	januari	39	16.3		
2 maanden en minder dan 3	december	26	10.8	17.1	
3 maanden en minder dan 4	november	26	10.8		
4 maanden en minder dan 5	oktober	15	6.3		
5 maanden en minder dan 6	september	5	2.1		
6 maanden en minder dan 7	augustus	8	3.3		
7 maanden en minder dan 8	juli	7	2.9		
8 maanden en minder dan 9	juni	6	2.4	22	22
9 maanden en minder dan 10	mei	3	1.3		
10 maanden en minder dan 11	april	5	2.1		
11 en minder dan 12	maart 2002	3	1.2		
Meer dan 12 maanden	voor maart 2002	16	6.7		
Totaal		240	100		

Op 1 maart 2003 is 61 % van de onbesliste dossiers minder dan 2 maanden in behandeling. Bijna vier vijfden van de hangende dossiers zijn minder dan 5 maanden in onderzoek. Voor iets meer dan een vijfde duurt het onderzoek langer: 37 dossiers zijn tussen 5 en 12 maanden in onderzoek. Voor 16 dossiers duurt het onderzoek meer dan een jaar.

Van alle in het vierde werkingsjaar ingediende dossiers (1.685) is nog 13 % hangende: 11 % is minder dan 5 maanden in onderzoek, 2 % is meer dan 5 maanden in onderzoek.

De belangrijkste oorzaken van een langdurig onderzoek zijn:

- de complexiteit van de loopbaan en de veelheid van de sociale zekerheidsregelingen waaraan de klager onderworpen was tijdens zijn actieve loopbaan;
- meerdere Belgische pensioendiensten, betrokken bij de vaststelling van het volledig pensioenrecht, zijn verplicht rekening te houden met elkaars beslissingen (toekenning en herziening);
- buitenlandse pensioendiensten onderzoeken het pensioenrecht en hun beslissingen beïnvloeden de Belgische regeling;
- overheden-werkgevers laten na exacte loopbaangegevens mee te delen aan de pensioendiensten (regelmatig opduikend probleem in de onderwijssector);
- de klager deelt onvolledige of foutieve inlichtingen mee.

Analyse van de dossiers

Aan elk van de grote pensioendiensten is een aparte bespreking gewijd: de Rijksdienst voor Pensioenen, de Administratie der Pensioenen, het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen en de Directie voor de pensioenen van de Centrale Dienst der Vaste Uitgaven bij het Ministerie van Financiën.

Voor de Rijksdienst voor Pensioenen is een onderscheid gemaakt tussen de toekenningsdiensten en de betalingsdiensten.

De commentaren en de opmerkingen in verband met de kleinere pensioendiensten zijn gegroepeerd.

Enkel de meest opmerkelijke dossiers worden besproken. Het zijn dossiers die aanleiding geven tot specifieke commentaren en sommige typegevallen die illustreren welke resultaten de Ombudsdienst Pensioenen bereikt. Soms worden meerdere dossiers samen besproken omdat zij handelen over een gelijkaardige problematiek. Het gevolg dat aan sommige suggesties uit het vorig jaarverslag gegeven is, vindt u terug in de betrokken afdeling.

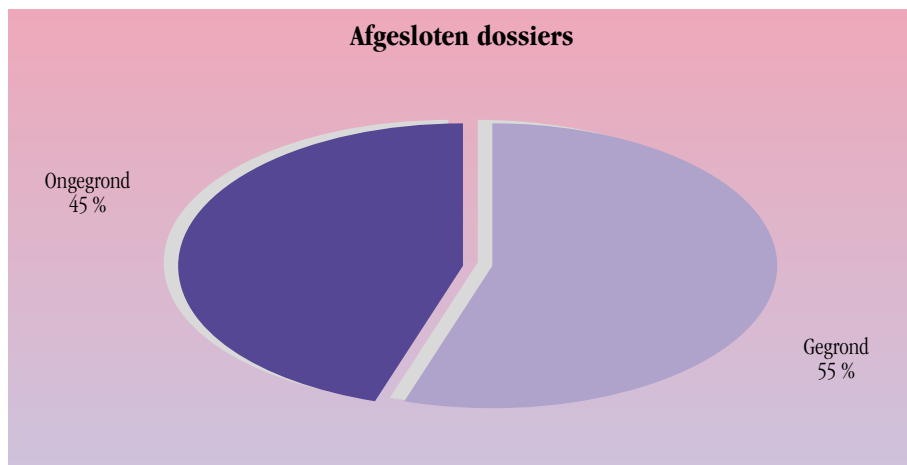
Wanneer verschillende pensioendiensten bij een zelfde klacht betrokken zijn, wordt de klacht slechts in één van de afdelingen besproken. In de andere afdelingen wordt ernaar verwezen.

Tenslotte vestigen wij de aandacht erop dat wanneer bedragen uitgedrukt worden in Belgische Frank de toekenning en de betaling van de pensioenen in de besproken dossiers ook in die munt gebeurde. In de andere gevallen worden de bedragen uitgedrukt in Euro (1 euro = 40.3399 BEF).

De toekenningsdiensten van de Rijksdienst voor Pensioenen (RVP)

De Rijksdienst vervult twee kernopdrachten in de pensioensector. Hij kent het pensioen toe aan de gewezen werknemers en betaalt de pensioenen uit aan de gepensioneerde werknemers en zelfstandigen. Deze afdeling is gewijd aan de toekenningsdiensten.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Bewijs van tewerkstelling als werknemer

Dossier 4144

De feiten

De verzoeker vroeg oorspronkelijk zijn pensioen aan op de leeftijd van 60 jaar met als ingangsdatum 1 juni 1990. Wegens de vervroegde ingangsdatum moest het pensioenbedrag met 25 % verminderd worden. Omdat hij wist dat de vermindering wegens vervroeging zou afgeschaft worden, stelde hij vervolgens zijn pensionering uit tot 1 januari 1991.

In zijn oorspronkelijke beslissing houdt de RVP rekening met het loopbaanjaar 1949. In zijn tweede beslissing, genomen op basis van dezelfde elementen als de eerste, wordt dit jaar niet meer in aanmerking genomen voor de pensioenberekening.

Bedenkingen

Het bewijs van tewerkstelling waardoor het recht op het rustpensioen wordt geopend voor de periode na 31 december 1945 wordt geleverd door elk bescheid dat bewijst dat de pensioenstortingen werden afgehouden of dat de werknemer gelijkstelling kan genieten¹.

Uit de individuele pensioenrekening blijkt dat er voor het jaar 1949 slechts stortingen zijn voor 5 maanden. De individuele rekening bewijst bijgevolg niet de vereiste gewoonlijke en hoofdzakelijke tewerkstelling (185 dagen van tenminste 4 uur per dag). De bijdragebons bij het ziekenfonds die alleen het bewijs inhouden dat de werknemer aan de sociale zekerheid onderworpen was, tonen echter een tewerkstelling aan van 284 dagen.

De RVP heeft al jaren voor de wets- en reglementswijziging die in 1990 doorgevoerd is een administratieve praktijk aangehouden waarbij bijdragebons, die op zich geen bewijs zijn van afhouding van de verplichte stortingen, met de nodige omzichtigheid in aanmerking genomen worden als aanvulling voor korte periodes van tewerkstelling. Deze praktijk is ingegeven door het feit dat de stortingen destijds niet altijd correct konden bijgehouden worden, in een aantal gevallen mede door toedoen van de werknemer.

In een nota voor de gewestelijke directeurs en dienstchefs van 12 juni 1992 werd er opnieuw op gewezen dat de personeelsleden de geldende administratieve praktijk en geen andere dienden toe te passen.

De ambtenaar die de eerste pensioenbeslissing genomen heeft, heeft op basis van de combinatie van stortingen en bijdragebons het jaar 1949 in aanmerking genomen.

De ambtenaar die de tweede beslissing nam, ging iets omzichtiger maar vrij onzorgvuldig te werk. Hij vroeg bijkomende bewijzen van storting aan de verzoeker zonder veel precisering: een pensioenkaart of een werkgeversattest. Vervolgens weigerde hij het werkgeversattest opgemaakt in 1991 en vroeg een pensioenkaart. De verzoeker kon die niet voorleggen.

Het College neemt rechtstreeks contact op met de vroegere werkgever van de klager en vraagt naar bewijzen van bijdragen die gestort werden. Deze werkgever zendt de loonstaat voor het jaar 1949 aan het College waaruit blijkt dat de stortingen afgehouden werden voor het volledige jaar 1949.

Conclusie

De Rijksdienst voor Pensioenen volgt het College en neemt een nieuwe beslissing met terugwerkende kracht tot 1 januari 1991. Het jaar 1949 wordt in de pensioenberekening opgenomen.

¹ Koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, artikel 32, § 1, b)

De RVP betaalt 1.598,74 euro achterstallen. Vanaf 1 november 2002 ontvangt de verzoeker 12,58 euro meer per maand.

“Proratisering” van het berekeningsplafond bij deeltijdse tewerkstelling – Bewijs van voltijdse of deeltijdse tewerkstelling

Dossier 4701

De feiten

De RVP kent aan de verzoeker vanaf 1 juli 2000 een rustpensioen toe voor de jaren 1961 tot en met 1997 (37/45sten) voor een bedrag van 9.532,08 euro (384.523 BEF) per jaar.

Ingevolge de toekenning van een parlementair pensioen brengt de RVP vanaf 1 september 2002 de loopbaanbreuk terug tot 22/45 en het pensioenbedrag tot 6.555,73 euro (264.457 BEF) per jaar.

Voor de berekening van beide pensioenen werd er voor de loopbaanjaren vanaf 1975 slechts rekening gehouden met een 2/5 tewerkstelling.

Bedenkingen

Het werknemerspensioen wordt per kalenderjaar berekend op basis van de bruto jaarwedde. Voor een werkelijke tewerkstelling wordt rekening gehouden met de werkelijke bezoldiging ingeschreven op de individuele pensioenrekening. Voor periodes van gelijkstelling houdt men rekening met fictieve bezoldigingen.

Die bezoldigingen moeten echter indien nodig begrensd worden tot het berekeningsplafond. Er wordt geen pensioen toegekend voor het gedeelte van het loon dat dit grensbedrag overschrijdt. De grens is voor elk kalenderjaar vastgesteld en bedraagt bijvoorbeeld voor 2002: 39.367,70 euro.

Wanneer het gaat om een deeltijdse tewerkstelling dan wordt dit berekeningsplafond verhoudingsgewijs verminderd. Voor een deeltijdse tewerkstelling die zoals in dit geval overeenkomt met 2/5 van een voltijdse worden de lonen zo nodig begrensd tot 2/5 van het berekeningsplafond.

Deeltijdse tewerkstelling wordt op de individuele pensioenrekening geregistreerd. Voor de periode gelegen vóór 1992 laat de registratie echter aan nauwkeurigheid te wensen over. Enkel het feit dat het om deeltijdse arbeid gaat, wordt vermeld. De intensiteit van de tewerkstelling wordt niet gespecificeerd. Vanaf 1992 bevat de individuele rekening in principe voldoende en correcte gegevens over de deeltijdse arbeid.

De individuele rekening van de verzoeker vermeldt voor de volledige periode van 1975 tot en met 1997 een voltijdse tewerkstelling. Op zijn minst is hierdoor het bewijs voor de jaren 1992 tot en met 1997 geleverd. Toch weerhield de RVP een 2/5 tewerkstelling voor al de jaren vanaf 1975.

Hij baseerde zich op één enkel stuk: een document van de werkgever betreffende het jaar 1979 dat zou kunnen wijzen op een 2/5 tewerkstelling gedurende dat jaar, en enkel dat jaar, en in ieder geval voor interpretatie vatbaar was.

Na de interventie van het College heeft de RVP deze fout rechtgezet en voor de volledige loopbaan een voltijdse tewerkstelling in aanmerking genomen.

Hierdoor moest het berekeningsplafond niet langer “geproratiseerd” worden en konden de volledige lonen in rekening gebracht worden.

Het pensioen werd herberekend op 1 juli 2000 en op 1 september 2001, ingangsdatum van het parlementair pensioen.

Na controle van deze nieuwe beslissingen is het College tot de vaststelling gekomen dat de herwaarderingscoëfficiënten waarmee rekening werd gehouden in de beslissing op 1 september 2001 foutief waren. Na een nieuwe interventie werd ook deze fout rechtgezet.

Conclusie

Door het aanvaarden van de voltijdse tewerkstelling is de “prorativering” van het berekeningsplafond weggevallen en kan met de volledige lonen rekening gehouden worden. Dit leidt tot een substantiële verhoging van de pensioenen.

Na de verbetering bedraagt het pensioen op 1 juli 2000, 10.261,27 euro (413.938 BEF) per jaar in plaats van de eerder toegekende 9.532,08 euro (384.523 BEF).

Vanaf 1 september 2001 werd de loopbaan als werknemer terecht met 15 jaren verminderd, met name de jaren die recht openen op het minst voordelige pensioen. Het nieuwe pensioenbedrag is 6.935,07 euro (279.760 BEF) in plaats van 6.555,73 euro (264.457 BEF) per jaar.

Gelijkstelling van een periode van werkloosheid na het uitoefenen van een zelfstandige activiteit

Dossier 3025

De feiten

De verzoeker is werkloos geworden in 1986. In de loop van 1987 begint hij een beroepsactiviteit als zelfstandige. Vanaf 1 januari 1991 wordt hij opnieuw volledig uitkeringsgerechtigde werkloze.

Bij de pensioenberekening worden de jaren 1991 tot en met 1998 gelijkgesteld op basis van een forfaitair bedrag en niet zoals het jaar 1987 op basis van zijn laatst verdiende loon als werknemer.

Bedenkingen

Momenteel kan iemand die zelfstandige wordt om aan de werkloosheid te ontsnappen gedurende een periode van negen jaar terugkeren naar de werkloosheid.

In toepassing van de werkloosheidsreglementering bleef ook de verzoeker gedurende de periode dat hij zelfstandige was in regel voor een eventueel later recht op werkloosheidsuitkeringen. In 1991 stopte hij zijn beroepsactiviteit als zelfstandige en verkreeg opnieuw het statuut van volledig uitkeringsgerechtigde werkloze. Vermits hij vanaf dan effectief de uitkeringen genoten heeft, kon de periode vanaf 1991 gelijkgesteld worden met een periode van beroepsactiviteit als werknemer.

Het rustpensioen als werknemer wordt, voor ieder bewezen jaar van de loopbaan, berekend op grond van de werkelijke (eventueel begrensde) lonen, de fictieve en/ of forfaitaire lonen.

Voor elke dag inactiviteit die kan gelijkgesteld worden met een beroepsactiviteit wordt rekening gehouden met een fictieve bezoldiging. De fictieve bezoldiging heeft in principe als basis het dagelijkse gemiddelde van de werkelijke, forfaitaire en fictieve bezoldigingen van de werknemer *met betrekking tot het voorgaande kalenderjaar* of, bij ontstentenis van deze gegevens, het dagelijks gemiddelde van de bezoldigingen *met betrekking tot het lopende jaar*.

Bij ontstentenis van zulke bezoldigingen heeft zij als basis het dagelijks gemiddelde van de bezoldigingen *met betrekking tot het eerste jaar volgend op de inactiviteitsperiode tijdens dewelke prestaties als werknemer werden verricht*.

Bij ontstentenis van alle hierboven vermelde gegevens wordt de fictieve bezoldiging zoals zij door het algemeen reglement voor het jaar 1967 wordt vastgesteld, in aanmerking genomen als dagelijks gemiddelde.

Aangezien in het geval van verzoeker er geen lonen zijn geregistreerd noch voor het jaar voorafgaand aan de tweede periode van gelijkstelling, noch tijdens dit jaar, noch erna heeft de Rijksdienst voor Pensioenen terecht het fictief loon voor 1991 vastgesteld op basis van het forfaitair loon voor het jaar 1967².

Voor de jaren vanaf 1992 werden krachtens ditzelfde artikel de fictieve lonen telkens bepaald op basis van het dagelijkse gemiddelde van de fictieve lonen van het voorgaande jaar.

Conclusie

De beslissing van de Rijksdienst voor Pensioenen is volledig in overeenstemming met de wetgeving.

Het College begrijpt evenwel ook het gevoel van frustratie van de verzoeker. Hij heeft immers slechts pas op het ogenblik van de pensionering kunnen vaststellen dat de wijzigingen in de werkloosheidsreglementering ten gunste van de werklozen die zelfstandige werden om aan de werkloosheid te ontsnappen niet begeleid werden door wijzigingen in de pensioenwetgeving, met het gekende gevolg. Indien hij in de werkloosheid zou gebleven zijn dan zou hij voor de jaren waar het hier om gaat, 1991 tot en met 1998, in het totaal ongeveer 2.505 euro meer pensioen per jaar gekregen hebben.

Een vergelijkbare situatie deed zich voor voor de werknemers die na een periode van werkloosheid een job aanvaardden tegen een lager loon dan hun vorige. (*Zie hierover p. 159, Tewerkstelling van oudere werknemers na ontslag en een periode van werkloosheid*)

Overdracht van bijdragen van de privé-sector naar de openbare sector - Gelijkstelling van periodes van onvrijwillige werkloosheid

Dossier 3285

De feiten

De verzoekster werkte met onderbrekingen in het onderwijs als contractuele kleuterleidster van 1960 tot 1993 en als benoemde kleuterleidster van 1994 tot 2001.

Vanaf 1974 tot 1990 werden de contractuele diensten onder meer onderbroken door periodes van werkloosheid gedurende dewelke zij effectief werkloosheidsuitkeringen genoten heeft.

De AP kent haar een overheidspensioen toe waarin zowel de contractuele als de statutaire diensten zijn opgenomen.

² Koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, artikel 24 bis, eerste lid, punt 1

De Rijksdienst voor Pensioenen weigert het rustpensioen voor de periodes van werkloosheid die in principe kunnen gelijkgesteld worden met een periode van beroepsactiviteit als werknemer.

Bedenkingen

De contractuele diensten die een ambtenaar voor de overheid verricht heeft vóór zijn benoeming komen in aanmerking voor de berekening van zijn pensioen in de openbare sector op voorwaarde dat er een overdracht van bijdragen gebeurt van de privé-sector naar de openbare sector.³ Tussenliggende periodes van werkloosheid komen niet in aanmerking.

De Rijksdienst voor Pensioenen stort de verschuldigde bijdragen voor de periode 1960-1993 aan de AP en doet de individuele rekening van de verzoekster bijwerken. Hierdoor vermeldt haar individuele rekening nog enkel werkloosheidsperiodes en geen enkele periode van effectieve tewerkstelling.

Vervolgens weigert de Rijksdienst voor Pensioenen het pensioen als werknemer op basis van de volgende redenering. Om de gelijkstelling van periodes van onvrijwillige werkloosheid te verkrijgen, moet men tewerkgesteld geweest zijn als werknemer.

De bijgewerkte individuele rekening vermeldt geen enkele periode van tewerkstelling. Bijgevolg is de gelijkstelling onmogelijk. De Rijksdienst voor Pensioenen steunt zich hierbij op de artikelen 1 en 2 van het koninklijk besluit nummer 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers.

Zij luiden als volgt.

Artikel 1. “Dit besluit bedoelt een regeling te treffen:

1° voor rustpensioenen ten voordele van de werknemers die in België tewerkgesteld zijn geweest ter uitvoering van enige arbeidsovereenkomst, behalve die waardoor de werknemers in aanmerking komen voor één van de pensioenregelingen als bedoeld in artikel 2;”

Artikel 2. “De pensioenregelingen beoogd bij artikel 1, eerste lid, 1°, zijn al deze vastgesteld bij of krachtens een wet, een provinciaal reglement of door de Nationale Maatschappij van Belgische spoorwegen.”

Het College stelt echter vast dat de gelijkstelling van periodes van onvrijwillige werkloosheid enkel geregeld wordt door artikel 34 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers. De enige voorwaarde voor de gelijkstelling bestaat erin dat de werknemer de bij de reglementering inzake onvrijwillige werkloosheid bepaalde uitkeringen moet genoten hebben.

³ Wet van 5 augustus 1968 tot vaststelling van een zeker verband tussen de pensioenstelsels van de openbare sector en die van de privé-sector, artikel 1.

Artikel 34, § 1, A, 1°:

“Worden met arbeidsperioden gelijkgesteld onder inachtneming van de in § 2 vermelde voorwaarden:

De periode van onvrijwillige werkloosheid;”

Artikel 34, § 2:

“De onder § 1, A, 1° bedoelde perioden worden gelijkgesteld op voorwaarde dat de werknemer de bij de reglementering inzake onvrijwillige werkloosheid bepaalde uitkeringen geniet of loondervingsvergoeding.”

Vermits de verzoekster aan deze voorwaarde voldoet, vraagt het College aan de Rijksdienst voor Pensioenen om een nieuwe beslissing te nemen wegens de vaststelling van een onregelmatigheid⁴ en de betwiste periodes gelijk te stellen.

De Rijksdienst voor Pensioenen kent het pensioen toe maar stelt de loopbaan jaren gelijk op basis van een forfaitair bedrag. Dit forfaitair bedrag is voorzien voor de gevallen waarin er geen referentejaar met een referenteloan bestaat zoals bepaald in de reglementering.

De tekst luidt als volgt:

“Wanneer het rustpensioen of het overlevingspensioen daadwerkelijk en voor de eerste maal ten vroegste op 1 januari 1977 ingaat, wordt het fictief loon waarmee rekening wordt gehouden voor elke dag van inactiviteit die bij toepassing van, in afwijking van . . . vastgesteld op de volgende wijze.

1. Het fictief loon heeft als basis het dagelijks gemiddelde van de werkelijke, forfaitaire en fictieve lonen van de werknemer met betrekking tot het voorgaande kalenderjaar, of bij gebrek aan deze referentegegevens, het dagelijks gemiddelde van de werkelijke en forfaitaire lonen met betrekking tot het lopende jaar, of nog, bij ontstentenis van dergelijk loon voor het lopende jaar, het dagelijks gemiddelde van de lonen met betrekking tot het eerste jaar dat volgt op de periode van inactiviteit en waarin arbeidsprestaties als werknemer werden verricht.

Zo alle voormelde referentegegevens ontbreken, wordt het fictief loon zoals het in het tweede lid hierna voor het jaar 1967 is bepaald, als dagelijks gemiddelde voor de vaststelling van het fictief loon van het beschouwde jaar in aanmerking genomen.”⁵

⁴ Koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, artikel 21 bis.

⁵ Koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, artikel 24bis.

De verzoekster was effectief tewerkgesteld als werknemer in de vereiste refertejaren met een reëel en gekend loon. Het is slechts ingevolge de overdracht van bijdragen naar de openbare sector dat deze tewerkstelling en de bijhorende lonen niet meer op haar individuele rekening voorkomen. De vraag moet hier gesteld worden of het verantwoord is dat in een dergelijk geval de gelijkstelling berekend wordt op een forfaitair bedrag in de plaats van op de werkelijk verdiende lonen. Per slot van rekening was de verzoekster in realiteit wel degelijk onderworpen aan de sociale zekerheid voor werknemers op het ogenblik dat zij werkloos werd.

Conclusie

De Rijksdienst voor Pensioenen neemt een verbeterde beslissing en kent vanaf 1 juli 2001 een rustpensioen toe voor 13/42 voor een bedrag van 912,58 euro per jaar. De gelijkstelling is berekend op basis van het in het algemeen reglement voorziene forfaitair bedrag.

Zou de gelijkstelling echter gebeurd zijn op basis van de werkelijk verdiende lonen dan zou het pensioen volgens onze berekeningen bij benadering 1.773 euro per jaar bedragen.

Aanbeveling

Door de overdracht van bijdragen van de privé-sector naar de openbare sector worden jaren van effectieve tewerkstelling als werknemer gevalideerd in de openbare sector. Dit levert een onbetwistbaar voordeel op voor de betrokkene.

Anderzijds kunnen de jaren die in de werknemersregeling in aanmerking komen voor gelijkstelling niet overgedragen worden. Echter door de overdracht verdwijnt volgens de RVP de berekeningsbasis voor de gelijkstelling waardoor de gelijkstelling slechts op basis van een forfaitair bedrag kan gebeuren. Een werknemer kan zich tegen dergelijke interpretaties niet indekken tijdens zijn beroepsloopbaan.

Daarom bevelen wij aan dat in de wetten en reglementen duidelijk gesteld wordt dat in geval van overdracht van bijdragen van de privé-sector naar de openbare sector de gelijkstelling in de werknemersregeling mogelijk blijft en moet berekend worden op basis van de werkelijk verdiende lonen.

Verbod van cumulatie van een pensioen met een ziektevergoeding - Mogelijkheid om de ziektevergoeding te verzaken om het recht op pensioen te behouden – Terugwerking van de verzaking

Dossier 3279

De feiten

Sedert juli 1994 geniet de verzoeker een gezinspensioen als werknemer. De echtgenote oefent een toegelaten beroepsactiviteit uit. In de loop van 1999 wordt zij echter ziek en ontvangt gedurende ongeveer acht maanden een ziektevergoeding van de mutualiteit.

Zij meldt dit niet aan de RVP.

Wanneer de RVP deze niet toegelaten cumulatie van een gezinspensioen met een ziektevergoeding voor de echtgenote vaststelt, neemt hij een wijzigende beslissing.

Het gezinspensioen van de verzoeker wordt teruggebracht tot het bedrag voor een alleenstaande van 1 maart 1999 tot 30 november 1999. De ontstane schuld bedraagt 2.910,34 euro terwijl het totale bedrag van de vergoeding die de echtgenote ontvangen heeft slechts 1.910,34 euro bedraagt.

Op aanraden van de RVP vraagt de echtgenote aan de mutualiteit of het mogelijk is om de ziektevergoeding terug te betalen zodat haar echtgenoot zijn gezinspensioen kan behouden. De mutualiteit bestudeert het dossier, stelt vast dat een dergelijke verzaking⁶ niet mogelijk is en licht de echtgenote hierover in.

De verzoeker dient vervolgens een aanvraag tot verzaking van de terugvordering in bij de Raad voor uitbetaling van de voordelen bij de RVP. De Raad gaat niet in op deze vraag en beslist de schuld te recupereren door inhoudingen van 10 % op het pensioen.

Bedenkingen

Het College stelt vast dat de beslissing van de RVP om het gezinspensioen te verminderen tot het bedrag voor een alleenstaande gedurende de periode dat de echtgenote een ziektevergoeding geniet, overeenstemt met de reglementering.

Binnen welbepaalde grenzen is de cumulatie van een gezinspensioen met inkomsten uit een beroepsactiviteit door de echtgenote (of van een pensioen als alleenstaande met eigen inkomsten uit een beroepsactiviteit) toegelaten. Het genot van een pensioen is echter onverenigbaar met het genot van vervangingsinkomens zoals werkloosheidsuitkeringen, ziekte- en invaliditeitsvergoedingen, vergoedingen in geval van brugpensioen, enz...⁷.

De wet voorziet geen enkele uitzondering voor bijzondere gevallen. Het cumulatieverbod geldt

⁶ Koninklijk besluit van 3 juli 1996 tot uitvoering van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994, artikel 236 bis.

⁷ Koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, artikel 25

bijgevolg in alle gevallen ongeacht het ontvangen bedrag of de betrokken periode. Het volstaat dat er één dag een dergelijke vergoeding genoten is om het pensioen voor een ganse maand te schorsen.

De toegepaste verjaringstermijn (5 jaar, of de maximale periode) is gerechtvaardigd omdat de betrokkene, ondanks de verbintenis die hij aangegaan is om onmiddellijk aan de RVP het genot van een vervangingsinkomen (verplichting die de RVP hem nog had herinnerd in 1998) mee te delen, de RVP niet had ingelicht.

Hoewel de juistheid van de beslissing hier niet in vraag gesteld wordt, moeten er toch enige bedenkingen geformuleerd worden bij de manier waarop het dossier behandeld werd.

Op het ogenblik dat de RVP de beslissing verstuurt in november 2000 licht hij de betrokkenen erover in dat de beslissing nog kan herzien worden indien de vergoedingen aan de mutualiteit worden terugbetaald. De RVP meldt hen ook dat het hun vrij staat om bepaalde periodes terug te betalen en andere niet, in functie van de voor hen meest voordelige situatie. Het pensioen zal dan slechts geschorst of verminderd worden gedurende de maanden dat de vergoeding niet terugbetaald wordt.

De RVP voegt bij zijn voorstel een formulier waarop de mutualiteit in voorkomend geval kan bevestigen dat de vergoedingen werden terugbetaald.

He feit dat de RVP de betrokkene aanraadt om de minst voordelige vergoeding te verzaken, is begrijpelijk. De redenering is gebaseerd op het bestaan van een dergelijke mogelijkheid in de pensioenwetgeving waarbij het pensioen verzaakt kan worden om een ziekte- of invaliditeitsvergoeding te kunnen genieten. De RVP nam logischerwijze aan dat het omgekeerde eveneens mogelijk is.

Echter, wanneer de betrokkenen zich tot de mutualiteit wenden, kan deze enkel vaststellen dat een terugbetaling met terugwerkende kracht niet mogelijk is volgens de wetgeving betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen.

Ondanks zijn goede intenties, heeft de RVP aan de betrokkenen een onuitvoerbaar advies meegegeven.

Zij kunnen niet anders dan een aanvraag indienen om de terugvordering te verzaken. De Raad voor de uitbetaling van de voordelen beslist evenwel na onderzoek van de sociale en materiele toestand van de aanvragers en op basis van zijn door de wet ingesteld discretionaire bevoegdheid om niet te verzaken.

In dit stadium, en zonder de discretionaire bevoegdheid van de Raad in vraag te stellen, kan men zich toch afvragen waarom de Raad ongevoelig bleef voor de bijzonderheden in dit dossier. Een billijke oplossing zou bijvoorbeeld geweest zijn om de terugvordering te beperken tot het bedrag van de ontvangen vergoeding.

Tot vandaag en ondanks de aanbeveling van het College in het Jaarverslag 1999 (p. 78-82), heeft de Raad voor uitbetaling van de voordelen zijn huishoudelijk reglement nog niet gepubliceerd zodat de basiscriteria waarop een beslissing gestoeld is nog niet bekend zijn. Dit gebrek aan doorzichtigheid lijkt het College niet gerechtvaardigd.

Conclusie

De situatie van de betrokkenen is uiteindelijk positief geëvolueerd ingevolge een wijziging van de wetgeving door het koninklijk besluit van 15 april 2002⁸.

Het gewijzigde artikel 236 bis van het koninklijk besluit van 3 juli 1996 tot uitvoering van de wet inzake de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 luidt sindsdien als volgt (de wijzigingen zijn schuin weergegeven):

“Een gerechtigde kan het recht op uitkeringen verzaken. Hiertoe moet hij een aanvraag richten aan zijn verzekeringsinstelling, waarin hij de periode opgeeft van verzaking. De aanvraag moet slaan op een periode van minimum één maand. De aanvraag moet gebeuren bij aangetekende brief en heeft ten vroegste uitwerking vanaf de eerste dag van de maand, volgend op de maand waarin de aanvraag bij de verzekeringsinstelling is toegekomen, waarbij de poststempel bewijskracht heeft.

De verzaking kan evenwel toegestaan worden voor een periode voorafgaand aan de in het eerste lid bedoelde datum:

- a) wanneer een andere prestatie met terugwerkende kracht wordt toegekend,*
- b) of mits de goedkeuring van de Leidend ambtenaar van de Dienst voor uitkeringen, wanneer bijzondere elementen dit verantwoorden.*

De verzaking dient te slaan op het volledig bedrag van de uitkeringen.(...)”

Op basis van deze nieuwe bepaling heeft de echtgenote van de verzoeker de toelating gevraagd en bekomen om met terugwerkende kracht de vergoedingen te verzaken die zij ontvangen heeft in 1999.

Zij heeft de terugbetalingen verricht en de mutualiteit heeft de RVP hierover ingelicht. De RVP heeft een wijzigende beslissing genomen en het gezinspensioen opnieuw toegekend. De reeds op het pensioen ingehouden bedragen werden aan de betrokkenen terugbetaald.

⁸ Koninklijk besluit van 15 april 2002 tot wijziging van het koninklijk besluit van 3 juli 1996 tot uitvoering van de wet inzake de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994 (Belgisch Staatsblad van 3 mei 2002)

Uiteindelijk levert dit voor het gezin een positief resultaat op van 1.000 euro in vergelijking met de situatie voordien.

Aanbeveling

Naar aanleiding van dit dossier heeft het College de cumulatie van pensioenen met vervangingsinkomens onderzocht in alle stelsels.

Uit dit onderzoek is gebleken dat er ongelijkheid in behandeling bestaat tussen gepensioneerden van de openbare sector en gepensioneerden van de privé-sector.

In de privé-sector zijn de rust- en overlevingspensioenen niet betaalbaar indien de gepensioneerde een vervangingsinkomen geniet.⁹ Op basis van deze regeling wordt het pensioen slechts geschorst tijdens de maanden waarvoor effectief een uitkering betaald wordt.

In de openbare sector moet het rust- of overlevingspensioen voor het *gehele jaar* geschorst worden wanneer de gepensioneerde een uitkering wegens loopbaanonderbreking of vermindering van de arbeidsprestaties ontvangen heeft. Het overlevingspensioen moet voor *het gehele jaar* geschorst worden wanneer de gepensioneerde effectief een vervangingsinkomen ontvangt, al was het maar in de loop van één maand.¹⁰

Het College heeft geen aanwijsbare objectieve redenen gevonden die deze ongelijke behandeling rechtvaardigt. Daarom beveelt het College aan om ook in de openbare sector het pensioen slechts te schorsen gedurende de periode dat de gepensioneerde een vervangingsinkomen geniet.

Cumulatie van overlevingspensioenen en rustpensioen(en) – Betaalbaar bedrag van het overlevingspensioen – Gebrek aan duidelijkheid en nauwkeurigheid van de beslissing aan de gepensioneerden

Dossier 4498, 3815

De feiten

De eerste klacht betreft de veronderstelde “tegenstrijdigheid” tussen de inhoud van de in januari 2002 verstuurde beslissing door het gewestelijk kantoor van de Rijksdienst voor Pensioenen en de bijkomende inlichtingen verstrekt in april 2002 door de betalingsdienst van de Rijksdienst.

In zijn beslissing kondigt de Rijksdienst voor Pensioenen “de toekenning” aan van een overlevingspensioen in de werknemersregeling ten bedrage van 2.529,31 euro vanaf 1 januari 2002. Er wordt wel verduidelijkt dat dit overlevingspensioen slechts kan gecumuleerd worden met één of meerdere rustpensioenen tot een bedrag van 6.883,44 euro per jaar.

Verder vermeldt de beslissing dat het rustpensioen dat tot dan betaald werd op basis van het

⁹ Koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, artikel 25 Koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen, artikel 30bis

¹⁰ Wet van 5 april 1994 houdende regeling van de cumulatie van pensioenen van de openbare sector met inkomsten voortvloeiend uit de uitoefening van een beroepsactiviteit of met een vervangingsinkomen, artikel 13

gezinsbedrag zal teruggebracht worden tot het bedrag voor een alleenstaande of 13.870,06 euro per jaar vanaf 1 januari 2002. Er wordt echter nergens vermeld welk bedrag er uiteindelijk als overlevingspensioen zal betaald worden.

In werkelijkheid is het overlevingspensioen niet betaalbaar omdat het bedrag van het rustpensioen op zich reeds ruim het in dit geval geldende cumulatieplafond overschrijdt.

In antwoord op een vraag om inlichtingen van de klager, zenden de betalingsdiensten de berekening van de cumulatie rust/overleving aan de gepensioneerde en bevestigen dat het overlevingspensioen niet betaald kan worden.

In de tweede klacht neemt de Rijksdienst voor Pensioenen een definitieve beslissing inzake het overlevingspensioen in het kader van de Europese reglementering. Deze beslissing vermeldt zowel het toekenbare bedrag als het verminderde bedrag van het overlevingspensioen rekening houdende met de cumulatie met een buitenlands pensioen.

De tekst van deze beslissing, die niet minder dan 19 bladzijden omvat, laat evenwel te wensen over op het gebied van leesbaarheid. Het is voor de leek bijvoorbeeld niet duidelijk of het verminderde bedrag ook het betaalbare bedrag is.

Bedenkingen

Het College moet vaststellen dat in deze twee vrij gelijkaardige gevallen verschillende inlichtingen worden verstrekt (vollediger in het tweede geval).

In beide gevallen is de beslissing van de Rijksdienst voor Pensioenen in wezen correct. De beslissingen bieden echter niet de gewenste garanties op het gebied van leesbaarheid. In het bijzonder vindt het College het niet normaal dat de tekst van de beslissing niet in alle gevallen van cumulatie van een overlevingspensioen en één of meerdere rustpensioenen duidelijk het bedrag vermeldt van het werkelijk betaalbare bedrag van het overlevingspensioen.

Conclusie

Op vraag van het College, onderzoekt de Rijksdienst voor Pensioenen de verschillende documenten die aan de gepensioneerden worden toegestuurd. Er blijkt dat van de 6 type-documenten, overeenstemmend met 6 verschillende situaties¹¹ er slechts twee het betaalbare bedrag van het overlevingspensioen vermelden.

¹¹ De zes situaties die zich kunnen voordoen zijn de volgende:

1. toekenning van een overlevingspensioen – overleden echtgenoot genoot nog geen pensioen;
2. toekenning van een overlevingspensioen – overleden echtgenoot genoot reeds een pensioen;
3. toekenning van een overlevingspensioen – overleden echtgenoot genoot een pensioen EN de langstlevende echtgenoot geniet nog een overlevingspensioen in een ander stelsel (behalve zelfstandige);
4. toekenning van een rustpensioen wanneer de betrokkene reeds een overlevingspensioen werknemer geniet;
5. toekenning van een overlevingspensioen in het kader van de reglementering van de Europese Unie;
6. toekenning van een overlevingspensioen in het kader van een bilaterale overeenkomst.

Enkel de beslissingen in het geval 3 en 5 vermelden het werkelijk betaalbaar bedrag van het overlevingspensioen. Na de wijzigingen zouden alle beslissingen deze inlichting bevatten.

De Rijksdienst voor Pensioenen belooft om aan dit gebrek aan (duidelijke) informatie te verhelpen. De informaticaprogramma's worden herwerkt met bijzondere aandacht voor de leesbaarheid van de verstrekte inlichtingen.

Deze wijzigingen worden voorzien in de loop van 2003.

Vertraging in de vaststelling van de rechten op een overlevingspensioen – Gebrekkige communicatie tussen pensioendiensten

Dossier 2893

De feiten

In december 2000 wordt de verzoekster voor de tweede maal weduwe. Einde maart kent de NMBS haar voorschotten toe op het overlevingspensioen uit hoofde van de tewerkstelling van haar tweede echtgenoot.

Begin augustus 2001 zijn haar rechten nog niet definitief vastgesteld.

Bedenkingen

De verzoekster put ook pensioenrechten uit haar eerste huwelijk: een Frans overlevingspensioen en een overlevingspensioen in de regeling voor werknemers en zelfstandigen.

Overlevingspensioenen uit hoofde van opeenvolgende huwelijken mogen echter niet gecumuleerd worden. Enkel het voordeligste recht mag toegekend worden.

De NMBS deelt aan de RVP het pensioenbedrag mee dat zij kan toekennen. Dit kan nog opgetrokken worden tot het minimum overlevingspensioen in de openbare sector.

De RVP kan ook een overlevingspensioen toekennen voor de tewerkstelling van de tweede echtgenoot. Hij stelt vast dat de som van overlevingspensioenen uit hoofde van de tweede echtgenoot (NMBS + RVP) voordeliger is dan de som van overlevingspensioenen uit hoofde van de eerste echtgenoot (RVP + RSVZ + Frankrijk). Op 29 juni kent hij dit overlevingspensioen toe en deelt het bedrag ervan mee aan de NMBS. De NMBS moet dit bedrag immers in mindering brengen op het supplement gewaarborgd minimum dat hij kan toekennen.

Vanaf dan speelt één van de wetten van Murphy. Alles wat verkeerd kan gaan, gaat verkeerd.

De RVP was namelijk uit het oog verloren dat het Frans overlevingspensioen van de eerste echtgenoot verder betaald wordt omdat in Frankrijk het hoger aangehaalde cumulatieverbod niet speelt. Op de koop toe kan de verzoekster niet verzaken aan het Frans pensioen.

Omwille van de Belgische cumulatierregel moet het bedrag van het Frans pensioen afgetrokken worden van het Belgische werknemerspensioen. Daarenboven moet het afgetrokken worden van het supplement gewaarborgd minimum bij de NMBS samen met het correct verminderde werknemerspensioen.

De RVP moet dus een nieuwe beslissing nemen die het recht vermindert. Na talrijke omzwervingen van het dossier is het zover in april 2002.

Deze nieuwe beslissing wordt op 22 april 2002 *ten onrechte* aan de betalingsdiensten te Brussel overgemaakt om de terugvordering van teveel betaalde bedragen te onderzoeken. Een verbeterde beslissing die het toegekende recht vermindert, heeft immers slechts uitwerking vanaf de eerste van de maand volgend op de betekening. Er kan dus geen terugvordering zijn. Het College vraagt dat in toepassing van artikel 21 § 3 van het Algemeen reglement geen bedragen worden teruggevorderd. De RVP neemt uiteindelijk op 24 juli 2002 een nieuwe beslissing voor de toekomst. Er worden geen bedragen teruggevorderd.

Door dit alles beschikte de NMBS nog altijd niet over de nodige gegevens om een definitieve beslissing te nemen. Uiteindelijk stuurde de RVP op onze zoveelste vraag op 14 mei 2002 de correcte en volledige inlichtingen door aan de NMBS.

Op 11 juni 2002 betekent de NMBS de beslissing aan de verzoekster. Alle achterstallen sedert 1 januari 2001 worden in juli 2002 betaald.

Conclusie

Het College kan hier alleen maar besluiten dat de administratie gefaald heeft in haar opdracht. Het gebrek aan interne communicatie en coördinatie (RVP) en de daaruit voortvloeiende gebrekkige externe communicatie (RVP - NMBS) heeft ertoe geleid dat slechts *na 18 maanden* beide pensioendiensten een definitieve beslissing konden nemen.

De NMBS kent een supplement minimumpensioen toe van 109,80 euro per maand en betaalt achterstallen voor meer dan 1.800 euro.

In het kader van het Handvest van de sociaal verzekerde kunnen geen intresten betaald worden. Immers, wanneer slechts bij de definitieve beslissing kan vastgesteld worden dat de betrokkene aan de voorwaarde voor een minimumuitkering voldoet, zijn er geen intresten verschuldigd indien er voorschotten uitbetaald worden¹².

¹² Wet van 11 april 1995 tot invoering van het "handvest" van de sociaal verzekerde, artikel 20

Onzorgvuldigheid van de RVP met de weigering van een overlevingspensioen als uit de echtgescheiden echtgenote door het gemeentebestuur van Sint-Gillis als gevolg - Handvest van de sociaal verzekerde

Dossier 5061

De feiten

De verzoekster is uit de echtgescheiden en geniet een persoonlijk rustpensioen als werknemer. Bij het overlijden van haar ex-echtgenoot, lid van de politie van Sint-Gillis, dient zij via haar gemeentebestuur (niet Sint-Gillis) bij de RVP een aanvraag in voor een pensioen als uit de echtgescheiden echtgenote.

De RVP verklaart de aanvraag ontvankelijk doch ongegrond.

Wanneer zij meer dan een jaar later rechtstreeks een pensioen als uit de echtgescheiden echtgenoot aanvraagt bij de gemeente Sint-Gillis weigert de gemeente haar pensioen wegens laattijdige aanvraag.

Bedenkingen

Vooreerst moest het College vaststellen dat deze klacht betrekking heeft op een lokaal bestuur dat zelf zijn pensioenen beheert. Uit artikel 3 van het koninklijk besluit van 27 april 1997 tot instelling van een Ombudsdienst Pensioenen volgt dat de Ombudsdienst de autonomie van sommige instellingen en parastatalen van de Gemeenschappen en Gewesten en van de provinciale en de lokale overheden moet respecteren. De Ombudsdienst is dus niet bevoegd om klachten te onderzoeken over de wettelijke pensioenen die één van deze overheden zelf zou toekennen.

Het College was dan ook verplicht zijn onderzoek te beperken tot het nagaan of de Rijksdienst voor Pensioenen alle wettelijke en reglementaire bepalingen nageleefd had bij het onderzoek van de pensioenaanvraag.

Omdat de beroepsactiviteit van haar ex-echtgenoot waarvoor de verzoekster een pensioenaanvraag indiende niet onder de toepassing viel van het koninklijk besluit nummer 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers verklaarde de RVP haar aanvraag ontvankelijk doch ongegrond.

De ex-echtgenoot was politiemans bij het gemeentebestuur van Sint-Gillis. Voor de ambtenaren geldt er een aparte regeling. De uit de echt gescheiden echtgenoot heeft recht op een overlevingspensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot indien hij de aanvraag hiertoe indient binnen het jaar na het overlijden van de ex-echtgenoot. Deze aanvraag moet in principe

ingediend worden bij de bevoegde pensioendienst, in casu het gemeentebestuur van Sint Gillis dat zijn eigen pensioenen beheert. De verzoekster diende haar pensioenaanvraag, hoewel tijdig, bij de RVP in.

Het College stelt vast dat de RVP geen kopie van zijn beslissing, noch de aanvraag overmaakte aan het gemeentebestuur van Sint Gillis. Artikel 9 van de wet van 11 april 1995 tot instelling van het Handvest van de sociaal verzekerde bepaalt nochtans dat de niet bevoegde instelling de aanvraag onverwijld moet doorsturen aan de bevoegde instelling.

Op vraag van het College stuurt de RVP op 24 december 2002 de aanvraag door. Op basis van deze doorzending kent het gemeentebestuur van Sint-Gillis een overlevingspensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot toe vanaf 1 oktober 2001.

Conclusie

Door de onrechtstreekse interventie van het College heeft het gemeentebestuur het overlevingspensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot met terugwerkende kracht toegekend in overeenstemming met de bepalingen van het Handvest van de sociaal verzekerde.

Artikel 9 van het Handvest bepaalt immers dat:

“... De niet bevoegde instelling van de sociale zekerheid waarbij het verzoek ingediend wordt, zendt dit onverwijld door aan de bevoegde instelling van sociale zekerheid. De verzoeker wordt daarvan verwittigd.

Niettemin, in de gevallen bedoeld in het vorige lid, zal het verzoek, onder de voorwaarden en volgens de modaliteiten vastgesteld door de Koning, gevalideerd worden wat de datum van indiening betreft....”

Beperking van de loopbaan tot de eenheid – Rustpensioen ten laste van de RVP en van de DOSZ

Dossier 5104

De feiten

De verzoeker geniet een pensioen ten laste van de Dienst voor Overzeese Sociale Zekerheid (DOSZ) voor zijn jaren tewerkstelling in het buitenland en waarvoor zijn werkgever en hijzelf bijdragen betaald hebben. Hij geniet ook een pensioen in de werknemersregeling vastgesteld op basis van het bedrag voor een alleenstaande.

De klager wendt zich tot de Ombudsdienst omdat hij meent dat het pensioenbedrag dat de RVP en de DOSZ hem betalen te laag is.

Bedenkingen

Het pensioenstelsel van de DOSZ is een kapitalisatiestelsel waarbij het pensioen gevormd wordt door de pensioenstortingen (bijdragen) die tijdens de loopbaan verricht werden. Het bedrag van het pensioen hangt af van volgende elementen:

- ◆ de leeftijd van de verzekerde op het ogenblik dat de bijdrage betaald wordt (hoe jonger, hoe hoger het pensioen zal zijn);
- ◆ de duur van de bijdragen (hoe langer er stortingen zijn, hoe hoger het pensioen);
- ◆ het bedrag van de bijdragen (hoe hoger de bijdrage, hoe hoger het pensioen);
- ◆ de leeftijd van pensionering (hoe ouder, hoe hoger het bedrag).

De werkgever stortte bijdragen voor de periode van 1 mei 1984 tot 30 november 1999, de verzoeker stortte aanvullende persoonlijke bijdragen voor de periode van 1 april 1993 tot 30 november 1999, einde van zijn loopbaan. Omdat de persoonlijke bijdragen gedurende een beperkte periode verricht werden en bovendien slechts op het einde van de loopbaan plaatsvonden, is het pensioenvoordeel van deze stortingen eerder gering.

De loopbaan die de RVP voor de berekening van het pensioen in aanmerking nam, wordt beperkt ingevolge de toepassing van artikel 10 bis van het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der werknemers. Dit artikel bepaalt dat de som van de loopbaanbreuken van de verschillende pensioenen niet hoger mag zijn dan de eenheid (principe van de eenheid van loopbaan).

Daar de verzoeker een pensioen ten laste van de DOSZ geniet voor een periode van 15 jaren en 7 maanden en hij een loopbaan als werknemer van 33 jaren bewijst, is de som van de loopbaanbreuken groter dan 45/45 en beperkt de RVP de loopbaanbreuk als werknemer tot 30/45. Hij laat de jaren die het kleinste pensioenvoordeel opleveren weg uit de berekening.

De toekenning van een pensioen als alleenstaande volgt uit het feit dat de echtgenote van de verzoeker eigen pensioenen geniet (RVP en DOSZ) en de som van de pensioenen toegekend aan hen beide groter is dan het bedrag van het gezinspensioen dat aan hem kan toegekend worden.

Conclusie

Zowel de DOSZ als de RVP hebben het pensioen vastgesteld conform de wettelijke bepalingen.

Het College heeft nochtans zijn bedenkingen bij het feit dat het werknemerspensioen in toepassing van het principe van de eenheid van loopbaan beperkt moest worden.

Het pensioen van de klager bij de DOSZ werd gevestigd met vrijwillige bijdragebetalingen. Op de werknemers in het buitenland die zich ofwel niet verzekeren ofwel een vrijwillige verzekering in de privé-sector afsluiten, kan dit principe niet toegepast worden.

Reeds in het jaarverslag 1999 heeft het College deze problematiek aangehaald. Zonder over te gaan tot een aanbeveling, heeft het de aandacht getrokken op deze toestand die op zijn minst een schijn van discriminatie lijkt in te houden. Het College stelt echter vast dat deze toestand nog steeds ongewijzigd verder bestaat.

Aanbeveling

Alhoewel de DOSZ een Belgische instelling voor sociale zekerheid is, gebeurt de aansluiting en de pensioenopbouw al geruime tijd op volledig vrijwillige basis, zoals in het geval van de verzoeker.

De toepassing van het principe van de eenheid van loopbaan bij samenloop van een werknemerspensioen en/of een pensioen als zelfstandige met een pensioen ten laste van de DOSZ gevestigd met *vrijwillige* bijdragen lijkt niet verantwoord en discriminerend in vergelijking met werknemers in het buitenland die geen buitenlands pensioen opbouwen en zich niet verzekeren of een vrijwillige verzekering in de privé-sector afsluiten.

Het College beveelt dan ook aan om het principe van de eenheid van loopbaan op te heffen indien een pensioen als werknemer en/of als zelfstandige samengaat met een pensioen van de DOSZ dat gevestigd werd met vrijwillige bijdragebetalingen.

Verhoging van sommige pensioenbedragen in de openbare sector met maximaal 20 % - Gevolgen voor het principe van de eenheid van loopbaan – Verschil in toepassing tussen de RVP en het RSVZ

Dossier 3433

De feiten

De verzoeker geniet een pensioen in de openbare sector voor zijn diensten bij de gemeentepolitie. De loopbaan die in aanmerking genomen wordt omvat 34 jaren en 1 maand. Het pensioenbedrag werd met 1/5 verhoogd.

Het RSVZ gaat er van uit dat hierdoor een volledig pensioen reeds bereikt wordt na 37 jaren en 6 maanden en stelt bijgevolg de loopbaanbreuk in de openbare sector vast op 34,08/37,50. Omgezet naar 45sten geeft dit 40,89/45.

Omdat de verzoeker ook nog een loopbaan van 9 jaren als werknemer en van 1,25 jaren als zelfstandige bewijst, moet het RSVZ het principe van de eenheid van loopbaan toepassen. Dit houdt in dat de som van de loopbaanbreuken de eenheid niet mag overschrijden. In de berekening van het RSVZ is dit echter wel het geval: $40,89/45 + 9/45 + 1,25/45 = 51,14/45$. Het RSVZ weigert bijgevolg het pensioen als zelfstandige.

De RVP heeft de eenheid van loopbaan daarentegen toegepast met 34,08/45 als loopbaanbreuk van de openbare sector zodat in de werknemersregeling geen vermindering moest toegepast worden. Indien de RVP dezelfde breuk als het RSVZ zou weerhouden hebben dan was het totaal in hun regeling $40,89/45 + 9/45 = 49,89/45$ geweest en moest de loopbaan als werknemer met 4/45 verminderd worden.

Bedenkingen

Overeenkomstig sommige bepalingen van de gemeentewet¹³ en van de gecoördineerde wetten op de militaire pensioenen¹⁴, wordt het pensioenbedrag, dat in principe berekend is op grond van het tantième 1/60, verhoogd

- ◆ met één vijfde voor de leden van de Politie en de Brandweerkorpsen;
- ◆ met een bepaald percentage (maximum 20 %) dat varieert volgens de graad en de graadanciënniteit voor de militairen en de rijkswachters.

Voor de toepassing van het principe van de eenheid van loopbaan moeten zowel de RVP als het RSVZ rekening houden met de loopbaanbreuk in de openbare sector.

Deze breuk drukt "...de verhouding uit tussen de duur der tijdvakken, het percentage of iedere andere maatstaf met uitsluiting van het bedrag dat voor de vaststelling van het toegekende pensioen in aanmerking werd genomen en het maximum van die duur van dat percentage of van een andere maatstaf op basis waarvan een volledig pensioen kan worden toegekend".¹⁵

Het RSVZ en de RVP passen deze tekst verschillend toe. Voor de RVP mag er met de verhoging van het pensioenbedrag geen rekening gehouden worden voor de vaststelling van de loopbaanbreuk in de openbare sector, omdat de tekst het pensioenbedrag als maatstaf uitsluit. De RVP baseert zich hierbij op gevestigde rechtspraak.

Het RSVZ houdt wel rekening met die verhoging op basis van de redenering dat het "maximum van de duur, het percentage of een andere maatstaf op basis waarvan een *volledig* pensioen kan worden toegekend" veel sneller bereikt wordt. Bij een verhoging met 20 % wordt een volledig pensioen al toegekend na 37 jaren en 6 maand in plaats van na 45 jaar.

De rechtspraak bevestigt de werkwijze van het RSVZ.

Oorspronkelijk werkte de RVP op dezelfde manier. Hij heeft zijn werkwijze echter aangepast ingevolge constante rechtspraak van de arbeidsrechtbanken en arbeidshoven in zaken die ingeleid werden tegen de RVP.

Op het eerste gezicht wekt het verwondering dat beide pensioendiensten zich op constante rechtspraak kunnen beroepen die hun stelling bevestigt. Een verklaring hiervoor zou kunnen

¹³ Koninklijk besluit van 24 januari 1988 tot codificatie van de gemeentewet onder het opschrift "Nieuwe Gemeentewet", artikel 156

¹⁴ Koninklijk besluit nr. 16020 van 11 augustus 1923 tot goedkeuring van de tekst der samengeordende wetten op de militaire pensioenen, artikel 58

¹⁵ voor de RVP gaat het hier om artikel 10 bis van het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers voor het RSVZ gaat het om artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen

gezocht worden in het feit dat het wel gaat om hetzelfde principe en om een identieke tekst maar niet om één wettekst.

De tekst voor de werknemers is terug te vinden in het koninklijk besluit nr. 50 die van de zelfstandigen in het koninklijk besluit nr. 72. Daar komt nog bij dat bij de arbeidsgerechten de rechters meestal slechts zaken van één van beide regelingen behandelen.

Conclusie

De rechtszekerheid is er niet mee gediend dat de RVP en het RSVZ in een zelfde materie en op basis van identieke teksten een verschillend standpunt innemen.

Het College heeft bijgevolg de beide pensioendiensten erom verzocht om in gemeenschappelijk overleg tot een eensluidende interpretatie te komen. Gelet op de rechtspraak is dit echter niet evident. Daarom heeft het College er tevens bij de Minister van Sociale Zaken en Pensioenen op aangedrongen om ter zake een initiatief te nemen.

De wet van 30 maart 2001 betreffende het pensioen van het personeel van de politiediensten en hun rechthebbenden brengt een oplossing voor het personeel van de federale en lokale politie (vroegere politie en rijkswacht). Vanaf 1 april 2001 wordt elk jaar doorgebracht in dienstactiviteit in de hoedanigheid van politieambtenaar of hulpagent van politie van het operationeel kader aangerekend naar rato van 1/50.

Voor de toekomst is er een oplossing gevonden voor het personeel van het gemeentelijk politiekorps en het operationeel korps van de brandweer.

Het reeds gestemde maar nog niet gepubliceerde wetsontwerp houdende diverse wijzigingen aan de wetgeving betreffende pensioenen van de openbare sector voorziet dat de diensten die gepresteerd werden als lid van het gemeentelijk politiekorps in de hoedanigheid van politieambtenaar bevoegd voor de uitoefening van opdrachten van gerechtelijke of bestuurlijke politie of als hulpagent van politie of als lid van het operationeel korps van een brandweer dat rechtstreeks deelneemt aan de brandbestrijding worden in aanmerking genomen ten belope van 1/50 per jaar dienst.

Overdracht van bijdragen van de openbare sector naar de privé-sector - Weigering van het pensioen als werknemer met toepassing van het principe van de eenheid van loopbaan – Materiële vergissing – Rechtzetting met terugwerkende kracht

Dossier 4364

De feiten

De verzoeker geniet sinds 1 november 1987 een overheidspensioen voor een volledige loopbaan in het onderwijs.

Hij heeft nog een tweede loopbaan gehad als leraar in bijambt van 1 januari 1954 tot 1 juli 1979 maar voldoet niet aan de voorwaarden om hiervoor een overheidspensioen te krijgen. De Rijksdienst voor Pensioenen heeft hem in 1990 het rustpensioen voor deze loopbaan geweigerd met toepassing van het principe van de eenheid van de loopbaan. Voor de periode van 1954 tot en met 1967 krijgt hij wel een niet-geïndexeerde ouderdomsrente van 4.836 BEF per jaar.

Bedenkingen

Wanneer een ambtenaar zijn pensioenrechten in de openbare sector verliest, wordt hij geacht voor dezelfde periode aan de pensioenregeling voor werknemers onderworpen geweest te zijn. In dat geval moet de instelling die het pensioen in de openbare sector beheert bijdragen betalen aan de Rijksdienst voor Pensioenen¹⁶.

In de praktijk wacht de Rijksdienst voor Pensioenen de effectieve betaling van die bijdragen niet af om een pensioenbeslissing te nemen. Een principeakkoord om te betalen, volstaat.

Op 10 maart 1989 en dus nog voor de ingangsdatum van het pensioen in de werknemersregeling (1 januari 1990) verleent de Administratie der Pensioenen dit principeakkoord voor de periode van 1 januari 1954 tot 1 juli 1979. De bijdragen worden gestort op 11 oktober 1989.

Bij de registratie van de gestorte bijdragen loopt er iets fout en in eerste instantie worden enkel de bijdragen van 1969 tot en met 1979 geregistreerd wat overeenstemt met een loopbaanbreuk van 11/45.

In afwijking van de bestaande praktijk baseerde de Rijksdienst voor Pensioenen zijn pensioenbeslissing niet op het principeakkoord van de Administratie der Pensioenen maar op de geregistreerde bijdragen. Dit leidt tot een weigering van het pensioen met toepassing van het principe van de eenheid van loopbaan¹⁷.

¹⁶ Wet van 5 augustus 1968 tot vaststelling van een zeker verband tussen de pensioenstelsels van de openbare sector en die van privé-sector, artikel 4 en 8.

¹⁷ Koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, artikel 10 bis.

Die toepassing houdt in dit geval in dat de som van de loopbaanbreuken in de openbare sector en de werknemersregeling de eenheid niet mag overschrijden. De loopbaanbreuk in de werknemersregeling moet zo nodig verminderd worden. De loopbaan als werknemer mag echter maximaal met 15 jaren verminderd worden.

Door enkel rekening te houden met de geregistreerde bijdragen kwam de Rijksdienst voor Pensioenen tot het volgende resultaat. De eenheid wordt met $11/45$ overschreden ($45/45 + 11/45 = 56/45$). Vermits 11 kleiner is dan 15 moeten alle jaren in de werknemersregeling weggelaten worden.

De bijdragen die de Administratie der Pensioenen stortte, waren niet enkel bestemd voor het repartitiestelsel maar ook gedeeltelijk voor het kapitalisatiestelsel dat voor de bedienden naast het repartitiestelsel is blijven bestaan tot 31 december 1967. Op basis van die kapitalisatiestortingen voor de periode van 1 januari 1954 tot 31 december 1967 keert de Rijksdienst voor Pensioenen een ouderdomsrente uit.

Naar aanleiding van de toekenning van de ouderdomsrente hadden de toekenningsdiensten kunnen vaststellen dat de loopbaan zich ook vóór 1969 situeerde en hun beslissing kunnen herzien, wat echter niet gebeurde. Vermits het pensioen geweigerd bleef, mocht de ouderdomsrente niet geïndexeerd worden.

Na onderzoek van het dossier stelde het College aan de Rijksdienst voor Pensioenen voor om met ingang van 1 januari 1990 een rustpensioen toe te kennen van $11/45$ sten. Er was immers een overdracht van bijdragen voor 26 jaren en er mochten maximaal 15 jaren weggelaten worden in de werknemersregeling.

De Rijksdienst voor Pensioenen nam een nieuwe beslissing maar weerde de jaren 1954 tot 1957 uit de pensioenberekening omdat volgens hem niet aan de toekenningsvoorwaarden voldaan was.

Na een nieuwe interventie van het College neemt de Rijksdienst voor Pensioenen een verbeterde herzieningsbeslissing waarbij een rustpensioen als werknemer toegekend wordt uit hoofde van de 11 meest voordelige jaren ($11/45$). Voor de periode 1954 tot 1957 wordt een gewoon- en hoofdzakelijke tewerkstelling tijdens het jaar 1954 weerhouden en wordt voor elk van de jaren 1955 tot en met 1957 een tewerkstelling van 312 dagen van elk minimum vier uren per dag bewezen geacht. De jaren 1954 tot en met 1957 worden integraal aan de loopbaan toegevoegd.

Conclusie

Het pensioen werd toegekend met ingang vanaf 1 januari 1990 en in de plaats van de niet-geïndexeerde ouderdomsrente wordt de geïndexeerde ouderdomsrente uitbetaald. Deze rente wordt immers slechts geïndexeerd wanneer ook daadwerkelijk een rustpensioen als werknemer wordt betaald.

Op 1 november 2002 bedraagt het rustpensioen 1.839,12 euro (74.190 BEF) bruto per jaar en de ouderdomsrente 408,12 euro (16.463 BEF) bruto per jaar. Vanaf die datum ontvangt de verzoeker een bruto maandbedrag van 187,27 euro (7.554 BEF). Voor de periode van 1 januari 1990 tot en met oktober 2002 heeft hij achterstallig ontvangen ten belope van bruto 26.527,85 euro (1.070.131 BEF).

Pensioenraming door de Infodienst Pensioenen – Niet respecteren van de wettelijke termijnen

Dossier 3879 en 4223

De feiten

De verzoekers, die beiden een gemengde loopbaan als werknemer en zelfstandige hebben, hebben meer dan vier maanden na hun aanvraag nog steeds geen raming van hun pensioen ontvangen.

Bedenkingen

De Infodienst Pensioenen is een samenwerkingsverband tussen de Rijksdienst voor Pensioenen, het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen en de Administratie der Pensioenen, opgericht bij koninklijk besluit.¹⁸

De Infodienst raamt de rustpensioenen rekening houdend met de cumulatiebepalingen tussen de verschillende voordelen onderling.¹⁹ Dit houdt in de praktijk in dat de ramingen in geval van een gemengde loopbaan in een bepaalde volgorde moeten gemaakt worden. Eerst de raming voor de openbare sector, vervolgens voor de werknemersregeling en ten slotte in de regeling voor zelfstandigen.

Anderzijds moet de raming in principe verstrekt worden binnen de dertig kalenderdagen te rekenen vanaf de datum van de ontvangst van de aanvraag. Hierop bestaat één uitzondering. Indien de in de aanvraag vermelde gegevens niet voldoende zijn om de raming te maken, begint de termijn pas te lopen vanaf het ogenblik dat de Infodienst Pensioenen de ontbrekende inlichtingen heeft verkregen.

In het eerste dossier werd de raming van het werknemerspensioen pas na twee en een halve maand opgemaakt. De raming van het pensioen als zelfstandige kon toen nog altijd niet opgemaakt worden omdat het sociaal verzekeringsfonds wegens een geval van overmacht de loopbaangegevens niet kon overmaken aan de Infodienst.

Op verzoek van het College heeft de Infodienst onmiddellijk de raming van het rustpensioen als werknemer overgemaakt. Na zeven maanden heeft de verzoeker de definitieve raming ontvangen.

¹⁸ Koninklijk besluit van 25 april 1997 tot instelling van een "Infodienst Pensioenen".

¹⁹ Koninklijk besluit van 12 december 1997 tot uitvoering van artikel 4, derde lid van het koninklijk besluit van 25 april 1997 tot instelling van een "Infodienst Pensioenen".

In het tweede dossier werd de raming van het werknemerspensioen pas na een maand, dus na het verstrijken van de termijn voor antwoord, aan het RSVZ overgemaakt voor een raming van het pensioen als zelfstandige rekening houdend met de cumulatiebepalingen (eenheid van loopbaan). Door informaticaproblemen bij het RSVZ wordt de zaak pas zes maanden na de aanvraag geregeld.

Conclusie

In geen van beide gevallen heeft de Infodienst de aanvragers op de hoogte gebracht van de redenen van de vertraging of van de te verwachten behandelingstermijn. Bij dergelijke overschrijdingen van de wettelijk voorgeschreven termijn getuigt dit niet van behoorlijk bestuur.

De Infodienst vermeldt wel in zijn ontvangstmelding dat de globale behandelingstermijn in geval van gemengde loopbanen zal toenemen. Hierbij moeten wij toch enerzijds opmerken dat deze vermelding de Infodienst niet ontslaat van een verdere correcte opvolging van het dossier en anderzijds dat ook in geval van gemengde loopbanen de wettelijke termijn van 30 kalenderdagen moet gerespecteerd worden.

Omdat de Infodienst een samenwerkingsverband tussen pensioendiensten is, kan hij de uitzonderingsregel - de termijn begint pas te lopen na het ontvangen van elke ontbrekende inlichtingen - niet inroepen wanneer één van de pensioendiensten niet tijdig reageert.

In het kader van dit onderzoek heeft het College vastgesteld dat het in de praktijk dikwijls niet haalbaar is om in het geval van een gemengde loopbaan de termijn van 30 kalenderdagen te respecteren. Alhoewel het niet respecteren van de termijn niet gesanctioneerd wordt, stelt het College toch voor om voor gemengde loopbanen bij koninklijk besluit een langere termijn vast te stellen. Op die manier koestert de burger geen verwachtingen die niet kunnen ingelost worden.

Inkomensgarantie voor ouderen – Vrijgestelde inkomsten – Inkomensvervangende tegemoetkoming - Integratietegemoetkoming

Dossier 3657

De feiten

De RVP heeft de Inkomensgarantie voor ouderen geweigerd wegens een teveel aan bestaansmiddelen.

Bedenkingen

De Inkomensgarantie voor ouderen²⁰ vervangt vanaf 1 juni 2001 het gewaarborgd inkomen voor bejaarden.

²⁰ Wet van 22 maart 2001 tot instelling van een Inkomensgarantie voor ouderen en het koninklijk besluit van 23 mei 2001 tot instelling van een algemeen reglement betreffende de Inkomensgarantie voor ouderen.

Evenals het gewaarborgd inkomen voor bejaarden is de Inkomensgarantie voor ouderen een bijstandsregeling, dit wil zeggen een uitkering die zonder het betalen van bijdragen kan worden toegekend.

De Inkomensgarantie voor ouderen kan slechts worden toegekend na onderzoek van de bestaansmiddelen en de pensioenen, waarbij alle bestaansmiddelen en pensioenen, van welke aard of oorsprong ook, waarover de betrokkene en/of de personen waarmee hij dezelfde hoofdverblijfplaats deelt, beschikken in aanmerking worden genomen, met uitzondering van welbepaalde inkomsten die in de Wet zijn opgesomd.

Het geheel van de pensioenen en de bestaansmiddelen wordt, na aftrek van de door de Koning voorziene vrijstellingen, gedeeld door het aantal personen dat dezelfde hoofdverblijfplaats deelt. Het resultaat van deze deling wordt in mindering gebracht op het bedrag van de Inkomensgarantie voor ouderen.

Uit ons onderzoek blijkt dat de Rijksdienst voor Pensioenen ten onrechte een bedrag van 91.572 BEF als bestaansmiddelen in aanmerking genomen heeft.

Dit bedrag betreft de 'inkomensvervangende tegemoetkoming' en de 'integratietegemoetkoming' die de echtgenote geniet.

In toepassing van artikel 19 van het koninklijk besluit van 23 mei 2001 zijn deze inkomsten volledig vrijgesteld en mogen zij derhalve niet opgenomen worden in de berekening van de bestaansmiddelen.

Conclusie

De Rijksdienst voor Pensioenen heeft het dossier opnieuw in behandeling genomen en de rechten op de Inkomensgarantie voor ouderen worden opnieuw onderzocht.

In de wetgeving inzake de Inkomensgarantie voor Ouderen is er geen polyvalentie voorzien wegens het enkele feit dat dezelfde hoofdverblijfplaats gedeeld wordt. Dit wil zeggen dat wanneer een aantal personen dezelfde hoofdverblijfplaats delen en zij voldoen aan de leeftijdsvoorwaarde om de Inkomensgarantie voor Ouderen te verkrijgen *de aanvraag van één van hen niet tot gevolg zal hebben dat het recht van de overigen ambtshalve zal onderzocht worden.*

Het College heeft de verzoeker erop gewezen dat zijn echtgenote er alle belang bij heeft om zo vlug mogelijk een aanvraag tot het bekomen van de Inkomensgarantie voor Ouderen in te dienen. Deze aanvraag zal uitwerking hebben de eerste van de maand volgend op de aanvraag.

Inkomensgarantie voor ouderen – Situatie van samenwonenden – Bijzonder geval van minderjarige of meerderjarige kinderen met kinderbijslag

Dossier 4407

De feiten

De verzoeker geniet sedert februari 2002 een gezinspensioen in de regeling voor werknemers. Hij ontvangt 759,31 euro per maand.

Het gezin bestaat uit zijn echtgenote en 4 kinderen waarvan 2 minderjarigen waarvoor hij kinderbijslag krijgt. Allen zijn op hetzelfde adres ingeschreven. De IGO wordt hem geweigerd omdat de inkomsten van het gezin te hoog zijn.

Bedenkingen

De IGO kan slechts toegekend worden na een onderzoek naar de bestaansmiddelen en de pensioenen.

Voor de vaststelling van de bestaansmiddelen heeft de Rijksdienst voor Pensioenen, zoals de wetgeving het voorschrijft, rekening gehouden met de inkomsten van de twee meerderjarige kinderen die bestaan uit beroepsinkomsten en sociale tegemoetkomingen²¹.

Het totaal van de pensioenen en van de bestaansmiddelen werd gedeeld door vier volgens de onderrichtingen in de dienstnota. Deze nota stelt dat het totaal van de pensioenen en van de bestaansmiddelen moet gedeeld worden door het aantal personen dat dezelfde hoofdverblijfplaats deelt met de aanvrager, *met uitsluiting echter van de minderjarige of meerderjarige kinderen waarvoor kinderbijslag betaald wordt*²².

Rekening houdende met de voorziene vrijstellingen overschrijdt het globale bedrag van de inkomsten het basisbedrag van de IGO op 1 februari 2002 (4.775,40 euro). Bijgevolg weigert de RVP de IGO.

Artikel 7, § 2 van de wet van 22 maart 2001 tot instelling van een inkomensgarantie voor ouderen bepaalt echter:

“Het totaal van de in § 1 bedoelde bestaansmiddelen en de pensioenen wordt, na aftrek van de in de artikelen 8 tot 10 en 12 bedoelde vrijstellingen, gedeeld door het aantal personen die dezelfde hoofdverblijfplaats delen, de betrokkene inbegrepen (...)”.

²¹ Wet van 22 maart 2001 tot instelling van een Inkomensgarantie voor ouderen, artikel 7, § 2

²² Dienstnota 2001/9 van 13 juni 2001 betreffende de Inkomensgarantie voor ouderen, p. 8

Dit artikel is duidelijk en bevat geen enkele uitzondering. De uitzondering die vervat is in artikel 6, § 2, 2de lid van de wet geldt enkel om uit te maken of het basisbedrag of het verhoogde bedrag als IGO kan toegekend worden²³.

In het geval van de verzoeker was het College van mening dat het geheel der pensioenen en bestaansmiddelen door 6 moest gedeeld worden, en niet door 4.

Conclusie

Het College nodigt de RVP uit om de rechten op de IGO van de verzoeker te herzien en in voorkomend geval zijn geschreven onderrichtingen en de informaticaprogramma's aan te passen.

Op aandringen van het College gaat de RVP over tot een nieuwe analyse van de reglementering.

Uiteindelijk volgt de RVP het standpunt van het College. Hij aanvaardt om de rechten op de IGO van de verzoeker te herzien. In de plaats van een weigering van de IGO zou volgens onze raming de verzoeker een bedrag van 1.091 euro per jaar als IGO moeten ontvangen, wat overeenkomt met 90,91 euro per maand.

De RVP heeft tevens de berekeningsprogramma's en de dienstnota over de IGO gewijzigd.

Voortaan zal de RVP de bepalingen van artikel 7, § 2 van de wet van 22 maart 2001 toepassen, dit wil zeggen dat hij voortaan de bestaansmiddelen en de pensioenen deelt door het aantal personen die dezelfde hoofdverblijfplaats delen met inbegrip van de minderjarige of meerderjarige kinderen die recht geven op kinderbijslag. De RVP blijft de "samenwonenden" met de personen die in een rusthuis, een rust- of verzorgingstehuis of een psychiatrische instelling verblijven, uitsluiten voor de deling.

Spijtig genoeg is de RVP materieel niet in staat de dossiers op te sporen van de personen die zich in dezelfde situatie als de verzoeker bevinden en waarin de RVP reeds een beslissing genomen heeft

Toch zal de RVP ambtshalve en ab initio een verbeterde beslissing nemen voor zover hij de situatie vaststelt op basis van één of ander element (brief, vraag om herziening, ambtshalve nieuw onderzoek om een andere reden, ...)

Laten wij nu op basis van een voorbeeld de vergelijking maken tussen de strikte toepassing van de wet en de berekeningsmethode van de RVP.

²³ De tekst hiervan luidt:

"Op het in § 1 bedoelde bedrag wordt de coëfficiënt, 1,50 toegepast voor de gerechtigde die dezelfde hoofdverblijfplaats niet met één of meerdere personen deelt en die aan de in artikelen 3 en 17 bedoelde leeftijdsvoorwaarden voldoet.

De volgende personen worden niet geacht dezelfde hoofdverblijfplaats te delen met de aanvrager, ondanks het feit dat zij in de bevolkingsregisters zijn ingeschreven op het adres van de aanvrager:

1° de minderjarige kinderen;

2° de meerderjarige kinderen waarvoor kinderbijslag wordt genoten;

3° de personen die in hetzelfde rusthuis of hetzelfde rust- en verzorgingstehuis of psychiatrisch verzorgingstehuis als de aanvrager zijn opgenomen. (...)"

Een gepensioneerde weduwnaar woont samen met 2 meerderjarige kinderen die hun studies verder zetten en waarvoor hij kinderbijslag ontvangt. Zijn pensioen bedraagt 12.500 euro per jaar en hij heeft geen andere bestaansmiddelen.

Op basis van artikel 6, § 2 van de wet heeft hij recht op het verhoogde bedrag, met andere woorden 1,5 x het basisbedrag. Op 1 januari 2003 bedraagt dit verhoogde bedrag 7.163,10 euro per jaar.

Het pensioen wordt vrijgesteld voor 10 % en wordt vervolgens gedeeld door 3. Dit geeft:

$$12.500 - 1.250 = 11.250 \text{ euro}$$

$$11.250/3 = 3.750 \text{ euro}$$

De aanvrager zal 3.413 euro per jaar als IGO krijgen (7.163 – 3.750).

De toepassing van de dienstnota van de RVP zal uitdraaien op een weigering van de IGO:

$$12.500 - 1.250 = 11.250 \text{ euro}$$

$$11.250/1 = 11.250 \text{ euro}$$

$$7.163 - 11.250 = 0$$

Aanbeveling

Hoofdstuk IV van de wet van 22 maart 2001 tot instelling van een Inkomensgarantie voor ouderen getiteld *Berekeningswijze*, omvat twee afdelingen. De eerste behandelt het bedrag van de inkomensgarantie (artikel 6), de tweede de invloed van de bestaansmiddelen en van de pensioenen (artikel 7 tot en met 14).

Artikel 6, § 1 stelt het “basisbedrag” van de IGO vast dat toekenbaar is aan de persoon die dezelfde hoofdverblijfplaats deelt met één of meerdere andere personen.

Artikel 6, § 2 stelt het, “verhoogde” bedrag van de IGO vast (basisbedrag x 1,50) toekenbaar aan de persoon die dezelfde hoofdverblijfplaats niet deelt met één of meerdere andere personen.

Het tweede lid van deze paragraaf somt de personen op die niet geacht worden dezelfde hoofdverblijfplaats te delen met de aanvrager, ondanks het feit dat zij in de bevolkingsregisters zijn ingeschreven op het adres van de aanvrager.

Het betreft de minderjarige kinderen, de meerderjarige kinderen waarvoor kinderbijslag wordt genoten en de personen die in hetzelfde rusthuis of hetzelfde rust- en verzorgingstehuis of psychiatrisch verzorgingstehuis als de aanvrager zijn opgenomen.

Door het feit dat dit wettelijk vermoeden is ingeschreven in het tweede lid van § 6 dat zelf deel uitmaakt van de afdeling *Bedrag van de inkomensgarantie*, kan het slechts gelden om uit te maken of het basisbedrag dan wel het verhoogde bedrag als IGO moet toegekend worden.

In afdeling 2 *Invloed van de bestaansmiddelen en van de pensioenen* zijn de basisregels voor het in aanmerking nemen van de bestaansmiddelen (§ 1) en voor de berekening (§ 2) opgenomen in artikel 7.

Alle bestaansmiddelen en pensioenen, ongeacht hun aard of oorsprong waarover de betrokkene en/of de personen met wie hij dezelfde hoofdverblijfplaats deelt, worden in aanmerking genomen voor de berekening van de IGO, behalve de uitzonderingen voorzien door de Koning (bijvoorbeeld, de kinderbijslag).

Echter, wanneer de betrokkene recht heeft op het “verhoogde bedrag” worden enkel de bestaansmiddelen en de pensioenen waarover hij zelf beschikt in aanmerking genomen.

Het aldus bekomen totaal van de bestaansmiddelen en de pensioenen wordt gedeeld door het aantal personen die dezelfde verblijfplaats delen, met inbegrip van de betrokkene, en na aftrek van de voorziene vrijstellingen.

Het resultaat van deze berekening wordt verminderd met de algemene vrijstelling en afgetrokken van het “basisbedrag” of het “verhoogde bedrag”, naargelang het geval.

In het geval van personen opgenomen in een rusthuis, een rust- en verzorgingstehuis of een psychiatrisch verzorgingstehuis, levert de strikte toepassing van de wet in 99 gevallen op 100 een toekenning van de IGO op, zelfs indien de betrokkene over aanzienlijke bestaansmiddelen beschikt.

Immers, enerzijds mag men enkel de bestaansmiddelen en de pensioenen waarover de betrokkene persoonlijk beschikt in aanmerking nemen (artikel 7, § 1, tweede lid). Anderzijds is men ertoe gehouden deze bedragen te delen door het aantal personen opgenomen in hetzelfde rusthuis, rust- en verzorgingstehuis of psychiatrisch verzorgingstehuis (artikel 7, § 2, eerste lid).

Het College is de mening toegedaan dat het hier een door de wetgever niet gewild effect betreft. Dit resulteert in een ongelijke behandeling, die niet in verhouding staat tot het nagestreefde doel, van personen die in een dergelijk tehuis zijn opgenomen en de anderen en dit in het nadeel van de laatste groep.

Het College beveelt dan ook aan om de tekst van artikel 7, § 2 van de wet van 22 maart 2001 zo te wijzigen dat voor de personen opgenomen in hetzelfde rusthuis, rust- en verzorgingstehuis of psychiatrisch verzorgingstehuis de bestaansmiddelen en de pensioenen niet gedeeld worden door het aantal personen dat dezelfde verblijfplaats deelt.

Problemen om de centrale diensten van de RVP telefonisch te bereiken

Dossier 4372

De feiten

Omdat hij er niet in slaagt de RVP per telefoon te bereiken, vraagt de verzoeker aan de Ombudsdienst Pensioenen om hem de fiscale fiche 2001 toe te sturen.

Bedenkingen

Regelmatig telefoneren of schrijven de gepensioneerden naar de Ombudsdienst Pensioenen om te melden dat de RVP op bepaalde momenten telefonisch niet bereikbaar is. Soms wenden ze zich ook om die reden met hun vragen tot de Ombudsdienst.

In dergelijke verzoeken is steeds een onderliggende klacht aanwezig (“Ik kan de pensioendienst niet bereiken”). Het College behandelt deze verzoeken vanuit deze optiek en vraagt aan de RVP om de verzoeker rechtstreeks de gevraagde inlichtingen te bezorgen.

Meer in het algemeen heeft het College aangedrongen op een structurele oplossing van het probleem.

Conclusie

De RVP doet inspanningen om de telefonische bereikbaarheid te verhogen. In januari 2002 startte hij met de opleiding van 5 personeelsleden om de telefoonpool te versterken.

Deze opleiding was beëindigd in september 2002 waardoor deze extra mensen kunnen ingezet worden om piekmomenten beter op te vangen.

Problemen om een gewestelijke kantoor van de RVP telefonisch te bereiken

Dossier 4782 –5201

De feiten

Beide verzoekers beklagen zich erover dat zij het gewestelijk kantoor van Hasselt telefonisch zeer moeilijk kunnen bereiken.

Bedenkingen

In eerste instantie hebben wij onmiddellijk naar een individuele oplossing gezocht. Op onze vraag nam het gewestelijk kantoor zelf contact op met de verzoekers.

Het verder onderzoek van het College toont aan dat het gewestelijk kantoor te Hasselt onderbemand is. De Rijksdienst voor Pensioenen heeft ervoor geopteerd om voorrang te geven aan de behandeling van de pensioendossiers omdat, aldus de RVP, vertraging in de afhandeling van de dossiers tot een hoger aantal telefonische en schriftelijke tussenkomsten leidt en de beantwoording hiervan tot een verdere vertraging van de afhandeling.

Conclusie

In principe is het vastleggen van prioriteiten in noodomstandigheden een daad van behoorlijk bestuur. Dit neemt niet weg dat het College meent dat de dienstverlening in het algemeen moet verzekerd worden en dat interne problemen in principe geen of slechts geringe invloed zouden mogen hebben op de kwaliteit ervan.

De RVP stelt een verbetering van de situatie in Hasselt in het vooruitzicht voor begin 2003:

- ◆ einde 2002 heeft de RVP de machtiging gekregen om voor zijn Nederlandstalige gewestelijke kantoren bijkomend personeel aan te werven. Voor het kantoor te Hasselt wordt een uitbreiding van het kader met 10 % voorzien;
- ◆ er wordt nagegaan of het technisch mogelijk is om de telefooncentrale uit te breiden met een terugbelfunctie;
- ◆ het beheerscomité van de RVP heeft in december 2002 ingestemd met de aankoop van een gebouw voor het bureau Hasselt waarin de onthaalfunctie kan geoptimaliseerd worden.

Cumulatie van een overlevingspensioen met een aanmoedigingspremie voor loopbaanonderbreking – Uiteenlopend standpunt

Dossier 2850

Zie Deel Administratie der Pensioenen

Gezinspensioenen – Vermindering van het gezinspensioen of omzetting naar een lager pensioen als alleenstaande ingevolge de toekenning van een Nederlands ouderdomspensioen aan de jongere echtgenoot – Arrest Engelbrecht van het Hof van Justitie te Luxemburg – Ongelijke behandeling van werknemers en zelfstandigen.

Dossier 4295

Zie Deel Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der zelfstandigen

Pensioenbeslissing in het kader van de Europese Verordeningen - Onzorgvuldigheid - Laattijdige voorlopige beslissingen - Te lage voorschotten - Beperking tot het pensioenbedrag op basis van de bedrijfsinkomsten i.p.v. het minimumpensioen bij het nemen van een voorlopige beslissing in de regeling voor zelfstandigen

Dossier 4610

Zie deel het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen

Overdracht van bijdragen in het kader van de wet van 5 augustus 1968 – Mededelen van inlichtingen aan de RVP voor een pensioenraming – Snellere procedure

Dossier 4880

Zie deel De Administratie der Pensioenen

Gevolg dat gegeven werd aan de voorstellen geformuleerd in het jaarverslag 1999, 2000 en 2001

Bespreking van het jaarverslag 2001 met de RVP

Op 29 augustus 2002 hebben wij met de RVP het gedeelte van het jaarverslag 2001 dat gewijd was aan de Rijksdienst (toekenningsdiensten en betalingsdiensten) besproken.

De besprekingen leidden tot volgende resultaten.

Betreffende het Kadaster van de pensioenen bevestigde de RVP dat de overdracht van de gegevens van het Kadaster die nodig zijn voor de berekening van de inhoudingen op de pensioenen, in het bijzonder van de solidariteitsbijdrage, voortaan minstens op trimestriële basis zal gebeuren.

Inzake de Inkomensgarantie voor ouderen gaat de RVP ermee akkoord om in elk dossier na te gaan of er voorschotten kunnen betaald worden zonder risico van onverschuldigde betalingen.

Grens- en seizoenarbeiders – Intern recht – Verminderde klantvriendelijkheid – JV 2000, p. 67 – 69

In het jaarverslag 2000 hebben wij betreurd dat de klantvriendelijkheid erop achteruitgaat door het invoeren van efficiëntieverhogende maatregelen en het zoveel mogelijk vermijden van onverschuldigde betalingen in het geval van grens- en seizoenarbeiders die pensioengerechtigd zijn in België.

Wij hebben voorgesteld aan de RVP om een gegevensbestand met deze pensioenen bij te houden zoals dat vroeger het geval was. Aan de hand van dit opvolgingssysteem, dat trouwens door het RSVZ nog altijd wordt toegepast, kunnen de nodige maatregelen getroffen worden door de RVP om het recht op het buitenlands pensioen tijdig te laten onderzoeken.

De RVP heeft ons inmiddels laten weten dat de behandeling van de pensioendossiers van gepensioneerden die in België wonen en waarin een internationale overeenkomst van toepassing is die voorziet in de doorzending van de aanvraag naar het land van pensioenverzekering, opnieuw ambtshalve hernomen wordt met het oog op het tijdig aanvatten van het onderzoek van het buitenlands pensioen.

De inbreng van de gepensioneerden voor het bekomen van het buitenlands pensioen wordt aldus beperkt tot het verstrekken van de inlichtingen die de buitenlandse instelling nodig acht voor het onderzoek van het pensioen.

De rol van de gemeentebesturen bij de indiening van een pensioenaanvraag – JV 1999, p. 57 – 58 en JV 2001, p. 43 – 45

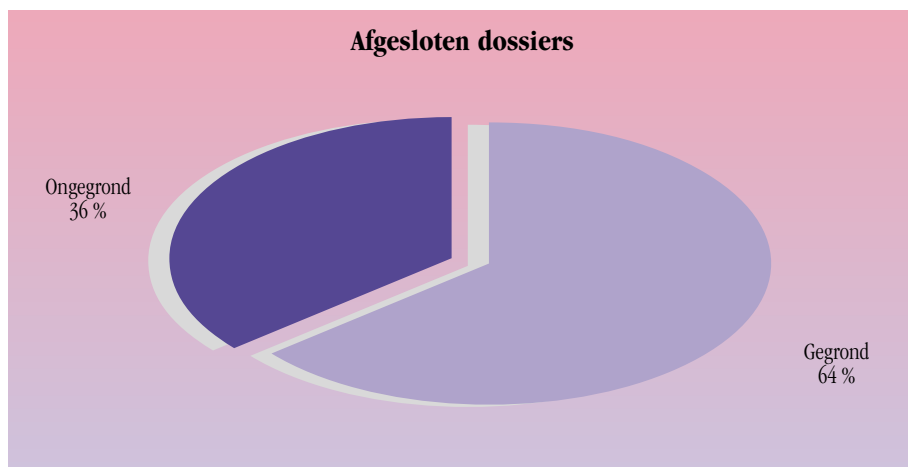
In onze jaarverslagen 1999 en 2001 hebben wij in menig dossier vastgesteld dat sommige gemeentebesturen een pensioenaanvraag weigeren en zich in de plaats stellen van de bevoegde pensioendiensten. Hierdoor zijn soms pensioenaanvragen laattijdig ingediend en hebben sommige gepensioneerden onherstelbare schade geleden.

Door de invoering van de ambtshalve toekenning van de pensioenrechten bij het bereiken van de pensioenleeftijd (zie voor gedetailleerde uitleg verder op p. 187) zijn deze problemen weggewerkt.

De betalingsdiensten van de Rijksdienst voor Pensioenen (RVP)

De Rijksdienst vervult twee kernopdrachten in de pensioensector. Hij kent het pensioen toe aan de gewezen werknemers en betaalt de pensioenen uit aan de gepensioneerde werknemers en zelfstandigen. Deze afdeling is gewijd aan de betalingsdiensten.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Ambtshalve schrapping - Gevolgen voor de betaling van pensioenen

Dossier 3791

De feiten

In augustus 2001 licht de Kruispuntbank voor de sociale zekerheid de RVP erover in dat het gemeentebestuur de verzoeker ambtshalve uit het bevolkingsregister geschrapt heeft.

De RVP vraagt aan de verzoeker om hem een attest over te maken van een gemeentebestuur waaruit zijn nieuwe inschrijving in een gemeente blijkt. Zonder dit attest zal de betaling van zijn pensioen geschorst worden.

Omdat hij met de gemeente een geschil heeft over zijn hoofdverblijfplaats kan de verzoeker een dergelijk attest niet voorleggen. Zijn pensioen wordt eind oktober 2001 geschorst.

In afwachting van de uiteindelijke beslissing over de inschrijving die na onderzoek door de Minister van Binnenlandse Zaken²⁴ moet genomen worden, verbindt de RVP er zich toe om het pensioen verder te betalen. Ondanks deze belofte, verschillende bezoeken aan de Rijksdienst voor Pensioenen en andere pogingen van de verzoeker, blijft het pensioen onbetaald gedurende 3 maanden, van november 2001 tot januari 2002.

Bedenkingen

Wanneer de RVP geconfronteerd wordt met een geval waarbij de gepensioneerde ambtshalve geschrappt werd, neemt hij contact op met de betrokkene (of eventueel met zijn bank) om een attest te bekomen waarin de aanvraag voor een nieuwe inschrijving wordt bevestigd. Indien hij hieraan geen gevolg geeft, bestaat de administratieve praktijk erin om het pensioen te schorsen tot de effectieve herinschrijving in het bevolkingsregister van een gemeente.

Het College heeft deze werkwijze betwist, meer bepaald omdat de betaling van het pensioen op het adres waar de gepensioneerde is ingeschreven in het bevolkingsregister niet verplicht is.²⁵

Volgens onze analyse voegt de RVP een uitbetalingsvoorwaarde toe aan de reglementering door de betaling ondergeschikt te maken aan een officieel bewijs van inschrijving in het bevolkingsregister. Daarenboven kent de RVP over het algemeen niet de redenen die aan de basis liggen van een uitzonderlijke administratieve situatie van de gepensioneerde.²⁶

Het pensioen afnemen kan de precaire toestand van de betrokkene nog verslechteren (de geschrapte is nergens meer ingeschreven en kan dus in principe geen hulp vragen bij het OCMW).

Na de hierop volgende discussie en een juridische analyse van het probleem, heeft de RVP de argumenten van het College in aanmerking genomen en aanvaard om zijn praktijk te wijzigen.

Conclusie

Ingevolge de interventie van het College werd de situatie van de verzoeker geregeld en heeft de RVP half februari de betaling uitgevoerd voor de periode van 1 november 2001 tot 28 februari 2002, met een totaal bedrag van ongeveer 2.600 euro.

De administratieve toestand van de betrokkene werd slechts geregeld in september 2002 wanneer hij zich opnieuw liet inschrijven in een Belgische gemeente. Indien de RVP in dit dossier zijn vroegere administratieve praktijk had aangehouden, had de verzoeker gedurende ongeveer 1 jaar geen pensioen ontvangen.

De RVP past voortaan in gelijkaardige gevallen de volgende administratieve praktijk toe.

²⁴ Wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters en de identiteitskaarten en tot wijziging van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen, artikel 8, § 1

²⁵ Artikel 66 bis van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers voorziet in het toezenden van stukken aan de betrokkene en het uitvoeren van betalingen aan de pensioengerechtigde op zijn hoofdverblijfplaats. Van deze verplichting kan evenwel afgeweken worden op schriftelijk verzoek van de betrokkene, gericht aan de RVP.

²⁶ Er moet onderstreept worden dat wanneer een individu ambtshalve geschrappt wordt uit de registers dit enkel een administratieve maatregel betreft zonder invloed op het burgerlijk recht.

Wanneer hij ingelicht wordt over de ambtshalve schrapping en voor zover het *een pensioen betreft dat overal ter wereld betaalbaar is*, zal hij een onderzoek instellen om het adres waar de gepensioneerde effectief verblijft te bepalen *zonder dat het pensioen geschorst wordt*.

Als de gepensioneerde niet reageert, zal het pensioen verder betaald worden met een *postassignatie*, ook al werd voordien de betaling op een bankrekening door de gepensioneerde gevraagd.

Indien het een voordeel betreft dat niet overal ter wereld betaalbaar is (om redenen van nationaliteit of om redenen van de aard van het voordeel, vb. IGO) zal de betaling onmiddellijk met een postassignatie gebeuren.

Slechts wanneer de postassignaties onbesteld terugkeren, zal de RVP het pensioen schorsen indien dit nodig blijkt.

De betaling op een rekening wordt slechts hernomen als de betrokkene het bewijs levert dat hij opnieuw in een Belgische gemeente is ingeschreven.

Hierdoor garandeert de RVP de maandelijks betaling van het pensioen zo lang mogelijk en sanctioneert hij niet langer de ambtshalve geschrapte gepensioneerde met de schorsing van de betaling van zijn pensioen.

Schorsing van een pensioen en toekenning van een ander pensioen – Gebrekkige interne coördinatie – Zeven maanden zonder pensioeninkomsten

Dossier 4009

De feiten

De verzoekster genoot een pensioen als feitelijk gescheiden echtgenote. De RVP betaalde haar de helft van het gezinspensioen van haar man.

De echtscheiding die daarop volgde had twee gevolgen. Het pensioen als feitelijk gescheiden echtgenote was niet meer verschuldigd vanaf augustus 2001. Vanaf dan had de verzoekster wel recht op een pensioen als uit de echt gescheiden echtgenote.

De RVP betaalde het pensioen als feitelijk gescheiden echtgenote nog verder tijdens de maanden augustus en september 2001. Hij schorst de betaling vanaf oktober zonder verwittiging. Vanaf dan betaalt het OCMW voorschotten op het pensioen.

Einde maart, nog voor de beslissing over het pensioen als uit de echt gescheiden echtgenote genomen is, verstuurt de RVP de beslissing tot terugvordering van de onverschuldigde betalingen van augustus en september 2001.

Slechts begin april 2002 stuurt de RVP de nieuwe pensioenbeslissing. De betaling van de achterstallige bedragen, verminderd met de teveel betaalde bedragen van augustus en september 2001 en met de voorschotten van het OCMW, gebeurt nog later.

Bedenkingen

De werkwijze van de RVP in dit dossier roept een aantal vragen op. De (terechte) schorsing van de betaling gebeurt zonder de gepensioneerde op de hoogte te brengen, het onverschuldigd betaalde wordt teruggevorderd vooraleer een beslissing over de nieuwe rechten genomen is en de nieuwe beslissing zelf wordt veel te laat genomen.

Hierover ondervraagd, deelt de RVP ons mee dat het hier om een ongelukkige samenloop van omstandigheden gaat. In principe deelt hij de schorsing van een voordeel altijd aan de betrokkene mee en wordt een schuld in de mate van het mogelijke op ontstane achterstallen gerecupereerd.

Conclusie

De verzoekster is het slachtoffer van onzorgvuldigheden bij de RVP. Zij moet hulp zoeken bij het OCMW om de periode van oktober 2001 tot april 2002 financieel te overbruggen, terwijl haar nieuw recht vanaf de schorsingsdatum uiteindelijk ongeveer 6 euro per maand meer bedraagt (530,27 euro in plaats van 524,70 euro per maand).

De interne coördinatie tussen de toekennings- en de betalingsdiensten liet in ieder geval in deze zaak te wensen over. De RVP onderzoekt dan ook hoe het dossier van een gepensioneerde waarvan een voordeel moet geschorst worden en aan wie tegelijkertijd een ander voordeel moet toegekend worden, efficiënter behandeld kan worden.

Feitelijke scheiding – Bewarende maatregelen genomen door de betalingsdiensten van de RVP – Gebrek aan informatie

Dossier 3672

De feiten

De verzoekster geniet sedert 1 augustus 1994 een rustpensioen zelfstandige. Het rustpensioen werd toegekend op basis van het gezinsbedrag daar op dat ogenblik de echtgenoot geen inkomsten had.

In april 2001 dient de echtgenoot een aanvraag voor zijn persoonlijk rustpensioen in. De toekenningsdiensten van de RVP en het RSVZ onderzoeken zijn pensioenrechten.

Terwijl dit onderzoek verdergaat, worden de betalingsdiensten van de RVP ingelicht over de feitelijke scheiding van de betrokkenen zonder dat hen de exacte datum meegedeeld wordt. Om eventuele onverschuldigde betalingen te vermijden, beslissen de betalingsdiensten om voorlopig de helft van het gezinspensioen aan de verzoekster toe te kennen. Deze bewarende maatregel die ingaat vanaf 1 november 2001 wordt aan het RSVZ meegedeeld.

Noch de RVP, noch het RSVZ lichten de verzoekster in over de voorlopige vermindering van haar pensioen, noch over de redenen hiervan.

In werkelijkheid worden de betalingen van het pensioen onderbroken gedurende twee maanden (november en december 2001). In de loop van januari 2002 ontvangt zij een bedrag van 316,32 euro dat de periode van 01 november 2001 tot 31 januari 2002 dekt.

In februari 2002 ontvangt zij een maandbedrag van 105,44 euro. De volgende maand wordt de betaling opnieuw onderbroken.

Het is immers in maart 2002 dat het RSVZ de definitieve beslissing neemt voor beide echtgenoten. Deze beslissing kent aan beiden een pensioen toe op basis van het bedrag voor een alleenstaande omdat de som van deze bedragen voordeliger is dan de toekenning van het gezinspensioen. Deze dubbele beslissing gaat in op 1 mei 2001 wat de ingangsdatum is van het pensioen van de echtgenoot.

De financiële situatie van beiden wordt uiteindelijk geregulariseerd in de laatste twee weken van april 2002.

Bedenkingen

In dit geval dient men vast te stellen dat de klaagster geen enkele inlichting heeft ontvangen over haar pensioen tussen november 2001 en maart 2002. Bovendien heeft zij gedurende deze periode twee onderbrekingen van de betaling ondergaan. Tot april 2002 heeft zij zich uit de slag moeten trekken met iets meer dan 100 euro per maand.

Het College heeft de RVP gevraagd welke richtlijnen er voorzien zijn aangaande de te verstrekken inlichtingen aan de gepensioneerden wanneer de betalingsdiensten ertoe gebracht worden om voorlopig het pensioenbedrag te beperken.

De RVP erkent dat in dit geval geen enkele schriftelijke inlichting aan de verzoekster werd toegestuurd. Niettemin bevestigt de RVP dat hij aan beide echtgenoten mondelinge inlichtingen

heeft verstrekt tijdens verschillende telefonische contacten. Het College onderstreept hier evenwel dat deze contacten, met uitzondering van één, blijkbaar plaats hadden op initiatief van de betrokkenen.

Conclusie

De RVP verduidelijkt dat hij momenteel de gepensioneerde steeds inlicht wanneer een specifieke toestand zoals een scheiding of een huwelijk het pensioenrecht wijzigt of een gedeeltelijke of gehele schorsing van de betaling tot gevolg heeft.

De betrokken diensten kregen de opdracht om systematisch een brief met uitleg aan de gepensioneerden te versturen vooraleer het dossier naar de berekeningsdiensten wordt gestuurd of bij stopzetting van de betaling.

Deze maatregelen om de informatieverstrekking aan de gepensioneerden te verbeteren, werden geleidelijk ingevoerd gedurende het jaar 2002.

Er werd bijgevolg gedurende de laatste maanden stap voor stap verholpen aan deze lacune in de informatie aan de gepensioneerden. De systematische informatieverstrekking over voorlopige wijzigingen in de betalingen is momenteel een feit.

Deze vooruitgang getuigt van de wil om de handelingen van de verschillende diensten van de RVP (toekenning en betaling, centrale en gewestelijke diensten) beter op mekaar af te stemmen en komt de gepensioneerde ten goede. Hij heeft immers op elk ogenblik het recht om te weten wat er in zijn dossier gebeurt.

Tijdelijke scheiding om gezondheidsredenen – Regularisatie van de betalingen

Dossier 4633

De feiten

De verzoekers genieten een gezinspensioen in de regeling voor werknemers. Zij wonen samen in Marokko. In augustus 2000 komt de man naar België om zich te laten verzorgen terwijl zijn echtgenote achterblijft in Marokko.

De belanghebbende wendt zich tot de RVP en vraagt om de betaling van zijn pensioen te schorsen tot zijn situatie geregeld is (verblijfsvergunning, inschrijving in de gemeente, openen van een bankrekening, ...). Hij vraagt ook uitdrukkelijk dat het gedeelte dat aan zijn echtgenote toekomt niet betaald wordt. Na tien maanden bekomt hij eindelijk de nodige documenten.

In september 2001 betaalt de RVP een achterstallig bedrag aan de man dat overeenstemt met de helft van het gezinspensioen en van de verwarmingstoelage. De andere helft die in principe aan de echtgenote toekomt, blijft geblokkeerd. Vanaf oktober 2001 betaalt de RVP maandelijks aan de man het gedeelte dat hem toekomt.

Eind maart 2002 vervoegt de echtgenote haar man in België. Het duurt echter nog tot half juni 2002 eer zij samen met haar twee kinderen officieel ingeschreven wordt in het bevolkingsregister. Begin juli levert de gemeente een document af met de samenstelling van het gezin. Op basis van dit document herneemt de RVP de betaling van het gezinsbedrag vanaf augustus 2002. De achterstallen die sedert september 2000 hangende zijn, worden ondanks veelvuldig aandringen van de verzoekers niet betaald.

Bedenkingen

In geval van scheiding (vrijwillig of niet) van een echtpaar dat het gezinspensioen geniet, neemt de RVP ambtshalve een voorlopige beslissing waarbij in het merendeel der gevallen de helft van het gezinspensioen aan beide echtgenoten wordt toegekend. De definitieve beslissing wordt later genomen op basis van alle elementen van het dossier.

In dit geval werd enkel het gedeelte dat aan de man toekwam, betaald. Tijdens een bezoek aan de RVP in juli 2001 had het echtpaar gevraagd om het gedeelte dat aan de echtgenote toekomt niet te betalen zolang de echtgenote niet uitdrukkelijk om de betaling vroeg.

In april 2002 heeft het echtpaar zich opnieuw bij de RVP aangeboden om te melden dat zij opnieuw samenleefden. Dit kan gelijkgesteld worden met een vraag om de toestand te regulariseren en het gezinspensioen vanaf de schorsing uit te betalen. Er waren derhalve geen objectieve redenen meer om de achterstallen niet uit te betalen, te meer daar alle elementen uit het dossier bevestigden dat de tijdelijke scheiding onvrijwillig was (gezondheidsredenen). Toch wordt het gezinspensioen slechts uitbetaald vanaf augustus 2002.

Conclusie

Ingevolge de interventie van het College heeft de RVP de achterstallen ontstaan van september 2000 tot einde juli 2002 voor een bedrag van 15.000 euro op de rekening betaald.

Wij moeten besluiten dat de RVP aanvankelijk de gepaste maatregelen genomen heeft maar dat de terughoudendheid om te toestand te regulariseren niet verantwoord was.

Betaling van het pensioen van de maand van overlijden aan de langstlevende echtgenoot – Samenleven versus samenwonen

Dossier 2317

De feiten

De echtgenoot van de verzoekster overlijdt. Hij was ingeschreven in het bevolkingsregister van de gemeente waar hij in een rust- en verzorgingstehuis verbleef. De verzoekster had haar thuisadres behouden. De RVP weigert het rustpensioen van de maand van overlijden aan de weduwe te betalen.

Bedenkingen

In het jaarverslag 2000 bespraken wij reeds het dossier van een langstlevende echtgenote die het pensioen van de maand van overlijden niet uitbetaald kreeg omdat haar echtgenoot in een rusthuis verbleef en daar ook gedomicilieerd was.

De RVP had het rustpensioen tot dan betaald alsof er geen feitelijke scheiding was. Op het ogenblik van het overlijden vernam de RVP echter dat beide echtgenoten in het bevolkingsregister met een verschillend adres waren ingeschreven en weigerde hij het pensioen van de maand van overlijden te betalen aan de langstlevende echtgenote.

Om redenen van billijkheid en omdat er enige interpretatieruimte is, betaalde de RVP het pensioen uiteindelijk toch aan de langstlevende echtgenote.

In het onderzoek van dit nieuwe geval deelde de RVP in eerste instantie het volgende mee: "Aangezien beide echtgenoten sedert 10 februari 1998 op verschillende adressen waren ingeschreven in het bevolkingsregister is er een toestand van feitelijke scheiding ontstaan. In deze gevallen mag het pensioen van de maand van overlijden dat nog niet uitbetaald is niet aan de overlevende echtgenoot worden betaald. Het pensioen voor de maand van overlijden is immers uitsluitend betaalbaar aan de langstlevende *samenwonende* echtgenoot."

Het College kan deze zienswijze niet bijtreden.

Artikel 72 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers stelt immers dat "ingeval van overlijden van de gerechtigde op een uitkering ten laste van de pensioenregeling voor werknemers de vervallen en niet uitbetaalde termijnen van ambtswege uitbetaald worden aan de echtgenoot met wie de gerechtigde *samenleefde* op het ogenblik van het overlijden."

Nergens in dit artikel is er sprake van feitelijke scheiding noch van het feit dat het pensioen voor de maand van het overlijden uitsluitend betaalbaar is aan de *samenwonende* echtgenoot.

Daarenboven is nergens in de pensioenwetgeving een definitie van het begrip samenleven opgenomen, dit in tegenstelling tot het begrip feitelijke scheiding dat duidelijk omschreven wordt in artikel 74 van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers.

Feitelijke scheiding is de toestand die ontstaat wanneer de echtgenoten onderscheiden hoofdverblijfplaatsen hebben. Het artikel 74 bepaalt uitdrukkelijk dat deze definitie enkel voor de toepassing van dit artikel geldt.

Het feit alleen al dat de wetgever in de artikelen 72 en 74 een ander woord gebruikt en het noodzakelijk achtte om, voor de toepassing van artikel 74, te omschrijven wat onder het begrip feitelijke scheiding moet worden verstaan, impliceert dat het begrip samenleven een andere betekenis heeft.

Indien het begrip samenleven dezelfde betekenis zou hebben als het begrip samenwonen in de definitie van feitelijke scheiding was er voor de wetgever geen enkele noodzaak om een andere terminologie te gebruiken en een specifieke en beperkende definitie te voorzien voor het begrip feitelijke scheiding.

In dit geval blijkt volgens het College het samenleven trouwens uit het feit dat de echtgenoten een gemeenschappelijke huishouding voerden. Hun pensioenen werden op een gemeenschappelijke rekening gestort.

Conclusie

Na een langdurige en moeilijke bemiddeling heeft de Rijksdienst voor Pensioenen uiteindelijk het standpunt van het College overgenomen en zijn werkwijze met betrekking tot de betaling van het rustpensioen van de maand van overlijden aan de echtgenoot die op een ander adres ingeschreven staat gewijzigd.

Voortaan zal in deze gevallen in eerste instantie het pensioen voor de maand van het overlijden niet betaald worden. Wanneer echter de niet op hetzelfde adres ingeschreven echtgenoot zich manifesteert en claimt dat de inschrijving op een ander adres enkel aan de gezondheidsproblemen van de andere echtgenoot te wijten was, zal het maandbedrag betaald worden voor zover een kort onderzoek van de Rijksdienst (in hoofdzaak of het adres van één der echtgenoten wel degelijk een rust- en verzorgingstehuis is) deze stelling bevestigt.

Uit de klachten bij de Ombudsdienst blijkt dat een aantal rust- en verzorgingstehuizen nog altijd weigeren iemand op te nemen wanneer hij of zij zijn verblijfplaats niet vestigt in de instelling. Door de nieuwe administratieve praktijk van de RVP zijn de gepensioneerden die bezwijken onder deze druk niet langer het slachtoffer van deze onwettige handelswijze.

Voorschotten op het overlevingspensioen voor de langstlevende echtgenoot – Verschil in behandeling tussen gepensioneerden

Dossier 4500

De feiten

De verzoekster is weduwe sedert april 2002. Haar overleden echtgenoot genoot een pensioen als alleenstaande in het stelsel der werknemers en een pensioen ten laste van de DOSZ. Zij genoot zelf enkel een klein pensioen ten laste van de DOSZ van ongeveer 50 euro per maand.

De RVP onderzocht ambtshalve het recht op een overlevingspensioen in het stelsel der werknemers, zoals voorgeschreven²⁷ maar kende geen voorschotten toe, vandaar haar klacht.

In afwachting van de beslissing over het overlevingspensioen die de RVP begin augustus 2002 genomen heeft en de betaling in september 2002 heeft de verzoekster gedurende 5 maanden een maandinkomen van ongeveer 800 euro gehad, terwijl zij recht had op ongeveer 1.000 euro.

Bedenkingen

In het jaarverslag 2001 heeft het College reeds de aandacht gevestigd op bepaalde verschillen in de behandeling tussen gepensioneerden voor de toekenning van voorschotten op overlevingspensioen aan de langstlevende echtgenoot.²⁸ Op onze vraag weigert de RVP niet langer systematisch de betaling van voorschotten indien de langstlevende echtgenoot in het buitenland woont.

In dit geval gaat het om gepensioneerde echtgenoten die beiden in België wonen en waarvan er één een voordeel geniet dat niet behoort tot de sector der werknemers of zelfstandigen.

Momenteel kent de RVP slechts voorschotten op een overlevingspensioen toe in de volgende situaties:

1. wanneer de overledene een gezinspensioen genoot;
2. wanneer de overledene en zijn echtgenoot beiden een rustpensioen als werknemer of zelfstandige genoten.

²⁷ Koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, artikel 10, § 4

²⁸ Ombudsdienst Pensioenen, Jaarverslag 2001, p. 84, 85 en 86.

Indien de langstlevende echtgenoot titularis is van een ander pensioen (DOSZ, openbare sector, buitenland, ...) worden er daarentegen geen voorschotten betaald.

Deze principiële houding lijkt ons echter tegen de letter en de geest van de wet in te gaan wanneer de RVP over recente en betrouwbare gegevens beschikt met betrekking tot deze andere voordelen. Op de vraag om deze gangbare praktijk te wijzigen, heeft de RVP afwijzend gereageerd.

De RVP roept overwegend technische obstakels in om deze weigering te verantwoorden. De RVP slaat de gegevens van het pensioenkasaster niet op voor de gepensioneerden die geen pensioen genieten dat door de RVP betaald wordt.

De RVP meent dat hij hierdoor over onvoldoende gegevens beschikt om een voorschot toe te kennen dat én het definitieve bedrag zo dicht mogelijk benadert én zonder risico is op onverschuldigde betalingen.

Conclusie

Het College is het niet erg eens met de argumenten van de Rijksdienst voor Pensioenen. Het blijft ervan overtuigd dat een beter beheer van de gegevens van het pensioenkadaster de technische problemen kan wegwerken. Hierdoor zou een betere dienstverlening aan de gepensioneerden mogelijk gemaakt worden. Het College zet de gesprekken met de RVP hierover verder.

Betaling van een ouderdomsrente in de vorm van een kapitaal – Informaticaproblemen

Dossier 4830 en 3962

De feiten

De verzoekers ontvingen de beslissing waarbij hun een ouderdomsrente in de vorm van een kapitaal werd toegekend. Na het verstrijken van meerdere maanden is er nog geen sprake van enige betaling.

Op hun vraag antwoordt de RVP dat moeilijkheden met de informaticatoepassingen de uitvoering van de beslissing hebben vertraagd.

Bedenkingen

De renten die sedert 1 januari 1997 worden toegekend, worden enkel betaald indien het pensioen ook effectief betaalbaar is. Deze met ingangsdatum vanaf 1 januari 2001 worden uitsluitend in de vorm van een kapitaal betaald. De pensioenwetgeving bepaalt niet binnen welke termijn de RVP dit kapitaal moet betalen.

Het College is de mening toegedaan dat het in elk geval binnen een redelijke termijn betaald moet worden. Het Handvest van de sociaal verzekerde bepaalt dat de voordelen van sociale aard moeten worden uitgekeerd binnen de 4 maanden na de kennisgeving van de beslissing en ten vroegste vanaf de ingangsdatum van het voordeel.

Hoewel het voor sommigen niet vaststaat dat het Handvest ook van toepassing is op een in kapitaal omgezette rente meent het College dat een betaling binnen de 4 maanden na de kennisgeving van de beslissing of na de ingangsdatum van het rustpensioen als werknemer een betaling binnen een redelijke termijn betreft.

Conclusie

In beide gevallen betaalde de RVP het kapitaal na tussenkomst van het College. In het eerste geval werd de betaling verricht binnen de termijn van 4 maanden te rekenen vanaf de ingangsdatum van het pensioen. De tweede verzoeker heeft meer dan 5 maanden, te rekenen vanaf de beslissing, moeten wachten vooraleer het kapitaal betaald werd.

Onderbreking van en vertraging in de betaling

Dossier 4313

De feiten

De verzoeker wendt zich tot het College op 30 mei 2002 omdat zijn pensioen nog niet gestort werd.

Bedenkingen

De verzoeker is een gepensioneerde zelfstandige met een pensioen van 654,99 euro per maand dat normaal elke maand op de 15de gestort wordt. Dit pensioen is het enige inkomen van het gezin.

Het pensioen werd zonder enige aanwijsbare redenen en zonder bericht aan de verzoeker twee weken later uitbetaald dan normaal.

Dossier 3773

De feiten

Op 30 januari 2002 is het pensioen van de maand januari nog niet betaald aan de verzoeker en dit zonder enige verwittiging. De bank weigerde een aantal betalingen omdat het saldo van zijn rekening ontoereikend was.

Bedenkingen

Op 7 september 2001 stuurt de RVP een beslissing aan de verzoeker waarbij zijn pensioen voor de toekomst verminderd zal worden. Er worden geen pensioenbedragen teruggevorderd omdat het om een administratieve vergissing gaat.

In januari 2002 wordt de betaling van het pensioen geschorst om deze beslissing te kunnen uitvoeren. Pas op 14 februari 2002 wordt het pensioen gestort.

Op 21 februari 2002 worden de achterstallen gestort. Evenwel werden deze foutief berekend (indexering van februari 2002 niet doorgevoerd, ouderdomsrente niet betaald). Ook voor de maand maart 2002 wordt nog een bedrag gestort zonder rekening te houden met de indexering in februari en de ouderdomsrente. Pas vanaf april 2002 wordt het correcte pensioenbedrag betaald.

Een beslissing van september 2001 wordt slechts uitgevoerd in januari 2002. Vast staat dat de verzoeker niet ingelicht werd over de schorsing van de betaling van zijn pensioen in januari 2002 en dat hij derhalve geen voorzorgen kon nemen.

Dossier 3966

De feiten

De RVP licht de verzoeker erover in dat zijn pensioen voor de maand februari 2002 op een latere datum zal betaald worden in afwachting van de beslissing over zijn Frans pensioen.

Bedenkingen

De RVP schorste inderdaad het pensioen van 727,54 euro. Er was volgens hem een schuld ontstaan van 8,65 euro.

Uiteindelijk bleek het verschil tussen het tot dan toe betaalde bedrag en het bedrag waarop de verzoeker vanaf 1 februari recht heeft slechts 2,23 euro te bedragen. Het pensioen van februari en maart worden samen op 27 maart 2002 betaald, een vertraging die in redelijkheid niet te verantwoorden is.

Algemene conclusie

In alle vorige jaarverslagen hebben wij reeds de problematiek van de onderbreking en vertraging in de betalingen besproken. Ieder jaar werd bij de RVP het belang van de continuïteit van de betalingen in herinnering gebracht. Telkens werd een vernieuwing van de informatica in het vooruitzicht gesteld. Uiteindelijk hebben wij moeten vaststellen dat het lopende vernieuwingsproject in 2002 afgevoerd werd.

Dit neemt niet weg dat wij dit jaar minder geconfronteerd zijn met klachten over de laattijdige betaling of de onderbreking in de betaling. Dit lijkt erop te wijzen dat er andere structurele inspanningen geleverd zijn.

Feit is dat de RVP momenteel *bij de eerste toekenning* van een pensioen het elektronisch mandaat, dat op zich al een zekere tijdswinst inhoudt tegenover het vroegere manuele mandaat, quasi op hetzelfde ogenblik naar de betalingsdienst stuurt als dat hij de beslissing naar de betrokkene verzendt. In sommige gevallen zorgt deze werkwijze er voor dat vertraging opgelopen in het onderzoek van het recht wordt opgevangen door een inkorting van de betalingstermijn. De gepensioneerde ontvangt zijn eerste pensioenbedrag binnen de termijnen voorzien door het Handvest van de sociaal verzekerde.

Anderzijds veroorzaakt *een wijziging in de pensioenrechten* in sommige gevallen nog altijd een onverantwoorde onderbreking in de betaling.

Rechtzetting van een fout in de betaling van de verwarmingstoelage – Onterechte toepassing van de verjaringstermijnen in het nadeel van de gepensioneerde

Dossier 3972

De feiten

De verzoekster heeft sinds mei 1986 recht op een verwarmingstoelage van 13.337 BEF per jaar aan de toenmalige index. Deze wordt samen met het overlevingspensioen uitbetaald. In 2002 komt de verzoekster bij toeval te weten dat de toelage sedert 1988 niet meer betaald is.

Op haar verzoek betaalt de RVP haar de achterstallige bedragen, evenwel enkel voor de laatste vijf jaren (netto 1.890,98 euro).

Bedenkingen

Vermits de verzoekster een overlevingspensioen bekomt op grond van de tewerkstelling van haar echtgenoot in de steenkoolmijnen die aan de bijkomende voorwaarden voldoet (ten minste 20 jaren gewoondelijke en hoofdzakelijke tewerkstelling in de steenkoolmijnen) kan zij tevens aanspraak maken op een verwarmingstoelage.

De verwarmingstoelage werd haar aanvankelijk uitbetaald. Door een fout bij de RVP wordt zij vanaf 1988 niet meer betaald.

Bij de rechtzetting van de fout in 2002 past de RVP overeenkomstig zijn vaststaande praktijk de vijfjaarlijkse verjaring toe. Hiervoor steunt hij zich op de artikelen 2277 en 2227 van het Burgerlijk Wetboek.²⁹

²⁹ Artikel 2277 B.W.: Termijnen van altijddurende renten en van lijfrenten; die van uitkeringen tot levensonderhoud; huren van huizen en pachten van landeigendommen; intresten van geleende sommen en, in het algemeen, al hetgeen betaalbaar is bij het jaar of kortere termijnen; verjaren door verloop van vijf jaren.

Artikel 2227 B.W.: De Staat, de openbare instellingen en de gemeenten zijn aan dezelfde verjaringen onderworpen als bijzondere personen en kunnen zich eveneens daarop beroepen.

Het College is echter de mening toegedaan dat artikel 21 bis, § 1, eerste lid van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers deze toepassing onmogelijk maakt. Dit artikel luidt: “Wanneer vastgesteld wordt dat aan de beslissing of de uitvoering ervan een onregelmatigheid of een materiële vergissing kleeft, treft de Rijksdienst voor Pensioenen een nieuwe beslissing en herstelt hij de onregelmatigheid of de vergissing. De nieuwe beslissing heeft uitwerking op de ingangsdatum van de eerste beslissing”.

Conclusie

Met betrekking tot de toepassing van de vijfjaarlijkse verjaring bij de rechtzetting van een fout in de uitbetaling zijn wij het niet eens met de Rijksdienst voor Pensioenen en voeren wij reeds sinds ongeveer twee jaar onderhandelingen, zonder positief resultaat.

In ons Jaarverslag 2001 bespraken wij de officiële aanbeveling die wij aan de Rijksdienst voor Pensioenen gedaan hebben naar aanleiding van een analoog dossier.³⁰ Het College besliste om in dit dossier een identieke officiële aanbeveling te doen (zie Deel 3, p. 177) met het oog op de betaling van alle achterstallige bedragen.

Intussen is er door artikel 187, 188 en 189 van de programmawet van 24 december 2002 een uniforme verjaringstermijn van 10 jaar ingevoerd voor de rechtzetting van fouten in de uitbetaling in het nadeel van de gepensioneerde. De datum van inwerkingtreding moet nog vastgelegd worden bij koninklijk besluit.

Door het invoeren van deze bepalingen hebben de wetgever en de regering gevolg gegeven aan de algemene aanbeveling 2001/5 van het College (zie Deel 3, p. 183)

Zodra de nieuwe bepalingen in werking treden, zal de verzoekster een groter bedrag kunnen recupereren.

³⁰ Jaarverslag 2001, Rechtzetting van een fout in de betaling van de pensioenen – Onterechte toepassing van de verjaringstermijnen in het nadeel van de gepensioneerde, pagina 77, 78 en 79.

Bedrijfsvoorheffing - Alleenstaande versus personen ten laste – Niet gerechtvaardigde automatische toepassing van schaal I (alleenstaande)

Dossier 4494 – 4892

De feiten

Beide dossiers kenden een identiek verloop. Omwille van de duidelijkheid bespreken wij enkel dossier 4892.

De verzoeker geniet twee rustpensioenen: een pensioen bij Belgacom en een werknemerspensioen. Dit laatste is berekend aan het gezinsbedrag.

Vanaf 1 juli 2002 krijgt zijn echtgenote een eigen rustpensioen van 64 euro per maand. De Rijksdienst voor Pensioenen brengt vanaf dezelfde datum het pensioen van de verzoeker terug tot het bedrag voor een alleenstaande omdat het voor het gezin voordeliger is twee pensioenen als alleenstaande te bekomen in de plaats van het oorspronkelijk toegekende gezinspensioen.

Tegelijkertijd herberekent de Rijksdienst voor Pensioenen de bedrijfsvoorheffing aan de hand van de schaal voor een alleenstaande terwijl dit voordien de schaal voor een gezin was. Het nieuwe percentage van de bedrijfsvoorheffing bedraagt 17,2 % en moet ook toegepast worden door Belgacom dat het grootste pensioenbedrag betaalt (1.432,21 euro bruto per maand).

Vroeger betaalde de verzoeker in totaal 54,80 euro bedrijfsvoorheffing per maand. Vanaf juli 2002 betaalt hij 243,14 euro per maand terwijl zijn bruto pensioeninkomsten verminderd zijn.

Bedenkingen

Voor de gepensioneerden die een rustpensioen genieten van Belgacom en van de Rijksdienst voor Pensioenen wordt het percentage van de bedrijfsvoorheffing dat maandelijks moet worden ingehouden, vastgesteld door de Rijksdienst voor Pensioenen. Hij stelt het percentage vast op basis van de som van alle pensioenen van de gepensioneerde en meldt dit aan Belgacom. Dit systeem werd uitvoerig beschreven in ons vorig jaarverslag³¹.

De Rijksdienst voor Pensioenen past in eerste instantie automatisch de bedrijfsvoorheffingsschaal I (alleenstaande) toe wanneer het pensioen als alleenstaande wordt toegekend en de schaal II (gezin) bij toekenning van een gezinspensioen.

Bij de kennisgeving van de eerste beslissing stuurt de toekenningsdienst in principe een formulier mee om de gepensioneerde toe te laten de juiste fiscale gezinstoestand door te geven aan de fiscale dienst van de Rijksdienst voor Pensioenen. Zo nodig past de RVP de berekening van de

³¹ Jaarverslag 2001, p. 69-72, Bedrijfsvoorheffing – Onregelmatige communicatie via de KBSZ – Betrouwbaarheid van het pensioenkadaster.

bedrijfsvoorheffing aan. Bij een herziening van het pensioen, bijvoorbeeld van het gezinsbedrag naar het bedrag voor een alleenstaande zoals hier het geval is, gebeurt dit echter niet.

De Rijksdienst voor Pensioenen verantwoordt de automatische toepassing van schaal I voor een pensioen als alleenstaande als volgt:

- ◆ de RVP is niet op de hoogte van het volledige beroepsinkomen van de echtgenoot;
- ◆ als schaal II ambtshalve zou worden toegepast, kan de Rijksdienst voor Pensioenen niet weten of hij de gepensioneerde daar een dienst mee bewijst en of deze achteraf geen al te grote som zal moeten bijbetalen aan de belastingen.
Sommige gepensioneerden hebben al verzocht om de vermindering terug ongedaan te maken;
- ◆ voor een echtpaar waarvan beide echtgenoten elk hun persoonlijk pensioen ontvangen, zijn er nog veel aanvragen om bedrijfsvoorheffing of meer bedrijfsvoorheffing in te houden.

Deze argumentatie gaat in dit geval echter niet op. Omdat de echtgenote uitsluitend pensioeninkomsten heeft en het totale pensioenbedrag, 64 euro per maand, dat aan haar betaald wordt niet hoger is dan 121,25 euro bruto per maand (grens vanaf 1 april 2002) kan zij voor de bedrijfsvoorheffing nog beschouwd worden als persoon ten laste.³² De Rijksdienst voor Pensioenen kan dus probleemloos schaal II toepassen.

Conclusie

Uiteindelijk werd het percentage van de bedrijfsvoorheffing teruggebracht van 17,2 % naar 3,8 % of van 243,14 euro naar 53,72 euro per maand.

De automatische toepassing van schaal I (alleenstaande) was in dit geval niet verantwoord. De Rijksdienst voor Pensioenen kende de fiscale toestand van het gezin. De enige wijziging die zich voorgedaan heeft in die toestand is de toekenning van een pensioen van 64 euro per maand aan de echtgenote, waardoor de toepassing van schaal II perfect mogelijk bleef.

Wij vroegen aan de Rijksdienst voor Pensioenen om in dergelijke gevallen *minstens* aan de gepensioneerden een nieuw fiscaal formulier toe te sturen om hun eraan te herinneren dat zij hun fiscale toestand kunnen melden indien zij wensen dat de voordeliger schaal wordt toegepast.

Wij zijn daarenboven de mening toegedaan dat wanneer de Rijksdienst voor Pensioenen over alle gegevens beschikt betreffende de pensioeninkomsten van beide echtgenoten *en* over een eerste verklaring betreffende de fiscale gezinstoestand hij onmiddellijk het correcte percentage bedrijfsvoorheffing kan toepassen. Het is weinig klantvriendelijk om dit enkel op schriftelijke aanvraag te doen.

³² Vanaf 1 januari 2003 bedraagt die grens 126,25 euro bruto per maand.

Voordelen die jaarlijks betaald worden in december - Wijzigingen van het recht of inzake inhoudingen in de loop van het jaar – Gebrek aan informatie

Dossier 4831

De feiten

De verzoeker geniet een rustpensioen als werknemer. Gezien het geringe bedrag (25,99 euro per maand) is de RVP verplicht dit jaarlijks in december uit te betalen³³.

De verzoeker klaagt zich over het feit dat de RVP hem geen enkele inlichting geeft over de berekening van de sociale bijdragen die ingehouden worden op zijn pensioen dat betaald werd eind 2001. Hij schreef twee maal naar de RVP zonder een antwoord te bekomen.

Bedenkingen

Rekening houdende met de informatieopdracht van de RVP moet deze erover waken dat de gepensioneerde te gepasten tijde verwittigd wordt van en ingelicht over wijzigingen in de berekening van zijn pensioen.

De RVP bevestigt dat in de praktijk bij elke trimestriële wijziging geregistreerd in het pensioenkadaster al de bij die wijziging betrokken gepensioneerden automatisch ingelicht worden. Omdat het hier over een massale verzending gaat, wordt er geen kopie van de brief in het persoonlijk dossier van de gepensioneerden bewaard.

De RVP licht de gepensioneerden die jaarlijks betaald worden echter niet systematisch in de loop van het jaar in over andere wijzigingen (bijvoorbeeld, wettelijke of reglementaire aanpassing, indexering of de betaling van het vakantiegeld).

Dit is makkelijk te begrijpen voor zover deze wijzigingen hun weerslag slechts doen voelen op het moment van de jaarlijkse betaling van het pensioen, dus in december.

Het lijkt ons echter niet verantwoord dat ook op het ogenblik van de betaling geen overzicht verstuurd wordt.

Conclusie

Op onze vraag heeft de RVP aan de verzoeker een overzicht gestuurd met vermelding van alle wijzigingen in de bijdragen (ZIV, solidariteit) die zich in de loop van 2001 hebben voorgedaan.

Wij hebben ook aan de RVP gevraagd om algemene maatregelen te treffen zodat de gepensioneerden wiens pensioen jaarlijks betaald wordt, ingelicht worden over het bedrag dat hen

³³ Koninklijk besluit van 7 mei 1992 tot wijziging van het koninklijk besluit van 18 april 1993 tot vaststelling van de betalingswijze van bepaalde door de RVP uitgekeerde voordelen. Sedert 1 februari 2002 is het minimumbedrag dat maandelijks betaald kan worden 30,21 euro.

betaald wordt, de evolutie ervan maand per maand en over de berekening van de verschillende inhoudingen die erop gebeuren.

De RVP meldt aan het College dat het centrum voor informatieverwerking (CIV) de mogelijkheid onderzoekt om aan alle gepensioneerden wiens pensioen jaarlijks betaald wordt een afrekening te sturen waarin voor het voorbije jaar de evolutie van het pensioen maand per maand wordt weergegeven.

Het College volgt deze zaak verder op en komt hierop terug in het volgende jaarverslag.

Cumulatie van een beroepsactiviteit en een pensioen – Inkomsten – Boeking van het vakantiegeld – Gewijzigde praktijk – Geen informatie aan de gepensioneerden

Dossier 3990

De feiten

De verzoekster klaagt zich erover dat de Rijksdienst voor Pensioenen het vakantiegeld dat haar betaald wordt in 2002 bij haar inkomsten van het jaar 2001 zal tellen om na te gaan of zij het cumulatieplafond niet overschrijdt.

Bedenkingen

Het vakantiegeld wordt betaald in het jaar volgend op het jaar waarop het betrekking heeft.

Voor het bepalen van de totale inkomsten uit beroepsactiviteit van een bepaald jaar nam de Rijksdienst voor Pensioenen tot het jaar 2000 het vakantiegeld in aanmerking in het jaar waarin het betaald werd. Vanaf het jaar 2001 wordt het vakantiegeld in aanmerking genomen in het jaar waarop het betrekking heeft.

Dit betekent dat vanaf het jaar 2001 het vakantiegeld dat betaald wordt in 2002 in aanmerking komt om de totale beroepsinkomsten van het jaar 2001 te bepalen.

Naar aanleiding van een opmerking van het Rekenhof past de Administratie der Pensioenen deze boekingswijze al enkele jaren toe voor de gepensioneerden van de openbare sector.

Om te voorkomen dat de gepensioneerden die pensioenen genieten uit verschillende sectoren geconfronteerd worden met een verschillende boeking van het vakantiegeld heeft de Rijksdienst voor Pensioenen beslist om dezelfde werkwijze toe te passen als deze die in de openbare sector wordt gebruikt.

Deze nieuwe interpretatie van een bestaande tekst werd echter ingevoerd zonder de gepensioneerden hierover in te lichten.

Het College vroeg daarom aan de Rijksdienst voor Pensioenen om zijn nieuwe werkwijze slechts vanaf de inkomsten 2002 toe te passen. Het College meent immers dat het een daad van onbehoorlijk bestuur is om louter op basis van interpretatie de spelregels te wijzigen en deze wijziging niet vooraf mee te delen. Voor sommige gepensioneerden die zich hierop niet hebben kunnen voorbereiden, kan dit de schorsing en terugvordering van het pensioen voor een volledig jaar betekenen.

Conclusie

De Rijksdienst voor Pensioenen ging niet in op de vraag van het College om de nieuwe werkwijze met één jaar uit te stellen. Hij heeft wel toegezegd om in alle gevallen de goede trouw van de gepensioneerden te zullen aanvaarden wanneer de overschrijding van de grensbedragen uitsluitend het gevolg is van de nieuwe werkwijze.

De Rijksdienst voor Pensioenen heeft intussen op vraag van het College via een mailing de gepensioneerden die reeds een beroepsactiviteit uitoefenden, ingelicht over het feit dat het vakantiegeld betaald in 2003 in aanmerking genomen zal worden voor de vaststelling van de inkomsten van het jaar 2002. De controle op de inkomsten zal gebeuren in mei/juni 2003 zodat het bedrag van het vakantiegeld op het ogenblik van de controle gekend is. De Rijksdienst voor Pensioenen zal de brochures in dezelfde zin aanpassen.

Uiteindelijk had de nieuwe interpretatie geen nadelige gevolgen voor de verzoekster.

Gewaarborgd inkomen voor bejaarden – Foutieve berekening – Onzorgvuldigheid met betreuenswaardige gevolgen

Dossier 3788

De feiten

In mei 2000 is de verzoekster uit de echt gescheiden. Tot dan genoot zij als feitelijk gescheiden echtgenote de helft van het gezinspensioen van haar man, 4.147,98 euro.

Ingevolge de echtscheiding moeten de RVP en het RSVZ ambtshalve haar pensioenrechten herzien. Vanaf 1 juni 2000 heeft zij nog slechts recht op een persoonlijk rustpensioen en een pensioen als uit de echtscheiden echtgenote, beide in de regeling voor zelfstandigen en dit voor een jaarbedrag van 3.210,82 euro. De RVP moet dan ook ambtshalve haar rechten op het gewaarborgd inkomen voor bejaarden onderzoeken.

Pas in oktober 2001, meer dan een jaar en drie maanden later neemt de RVP een beslissing waarbij het gewaarborgd inkomen voor bejaarden geweigerd wordt. Hij maakt hierbij een fout en houdt rekening met belegde gelden voor een bedrag van 111.552,08 euro terwijl het in werkelijkheid om 12.394,68 euro ging.

Eind januari 2002 verbetert de RVP zijn beslissing. Dit resulteert in een toekenning van 211,43 euro per jaar vanaf 1 juni 2000.

Wegens de verhoging van het gewaarborgd inkomen op 1 juli 2000 kent de RVP vanaf dan 338,70 euro toe.

Bedenkingen

Wij hebben moeten vaststellen dat ook de verbeterde beslissing verkeerd was. In de nieuwe beslissing houdt de RVP rekening met het pensioen van *feitelijk gescheiden echtgenote* voor een bedrag van 4.042,65 euro op 1 juni 2000 en 4.232,43 euro op 1 juli 2000. In werkelijkheid kreeg de verzoekster sinds de echtscheiding slechts 3.210,82 euro per jaar.

Conclusie

Na onze interventie heeft de RVP op 28 maart 2002, bijna twee jaar na de ingangsdatum, een nieuwe beslissing overgemaakt.

Vanaf 1 juni 2000 wordt een aanvulling tot het gewaarborgd inkomen toegekend van 960,07 euro per jaar. Vanaf 1 juli 2000 bedraagt de aanvulling 1.258,13 euro per jaar. Op 1 juni 2001 werd de Inkomensgarantie voor ouderen (IGO) ingevoerd. De ambtshalve aanpassing aan de nieuwe wetgeving op basis van de gekende bestaansmiddelen resulteerde in een nieuw jaarrecht van 1.519,56 euro. In april 2002 betaalt de RVP een achterstallig bedrag van 1.791,41 euro. Vanaf mei 2002 ontvangt de verzoekster 417,27 euro per maand (pensioen + aanvulling IGO). Tot dan heeft zij moeten leven met ongeveer 272,68 euro per maand.

Wij raden de verzoekster aan een aanvraag om herziening van de Inkomensgarantie voor ouderen in te dienen. De nieuwe berekeningswijze kan voordeliger zijn dan de ambtshalve aanpassing op 1 juni 2001.

Gewaarborgd inkomen voor bejaarden – Onverschuldigde betalingen ingevolge verblijf in het buitenland

Dossier 3458

De feiten

In 2001 verbleef de verzoeker die een gewaarborgd inkomen voor bejaarden geniet gedurende verschillende maanden in het buitenland. De RVP heeft bijgevolg de betalingen van het gewaarborgd inkomen geschorst. Teruggekomen in België in de loop van september 2001 vraagt de betrokkene de betaling van het gewaarborgd inkomen voor het jaar 2001.

De RVP betaalt het gewaarborgd inkomen opnieuw vanaf januari 2002 maar weigert de betaling ervan *voor het ganse jaar 2001*. Deze weigering wordt mondeling aan de verzoeker meegedeeld maar maakt niet het voorwerp uit van een officiële beslissing met recht van beroep.

Bedenkingen

In eerste instantie vraagt het College aan de RVP om de betrokkene officieel in te lichten over de schorsing van de betaling van het gewaarborgd inkomen voor 2001. De RVP geeft hieraan gevolg en benadrukt dat hij voortaan een schorsing van het gewaarborgd inkomen met een schriftelijke beslissing zal meedelen aan de betrokkenen.

Het College stelt deze verbetering in de informatieverstrekking aan de gepensioneerden vast maar maakt voorbehoud voor wat betreft de vorm van de beslissing. Zij wordt immers meegedeeld via een gewone brief en vermeldt nergens de mogelijkheden of de termijnen van beroep. Het College vraagt om de beslissing op deze punten aan te passen.

In tweede instantie onderzoeken wij de motivering van de beslissing tot schorsing van het gewaarborgd inkomen.

De brief die aan de verzoeker verstuurd werd, vermeldt dat *“elke persoon die een gewaarborgd inkomen geniet en die meer dan 183 dagen per jaar in het buitenland verblijft, niet kan beschouwd worden als een persoon wiens hoofdverblijfplaats zich in België bevindt en bijgevolg geen recht heeft op het gewaarborgd inkomen voor het ganse jaar.”*

Het College stelt vast dat voor deze stelling geen wettelijke basis terug te vinden is in de wetgeving.

In de wetteksten vindt men de volgende elementen.

◆ De wet³⁴:

- 1) de gerechtigde op een gewaarborgd inkomen moet zijn werkelijke verblijfplaats in België hebben;
- 2) de Koning bepaalt wat voor de toepassing van deze wet onder werkelijke verblijfplaats moet worden verstaan.

◆ Het reglement³⁵:

- 1) de gerechtigde die er zijn hoofdverblijfplaats heeft en er bestendig en daadwerkelijk verblijft, wordt geacht zijn werkelijke verblijfplaats in België te hebben;
- 2) het verblijf in het buitenland gedurende minder dan 90 al dan niet opeenvolgende dagen per kalenderjaar wordt gelijkgesteld met een bestendig en daadwerkelijk verblijf in België;
- 3) de gerechtigde die het Koninkrijk verlaat is verplicht de Minister hierover in te lichten met vermelding van de duur van zijn verblijf in het buitenland;
- 4) de sanctie die voorzien wordt ingeval het verblijf in het buitenland meer dan 89 dagen bedraagt, is de schorsing van het gewaarborgd inkomen “voor elke kalendermaand tijdens de welke de gerechtigde niet ononderbroken in België verblijft”.

De reglementering bevat geen andere voorwaarden of sancties. De RVP moet zich hier dan ook strikt aan houden en mag geen voorwaarden of sancties toevoegen.

Conclusie

De RVP volgt onze redenering en geeft toe dat de administratieve praktijk om de betaling van het gewaarborgd inkomen te schorsen voor het ganse jaar indien het verblijf in het buitenland meer dan 183 dagen bedraagt geen wettelijke basis heeft.

De RVP aanvaardt om de toestand van de verzoeker te herzien voor de jaren 1999, 2000 en 2001 tijdens dewelke hij regelmatig in het buitenland verbleef.

In september 2002 worden hem 1.525,84 euro aan achterstallen betaald. Dit bedrag stemt overeen met de verschuldigde bedragen inzake gewaarborgd inkomen voor de maanden dat hij onafgebroken in België verbleef.

Het College besluit dat de RVP zich in deze materie bezondigd heeft aan onbehoorlijk bestuur.

Eenzijds heeft de RVP de wetgeving eenzijdig geïnterpreteerd door er een regel aan toe te voegen die geen wettelijke basis heeft. Door zich niet strikt te houden aan de bestaande teksten heeft de RVP een administratieve praktijk ontwikkeld die verkeerd is en een financiële sanctie voor de betrokkenen inhoudt.

³⁴ Wet van 1 april 1969 tot instelling van een gewaarborgd inkomen voor bejaarden, artikel 1, § 2

³⁵ Koninklijk besluit van 29 april 1969 houdende algemeen reglement betreffende het gewaarborgd inkomen voor bejaarden, artikel 63

Anderzijds werden de administratieve beslissingen die gebaseerd waren op deze praktijk niet officieel meegedeeld aan de gerechtigden, noch gemotiveerd. Dit is in strijd met de bepalingen van het Handvest van de sociaal verzekerde en met de motiveringsplicht in het algemeen. Deze werkwijze had meer bepaald tot gevolg dat de benadeelden niet ingelicht werden over de mogelijkheid om de beslissing te betwisten bij de Arbeidsrechtbank.

Voortaan zal elke onverschuldigde betaling van het gewaarborgd inkomen/IGO ingevolge een verblijf in het buitenland door de Directie invorderingen van de RVP officieel betekend worden.

Deze beslissing die met een aangetekend schrijven wordt meegedeeld zal in de voorgeschreven vormen gebeuren en de mogelijkheden van beroep vermelden.

Vakantiegeld – Cumulatie van een pensioen ten laste van de RVP en van de DOSZ

Dossier 3011 - 4551

Zie deel Dienst voor Overzeese Sociale Zekerheid, Belgacom, de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, de sociale verzekeringsfondsen voor zelfstandigen

Terugvordering van onverschuldigde pensioenbedragen – Toe te passen verjaringstermijn

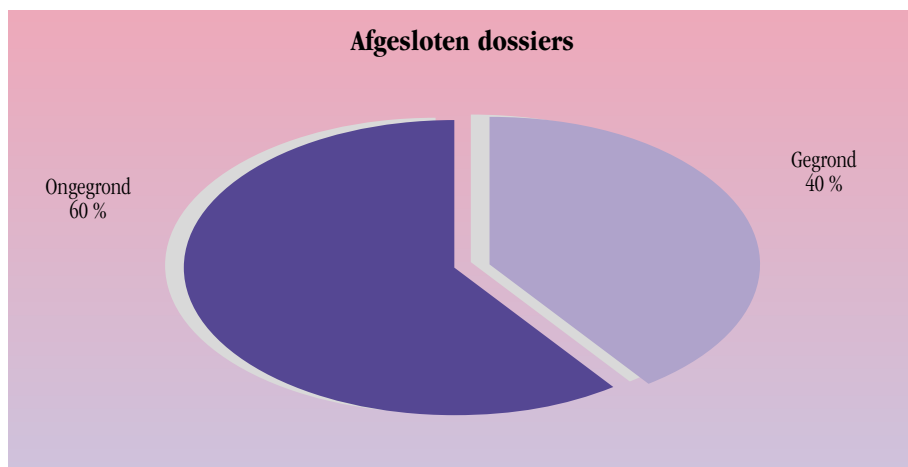
Dossier 2573

Zie deel Het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen

De Administratie der Pensioenen (AP)

Deze pensioendienst staat in voor de toekenning van de rust- en overlevingspensioenen voor ambtenaren.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Ambtshalve pensionering – Schorsings- en annulatieberoep bij de Raad van State – Weigering een pensioen toe te kennen vóór de uitspraak van de Raad van State

Dossier 4459

De feiten

Door een koninklijk besluit van einde februari 2002 wordt de verzoeker met ingang van 1 mei 2002 op anciënniteitspensioen gesteld. Dit gebeurt met toepassing van artikel 3 B, a) 1° van het koninklijk besluit nr. 16.020 van 11 augustus 1923 tot goedkeuring van de tekst der samengeordende wetten op de militaire pensioenen.³⁶

Hij stelt een schorsings- en annulatieberoep in bij de Raad van State tegen het koninklijk besluit waarbij hij gepensioneerd wordt.

³⁶ “De Koning kan op pensioen stellen de militairen beneden de rang van officier met inbegrip dergenen van de gendarmerie: 1° met meer dan twintig jaar werkelijke dienst;

2° die meer dan volle 50 jaar oud zijn;

3° die deel uitmaken van het militaire vliegwezen en meer dan volle 40 jaar oud zijn”

Omdat hij medio juni, bijna vier maanden na het koninklijk besluit tot pensionering, nog geen pensioenbeslissing heeft ontvangen – de AP heeft overeenkomstig het Handvest van de sociaal verzekerde vier maanden om een beslissing te nemen – neemt hij telefonisch contact op met de AP. De AP deelt hem mee dat er geen pensioen zal uitgekeerd worden vooraleer de Raad van State een arrest geveld heeft.

Bedenkingen

De Administratie der Pensioenen bevestigt in eerste instantie aan het College dat zij weigert een pensioen toe te kennen omwille van het ingestelde schorsings- en annulatieberoep bij de Raad van State tegen de tenuitvoerlegging van het koninklijk besluit dat de verzoeker ambtshalve pensioneert op 1 mei 2002. De Administratie der Pensioenen argumenteert haar standpunt als volgt.

“Alhoewel dit beroep op zich niet opschortend werkt, heeft het toch tot gevolg dat het bestreden ontslagbesluit van betrokkene niet definitief wordt tot op het ogenblik van de uitspraak van de Raad van State. Dit impliceert dat er thans dan ook geen definitieve rechtsgrond bestaat om betrokkene een pensioen toe te kennen.”

Dit principiële maar intern strijdige standpunt – de niet opschortende werking van het beroep bij de Raad van State versus het ontbreken van een rechtsgrond om een pensioen toe te kennen – lijkt echter vooral ingegeven te zijn door de moeilijkheden die ontstaan bij een schorsing en een annulatie van het besluit, een terechte bekommernis van de AP als beheerder van overheidsgelden.

De AP wil daarom in eerste instantie ook geen pensioenvoorschotten toekennen. Zij vreest dat zij bij schorsing en annulatie van het koninklijk besluit de onterecht betaalde pensioenbedragen niet of slechts gedeeltelijk zal kunnen recupereren. Enerzijds is het volgens haar onmogelijk om deze bedragen te compenseren met achterstallige wedden, anderzijds speelt in dit geval de zesmaandelijks verjaring³⁷ bij een rechtstreekse terugvordering.

Het College kan enkel vaststellen dat “de overheid” aan eenzelfde besluit, tegenstrijdige gevolgen verbindt door het loutere feit dat de betrokkene een schorsings- en annulatieberoep bij de Raad van State heeft ingediend. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken vindt in het koninklijk besluit een voldoende rechtsgrond om hem te ontslaan en hem niet langer zijn wedde uit te betalen, terwijl de Administratie der Pensioenen besluit dat er geen rechtsgrond bestaat om een pensioen toe te kennen.

Het College is van oordeel dat de Administratie der Pensioenen net als het Ministerie van Binnenlandse Zaken de niet opschortende werking van het beroep bij de Raad van State moet respecteren.

³⁷ Wet van 24 december 1976 betreffende de budgettaire voorstellen 1976-1977, artikel 59, § 1

De Administratie der Pensioenen maakt door zijn handelswijze in dit dossier trouwens een ongeoorloofd onderscheid tussen gepensioneerden naargelang zij beroep bij de Raad van State hebben ingesteld of niet.

Daarenboven wordt de gepensioneerde de facto gehinderd in de uitoefening van zijn recht van beroep. De overheid ontnemt hem immers alle financiële middelen. Er wordt noch een wedde, noch een pensioen betaald en dit in strijd met het koninklijk besluit waarbij de verzoeker met ingang van 1 mei 2002 ambtshalve wordt gepensionoord.

Conclusie

Het College en de Administratie der Pensioenen blijven in dit dossier wat de grond van de zaak betreft een verschillend standpunt innemen.

De Administratie der Pensioenen stemt er evenwel uiteindelijk mee in, om rekening houdend met de situatie van de verzoeker, pensioenvoorschoten te betalen nadat hij zich ertoe verbonden zal hebben om alle pensioenvoorschotten die hem ten onrechte zouden zijn toegekend ingevolge de inwilliging van zijn schorsings- of annulatieberoep bij de Raad van State terug te betalen.

Omdat in dit dossier uiteindelijk een praktische en voor de verzoeker aanvaardbare oplossing gevonden werd, heeft het College het onderzoek ervan afgesloten.

Overlevingspensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot – Aanvraag niet ingediend binnen het jaar – Problemen van bewijs

Dossier 4785

De feiten

De ex-echtgenoot van de verzoekster is overleden op 15 september 2001. Zij wendt zich op 17 oktober 2002 tot het College omdat de Administratie der Pensioenen haar brief van 13 september nog niet beantwoord heeft. Hierin vroeg zij inlichtingen over haar rechten op overlevingspensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot.

Bedenkingen

De Administratie der Pensioenen heeft de verzoekster op 24 oktober 2002 een antwoord toegestuurd en dit binnen de termijnen van het Handvest van de sociaal verzekerde. Het Handvest bepaalt immers dat de instellingen van sociale zekerheid een antwoord op een vraag om inlichtingen moeten verstrekken binnen de 45 dagen.

Gezien de beperkte termijn waarbinnen een geldige aanvraag kan gedaan worden, beschouwt de AP een vraag om inlichtingen over het overlevingspensioen als uit de echtgescheiden echtgenote als een pensioenaanvraag.

Artikel 6 van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen bepaalt dat de uit de echt gescheiden echtgenoot zijn recht op een overlevingspensioen verliest indien er tegelijk een langstlevende echtgenoot en een uit de echt gescheiden echtgenoot is *en* zijn aanvraag bij de Administratie der Pensioenen niet is *toegekomen* tijdens het jaar volgend op de overlijdensdatum van de ex-echtgenoot.

De ex-echtgenoot is overleden op 15 september 2001. De pensioenaanvraag had bijgevolg uiterlijk op 14 september 2002 bij de Administratie der Pensioenen moeten *toekomen*.

Wat in het kader van het Handvest van de sociaal verzekerde moet verstaan worden onder de ontvangstdatum van een brief of een pensioenaanvraag is vastgelegd bij koninklijk besluit.³⁸

De ontvangstdatum is de datum waarop de pensioendienst de aanvraag heeft geregistreerd. Hij moet op onuitwisbare wijze op de aanvraag worden aangebracht.

Uit het dossier blijkt dat de brief gedateerd op 13 september 2002 slechts op 26 september 2002 bij de Administratie der Pensioenen werd geregistreerd. Omdat deze data ver uit elkaar liggen en de afgestempelde briefomslag niet bewaard werd, ging de Administratie der Pensioenen na of er iets fout kon gelopen zijn bij de registratie van de inkomende briefwisseling.

Dit onderzoek toont geen vertragingen aan zodat kan aangenomen worden dat de brief geregistreerd is op de dag dat hij bij de Administratie der Pensioenen is toegekomen.

De Administratie der Pensioenen heeft het overlevingspensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot geweigerd omdat de aanvraag laattijdig ingediend werd.

Conclusie

De vaste administratieve praktijk van de AP om een vraag om inlichtingen over het overlevingspensioen als uit de echt gescheiden echtgenoot als pensioenaanvraag te beschouwen, getuigt van behoorlijk bestuur.

De wetgeving zorgt echter voor problemen. De regel die stelt dat de aanvraag bij de administratie moet *toekomen* binnen het jaar van het overlijden van de ex-echtgenoot speelt volledig in het nadeel van de aanvrager.

Als hij een gewone brief verstuurt, is het aan hem om te bewijzen wanneer die brief toegekomen is. Dit is in de praktijk onmogelijk. Daardoor kan hij het slachtoffer worden van een onzorgvuldigheid bij de Post of bij de administratie of nog van de nieuwe regelingen bij de Post zoals de priorzegel.

³⁸ Koninklijk besluit van 16 juli 1998 tot uitvoering voor de pensioenstelsels van de openbare sector van de wet van 11 april 1995 tot invoering van het Handvest van de sociaal verzekerde, artikel 3 en 4.

Naar de letter van de wet zal ook een aangetekende brief geen soelaas bieden, gelet op het *toekomen*.

Alhoewel aangetekende zendingen volledig tegen de tijdsgeest ingaan op het vlak van rechten in de sociale zekerheid pleit het College ervoor om de wet aan te passen zodat de datum van een aangetekende brief in aanmerking genomen wordt.

Misschien zou het omwille van de rechtszekerheid nog beter zijn om een keuze te maken tussen een absoluut recht, niet uitdovend in de tijd, of geen recht.

Geen definitieve pensioenbeslissing door het ontbreken van loopbaanelementen – Positieve reactie op rechtstreekse interventie van de Ombudsdienst Pensioenen

Dossier 4003

De feiten

De verzoeker is weduwnaar sinds 1991. Hij heeft destijds het overlevingspensioen in de openbare sector niet aangevraagd. Hij vraagt in oktober 2001 een raming van het overlevingspensioen waarop hij recht zou hebben om met kennis van zaken te kunnen beslissen of hij al dan niet met brugpensioen zal gaan. Half maart 2002 heeft hij nog geen raming of beslissing kunnen verkrijgen.

Bedenkingen

Uit het onderzoek blijkt dat de Administratie der Pensioenen geen raming van het overlevingspensioen kan maken omdat zij niet over de nodige elementen van de loopbaan van de overledene beschikt. De AP heeft nochtans zorgvuldig gehandeld. Zij heeft de ontbrekende inlichtingen opgevraagd bij het Ministerie van de Franse gemeenschap en haar vraag regelmatig herinnerd. Ook heeft zij de verzoeker op de hoogte gebracht van de redenen van het uitblijven van de raming.

Uit artikel 3 van het koninklijk besluit van 27 april 1997 tot instelling van een Ombudsdienst Pensioenen volgt dat het College enkel bevoegd is voor de behandeling van klachten over de werking van de pensioendiensten of over de vaststelling of de betaling van wettelijke pensioenen. De Franse gemeenschap valt buiten dit bevoegdheidsdomein.

Om te proberen uit de impasse te geraken contacteert het College rechtstreeks de bevoegde Minister van de Franse gemeenschap op 22 april 2002. Vrijwel onmiddellijk lichtte de Minister het College in over het positieve gevolg dat hij aan het verzoek zou geven.

Conclusie

De rechtstreekse interventie bij de bevoegde Minister van de Franse gemeenschap heeft geleid tot een snelle oplossing voor dit dossier. Reeds op 7 mei 2002 kon de Administratie der Pensioenen de pensioenraming aan de verzoeker toesturen.

Het College wil de klagers altijd zo goed mogelijk helpen. Daarom werd in een aantal gelijkaardige dossiers beslist om de administratie (personeelsdienst, gemeentebestuur, ...) die de inlichtingen aan de Administratie der Pensioenen moet overmaken rechtstreeks te contacteren. In elk van deze gevallen werd deze interventie positief onthaald en leidde ze tot een snelle doorbraak in het dossier.

Moelijkheden voor de pensioendienst om correcte loopbaangegevens te bekomen – Beperkte bevoegdheid van de Ombudsdienst Pensioenen

Dossier 3075

De feiten

De verzoeker werd als dierenarts gepensioneerd op 1 september 1999. In oktober 2001 wordt zijn pensioen nog steeds op basis van een voorschotbedrag betaald.

Bedenkingen

De verzoeker had vooraleer in dienst te treden bij het Instituut voor Veterinaire Keuring (IVK) gewerkt bij een gemeentebestuur. Zijn aanstelling was niet voltijds. Voor de vaststelling van zijn geldelijke anciënniteit had het IVK ten onrechte de tewerkstelling bij het gemeentebestuur als een voltijdse tewerkstelling in aanmerking genomen.

Reeds in vorige jaarverslagen hebben wij erop gewezen dat fouten van de werkgever in het voordeel van de werknemer niet kunnen doorwerken in het pensioen.

Dat was de reden waarom de AP nog steeds voorschotten betaalde. Zij weerde de tewerkstelling bij het gemeentebestuur uit de pensioenberekening tot er duidelijkheid gekomen was. De prestaties bij de gemeente kunnen namelijk slechts in aanmerking genomen worden indien aan één van de twee volgende voorwaarden voldaan is.

Ofwel bepaalt *het gemeentelijk statuut* uitdrukkelijk dat deeltijdse prestaties in aanmerking komen voor de geldelijke anciënniteit, ofwel blijkt dit uit een gemeenteraadsbeslissing, goedgekeurd door de provinciegouverneur vóór de overplaatsing naar het IVK. Indien geen van beide voorwaarden vervuld is, kunnen de diensten die gepresteerd werden bij de gemeente *niet* in de weddenanciënniteit opgenomen worden.

De Administratie der Pensioenen slaagde er niet in om deze informatie van de laatste werkgever, het IVK, te bekomen. Het IVK beschikte zelf niet over de gegevens en had het gemeentebestuur ondervraagd zonder resultaat.

In gevallen waarin een pensioendossier volledig strop zit, gaat het College na welke mogelijkheden het nog heeft om tot een oplossing te komen.

Hoewel de bevoegdheid van het College beperkt is tot de pensioendiensten opteert het ervoor om toch de diensten waarvoor het niet bevoegd is uit te nodigen om de noodzakelijke inlichtingen aan de pensioendienst mee te delen.

Ook in dit dossier heeft het College het gemeentebestuur gevraagd om aan het IVK of de Administratie der Pensioenen een kopie van het toenmalige personeelsstatuut toe te sturen. Vrijwel onmiddellijk heeft het gemeentebestuur de nodige informatie aan het College toegestuurd. Het College bezorgde ze aan de Administratie der Pensioenen die het pensioen heeft herzien.

Conclusie

Het pensioenbedrag van de verzoeker werd verhoogd van 17.909,13 euro naar 19.822,77 euro bruto per jaar. Er werden hem in totaal 5.714,87 euro achterstallen uitbetaald.

De rechtstreekse interventie van het College bij diensten waarvoor het niet bevoegd is, resulteert meestal in het deblokken van een pensioendossier. Als bemiddelaar tussen de pensioendienst en de gepensioneerde meent het College dat alle middelen weloverwogen kunnen gebruikt worden om tot een resultaat te komen voor zover de beperking van zijn bevoegdheid en de regels van de autonomie van lokale overheden en gemeenschappen en gewesten gerespecteerd worden.

Overdracht van bijdragen in het kader van de wet van 5 augustus 1968 – Mededelen van inlichtingen aan de RVP voor een pensioenraming – Snellere procedure

Dossier 4880

De feiten

Eind 1999 dient de verzoekster een aanvraag in bij de Infodienst Pensioenen voor een raming van haar toekomstig rustpensioen. Zij wenst op deze manier te weten te komen welk de financieel meest voordelige situatie is voor het gezin: elk een persoonlijk rustpensioen genieten of het ene of het andere pensioen verzaken en het gezinsspensioen genieten. Drie jaar later wacht zij nog altijd op het antwoord.

Dat de Infodienst Pensioenen haar geen antwoord verstrekt, is te wijten aan het feit dat deze dienst wacht op inlichtingen van de Administratie der Pensioenen.

Immers, de periode van 1 september 1959 tot 31 augustus 1964 tijdens dewelke zij in het kleuteronderwijs stond, kon niet in aanmerking komen voor het werknemerspensioen zolang de Administratie der Pensioenen zijn principeel akkoord niet gaf voor de overdracht van bijdragen.

Bedenkingen

In toepassing van artikel 4 van de wet van 5 augustus 1968 tot vaststelling van een zeker verband tussen de pensioenstelsels van de openbare sector en die van de privé-sector wordt elk persoon die geroepen is een pensioen te genieten ten laste van de Openbare Schatkist en die zijn rechten op dit pensioen verliest, geacht aan de pensioenregeling voor werknemers onderworpen geweest te zijn voor de duur van de bezoldigde diensten aanneembaar voor het rustpensioenstelsel waartoe hij heeft behoord.

Hiertoe moet de AP aan de RVP de pensioenbijdragen voorzien door de reglementering en met betrekking tot de periode in overheidsdienst overdragen. In de praktijk moet de RVP de effectieve overdracht niet afwachten. Een principeakkoord van de AP volstaat om het pensioen als werknemer te kunnen toekennen voor die periode.

De AP kan echter zijn principeakkoord niet geven zolang het departement van tewerkstelling hem niet alle gegevens betreffende de precieze aanneembare periode en de door de betrokkene ontvangen wedden heeft bezorgd.

Hier stelde zich het probleem bij een pensioenraming. De AP deelde de nodige inlichtingen slechts aan de Infodienst Pensioenen mee op het ogenblik van de effectieve overdracht van bijdragen waarvan het bedrag door het Rekenhof werd goedgekeurd en niet van zodra zij deze ontvangen had.

Deze werkwijze was niet zonder nadelen want de AP was afhankelijk van de behandelingstermijn van het dossier bij het Rekenhof en kon in geen geval hierin tussenkomen. De praktijk wees uit dat deze termijn vrij lang kan uitvallen en dus een vertraging veroorzaken in de pensioenraming.

Conclusie

Ingevolge de interventie van het College heeft de AP ermee ingestemd om zijn werkwijze te veranderen en de inlichtingen over de loopbaan mee te delen zonder het akkoord van het Rekenhof over het bedrag van de bijdragen af te wachten.

De Infodienst Pensioenen heeft in de loop van december 2002 een pensioenraming aan de verzoekster kunnen toesturen.

De AP heeft aan het bureau belast met de overdrachten de opdracht gegeven om voortaan alle

gegevens voor de raming aan de Infodienst Pensioenen over te maken van zodra hij deze ontvangt, zonder het akkoord van het Rekenhof af te wachten. De termijn nodig om de inlichtingen mee te delen, wordt hierdoor gevoelig ingekort ten gunste van de (toekomstig) gepensioneerden. Deze nieuwe werkwijze is begin 2003 ingevoerd.

Cumulatie - Voorafgaande verklaring van een beroepsactiviteit - Schorsing van de betaling van het pensioen voor één maand

Dossier 3808

De feiten

De verzoeker is gepensioneerd sedert 1991. Vanaf 3 januari 1995 oefent hij een politiek mandaat uit. De AP schorst zijn pensioen voor de maand augustus 1998. Deze schorsing is volgens de Administratie der Pensioenen het gevolg van het niet afleggen van de verplichte verklaring in geval van cumulatie van een pensioen met een beroepsactiviteit. De verzoeker beweert dat hij die verklaring wel afgelegd heeft.

Bedenkingen

De cumulatie van een pensioen met inkomsten uit een beroepsactiviteit wordt geregeld door de wet van 5 april 1994.³⁹

De inkomsten moeten beperkt worden tot een bepaald bedrag en de gepensioneerde moet vooraf de cumulatie aan de Administratie der Pensioenen melden. Melding binnen de maand na aanvang van de activiteit wordt als voorafgaandelijk beschouwd. Het niet afleggen van de voorafgaande verklaring wordt gesanctioneerd.

De sanctie is opgenomen in artikel 12 § 6 van de wet van 5 april 1994.

“Bij gebrek aan de in § 1 bedoelde verklaring door de gerechtigde ... binnen de vastgestelde termijn, wordt de betaling van het lopende pensioen van ambtswege geschorst gedurende één maand en in geval van herhaling gedurende drie maanden.”

Ingevolge een cumulatieonderzoek in de loop van 1998 beslist de AP op 7 juli 1998 dat het pensioen voor de maand augustus 1998 geschorst moet worden omdat de verzoeker niet voldaan heeft aan de verplichting om vooraf zijn beroepsactiviteit te melden.

De verzoeker betwist verscheidene malen deze beslissing evenwel zonder enig resultaat.

In eerste instantie meldt de AP ook aan het College dat er in het dossier van de verzoeker geen

³⁹ Wet van 5 april 1994 houdende regeling van de cumulatie van pensioenen van de openbare sector met inkomsten voortvloeiend uit de uitoefening van een beroepsactiviteit of met een vervangingsinkomen.

verklaring terug te vinden is. Echter in de loop van ons onderzoek bezorgt de verzoeker ons de kopie van een brief van de AP van 13 maart 1995 waarin hem alle inlichtingen over de cumulatie van een beroepsactiviteit met een pensioen gegeven worden. In deze brief verwijst de AP naar zijn brief van 12 januari 1995.

Op basis hiervan doet de AP opnieuw een onderzoek. De ontbrekende brieven worden teruggevonden. In de brief van 12 januari 1995 heeft de verzoeker wel degelijk verklaard dat hij sinds 3 januari een politiek mandaat uitoefende. De verklaring is afgelegd binnen de maand en bijgevolg tijdig.

Conclusie

Ingevolge de interventie van het College wordt een grondig onderzoek ingesteld. De ontbrekende verklaring wordt teruggevonden. De Administratie der Pensioenen meldt op 19 maart 2002 aan de verzoeker dat zijn pensioen van de maand augustus 1998 onmiddellijk zal betaald worden en biedt haar excuses aan de verzoeker aan. De verzoeker ontvangt 3.408,74 euro bruto achterstallen.

Aanbeveling

In de drie grote stelsels (openbare sector, werknemers, zelfstandigen) geldt in grote lijnen dezelfde reglementering inzake de beroepsactiviteit van gepensioneerden.⁴⁰

De gepensioneerde mag een beroepsbezigheid uitoefenen mits voldaan is aan de twee volgende voorwaarden:

- ◆ de uitoefening van de beroepsbezigheid moet voorafgaandelijk aangegeven worden;
- ◆ het beroepsinkomen mag zekere grenzen niet overschrijven.

De aangifte van de beroepsactiviteit wordt eveneens als voorafgaandelijk beschouwd wanneer zij ingediend wordt binnen de 30 dagen volgend op de datum van de kennisgeving van de pensioenbeslissing of binnen de 30 dagen volgend op de aanvang van de activiteit.

Zij vormt de verbintenis dat de inkomsten uit de beroepsbezigheid beperkt zullen blijven tot de vastgelegde grenzen.

Indien de vereiste aangifte niet tijdig ingediend wordt, voorziet de reglementering sancties, ook al worden de vooropgestelde inkomensgrenzen gerespecteerd.

De bevoegde pensioendienst moet ambtshalve de betaling van het lopende pensioen schorsen *gedurende 1 maand*. In geval van herhaling moet het pensioen geschorst worden *gedurende 3 maanden*.

⁴⁰ Voor de openbare sector: wet van 5 april 1994 houdende regeling van de cumulatie van pensioenen van de openbare sector met inkomsten voortvloeiend uit de uitoefening van een beroepsactiviteit of met een vervangingsinkomen
Voor de werknemers: koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, artikel 64 en 64bis
Voor de zelfstandigen: koninklijk besluit van 22 december 1967 houdende algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen, artikel 107 en 107bis

Voor zover wij hebben kunnen nagaan is de voorafgaandelijke aangifte en de bijbehorende sanctie in geval van het niet naleven van deze verplichting enkel ingevoerd om de controle op de beroepsactiviteiten te vergemakkelijken en efficiënter te doen verlopen.

Indien een dergelijke sanctie al nodig is, lijkt ze niet in verhouding tot de overtreding te staan wanneer de gepensioneerde de grenzen voor de toegelaten beroepsactiviteit effectief respecteert. In veel gevallen is het pensioenverlies groter dan de inkomsten uit beroepsactiviteit, in een aantal gevallen zelfs twee of drie maal zo groot. Het College is de mening toegedaan dat het billijker zou zijn om de sanctie minstens te beperken tot één twaalfde van het jaarinkomen uit beroepsactiviteit.

Het College beveelt aan om na te gaan – ook in het licht van andere mogelijke en efficiëntere controles – of het behoud van de sanctie wegens het niet afleggen van een voorafgaande verklaring nog altijd verantwoord is voor de gepensioneerden die de grenzen van de toegelaten arbeid respecteren.

Het beveelt ook aan om bij behoud van een sanctie deze om redenen van billijkheid te beperken tot één twaalfde van het jaarinkomen uit beroepsactiviteit.

Cumulatie van een overlevingspensioen met een aanmoedigingspremie voor loopbaanonderbreking – Uiteenlopend standpunt

Dossier 2850

De feiten

De verzoekster geniet een overlevingspensioen in de openbare sector en in de werknemersregeling. Zij verzaakte aan de premie voor loopbaanonderbreking maar geniet wel een aanmoedigingspremie toegekend door de Vlaamse gemeenschap. Volgens de Rijksdienst voor Pensioenen was deze aanmoedigingspremie, in tegenstelling tot de premie voor loopbaanonderbreking, cumuleerbaar met een overlevingspensioen in de werknemersregeling. De Administratie der Pensioenen nam een tegengesteld standpunt in.

Bedenkingen

Wij hebben aan beide pensioendiensten gevraagd om hun standpunt toe te lichten.

De Administratie der Pensioenen stelt dat, aangezien de aanmoedigingspremie enkel kan toegekend worden in geval van volledige of gedeeltelijke loopbaanonderbreking, deze premie moet beschouwd worden als een uitkering wegens loopbaanonderbreking of wegens vermindering van de arbeidsprestaties zoals bedoeld in de artikelen 2, 3° en 13 § 1 van de wet van 5 april 1994

houdende regeling van de cumulatie van pensioenen van de openbare sector met inkomsten voortvloeiend uit de uitoefening van een beroepsactiviteit of met een vervangingsinkomen.

Dit betekent volgens de Administratie der Pensioenen dat de aanmoedigingspremie moet beschouwd worden als een vervangingsinkomen en bijgevolg niet kan gecumuleerd worden met een rust- of overlevingspensioen.

De Rijksdienst voor Pensioenen volgt de redenering van de Administratie der Pensioenen niet. Artikel 25 van het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 dat de voorwaarden vaststelt onder dewelke een rust- of overlevingspensioen uitbetaalbaar is, moet strikt geïnterpreteerd worden. Aanmoedigingspremies worden er niet in vermeld. Bijgevolg kan volgens de Rijksdienst voor Pensioenen deze aanmoedigingspremie onbeperkt gecumuleerd worden met een rust- of overlevingspensioen in de werknemersregeling.

Beide pensioendiensten behouden hun standpunt en motiveren het voldoende.

Een verschillend standpunt over dezelfde materie en met bijna identieke teksten creëert echter verwarring en is voor de gepensioneerde onaanvaardbaar.

In onze rol als bemiddelaar tussen de gepensioneerden en de pensioendiensten streefden wij naar een gezamenlijk standpunt van alle pensioendiensten. Dit is immers de enige garantie dat alle gepensioneerden op gelijke wijze behandeld worden.

Wij hebben evenwel geen dwingende bevoegdheid. Wij kunnen enkel aan de pensioendiensten vragen hun standpunten op dezelfde lijn te brengen. Daar de pensioendiensten aan hun standpunt vasthielden, hebben wij deze kwestie voorgelegd aan de Minister van Sociale Zaken en Pensioenen.

De Minister heeft de zaak onderzocht en is tot het besluit gekomen dat de aanmoedigingspremie toegekend door de Vlaamse gemeenschap een uitkering wegens loopbaanonderbreking of wegens vermindering van de arbeidsprestaties is overeenkomstig artikel 2 van de wet van 5 april 1994 en artikel 25 van het koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 en bijgevolg niet cumuleerbaar is met een rust- of overlevingspensioen.

Hij heeft aan de Administratie der Pensioenen en aan de Rijksdienst voor Pensioenen de opdracht gegeven om de wetgeving en de reglementering in die zin toe te passen.

Conclusie

Het resultaat van onze bemiddeling is niet gunstig in het individueel geval van de verzoekster.

Indien zij opteert voor de betaling van haar overlevingspensioen zal zij de aanmoedigingspremie moeten terug betalen aan de Vlaamse gemeenschap.

Anderzijds heeft onze bemiddeling ertoe geleid dat er een enig standpunt bestaat voor alle pensioendiensten inzake de aard van de aanmoedigingspremie in geval van loopbaanonderbreking. Hierdoor is de rechtszekerheid voor alle gepensioneerden gediend.

Voor de pensioenen in de openbare sector heeft de Kamer van Volksvertegenwoordigers intussen het wetsontwerp houdende diverse wijzigingen aan de wetgeving betreffende pensioenen van de openbare sector goedgekeurd. De wet is op het ogenblik van het ter perse gaan van dit jaarverslag nog niet in het Belgisch Staatsblad verschenen maar zou voor wat betreft onderstaande cumulatieregeling in werking treden op 1 januari 2003.

De wet vult het artikel 2, 3° van de wet van 5 april 1994 houdende regeling van de cumulatie van pensioenen van de openbare sector met inkomsten voortvloeiend uit de uitoefening van een beroepsactiviteit of met een vervangingsinkomen als volgt aan:

“Wordt evenwel niet beschouwd als een vervangingsinkomen, de uitkering toegekend in geval van loopbaanonderbreking of vermindering van de arbeidsprestaties teneinde palliatieve zorgen te verstrekken, voor ouderschapsverlof of voor het bijstaan van of voor het verstrekken van verzorging aan een lid van zijn gezin of aan een familielid tot in de tweede graad, dat lijdt aan een ernstige ziekte.”

Met andere woorden voortaan zal de uitkering wegens loopbaanonderbreking in deze specifieke gevallen volledig cumuleerbaar zijn met het overlevingspensioen in de openbare sector.

Cumulatie van voordelen betaald door verschillende instellingen – Foutieve informatie

Dossier 3431

De feiten

De verzoekster is sedert januari 1998 bij Belgacom met “verlof voorafgaand aan het rustpensioen”. Deze vorm van vervroegde uittreding is geen pensioen. Zij ontvangt hiervoor een verminderde wedde die 11.472,51 euro per jaar bedraagt.

In oktober 1999 overlijdt haar man. De AP kent haar vanaf november een overlevingspensioen toe van 13.137,39 euro per jaar. De Administratie beschouwt de wedde van de verzoekster als een rustpensioen en past derhalve de cumulatieregels tussen rust- en overlevingspensioen toe. Het bedrag wordt zodoende teruggebracht tot 3.401,01 euro per jaar.

Vanaf november 2001 bekommt de verzoekster een eigen rustpensioen van Belgacom en van de RVP.

Bedenkingen

In 1999 verklaarde de verzoekster aan de Administratie der Pensioenen dat zij een pensioen van Belgacom genoot. Belgacom bevestigde dit.

Ingevolge deze verklaringen beschouwde de Administratie der Pensioenen het “voordeel” dat Belgacom betaalde als een rustpensioen waardoor het overlevingspensioen nog slechts betaalbaar bleef voor 3.401,1 euro per jaar.

Het College stelde echter vast dat de verzoekster sedert 1 januari 1998 in het stelsel “verlof voorafgaand aan het rustpensioen” was gestapt bij Belgacom. De wedde hiervoor bedroeg 11.472,51 euro per jaar. Met andere woorden, zij was niet gepensioneerd en kreeg geen rustpensioen in de periode van 1 januari 1998 tot 31 oktober 2001. Het voordeel dat zij genoot, moet gelijkgesteld worden met een inkomen uit beroepsactiviteit.

Dit betekent dat de Administratie der Pensioenen voor deze periode de verkeerde cumulatieregels heeft toegepast. De cumulatie van een overlevingspensioen met een inkomen uit een beroepsactiviteit wordt immers geregeld door andere bepalingen dan deze toepasselijk in het geval van een cumulatie van rust- en overlevingspensioenen.⁴¹

De Administratie der Pensioenen heeft bijgevolg het betaalbare bedrag van het overlevingspensioen opnieuw berekend vanaf de ingangsdatum. Hierbij wordt nu rekening gehouden met de correcte cumulatieregels.

Het overlevingspensioen is volledig betaalbaar indien de inkomsten uit een beroepsactiviteit voor het jaar 1999 niet hoger zijn dan 14.266,77 euro bruto en voor de jaren 2000 en 2001 niet hoger zijn dan 14.552,09 euro bruto per jaar. Indien de cumulatie slechts ingaat in de loop van het jaar worden deze bedragen verminderd in verhouding tot het aantal maanden dat de cumulatie bestaat.

De verzoekster heeft deze grensbedragen in de periode van 1 oktober 1999 tot 31 oktober 2001 niet overschreden. Haar overlevingspensioen moest dan ook volledig betaald geweest zijn. Hierdoor zijn achterstallen ontstaan voor deze periode.

Vanaf 1 november 2001 is er een nieuwe cumulatietoestand ontstaan. Vanaf dan geniet zij eigen rustpensioenen. Dit betekent dat vanaf die datum de cumulatieregels geldig voor de cumulatie van rust- en overlevingspensioenen moeten toegepast worden.

⁴¹ Wet van 5 april 1994 houdende regeling van de cumulatie van pensioenen van de openbare sector met inkomsten voortvloeiend uit de uitoefening van een beroepsactiviteit of met een vervangingsinkomen, artikel 7.

De som van het rustpensioen en het overlevingspensioen mag niet hoger zijn dan 55 % van de laatste maximumwedde van de overleden echtgenoot.⁴² Dit cumulatieplafond werd vastgesteld op 14.451,13 euro per jaar. De vermindering van het overlevingspensioen mag echter niet tot gevolg hebben dat de som van de pensioenen lager is dan 14.873,61 euro per jaar.

Het overlevingspensioen van 13.137,39 euro is vanaf 1 november 2001 betaalbaar voor een bedrag van 7.264,30 euro per jaar.

Rustpensioen Belgacom:	7 421,68 euro
Rustpensioen werknemer:	187,63 euro
Overlevingspensioen:	<u>7 264,30 euro</u>
Totaal:	14.873,61 euro

Dit betekent dat vanaf 1 november 2001 eveneens achterstallen ontstaan zijn.

Het overlevingspensioen werd immers tot einde februari 2002 betaald op basis van een jaarbedrag van 3.401,02 euro. Deze achterstallen werden eveneens op 15 maart 2002 betaald.

Voor een goed begrip geven wij hieronder een samenvattende tabel van de bedragen die moesten betaald worden en de bedragen die betaald werden.

Periode	Overlevingspensioen	Betaald
01/10/1999 – 31/10/2001	13.137,39 euro/jaar	3.401,02 euro/jaar
01/11/2001 – 28/02/2002	7.264,30 euro/jaar	3.401,02 euro/jaar

Conclusie

Mede door het feit dat de verzoekster een onnauwkeurige verklaring aflegde in oktober 1999, die trouwens bevestigd werd door Belgacom, heeft de AP gedurende meer dan 2 jaar te weinig overlevingspensioen uitbetaald.

De ontstane achterstallen werden betaald in maart 2002. Gemakshalve hebben wij in de bespreking alle bedragen uitgedrukt aan index 138,01. Berekend aan de werkelijk toe te passen index heeft de verzoekster in totaal bruto 26.328,98 euro achterstallen ontvangen.

Het College meent dat de Administratie der Pensioenen in zijn onderzoek nauwkeuriger had kunnen te werk gaan. Het pensioen bij Belgacom is immers slechts mogelijk vanaf de leeftijd van 60 jaar, tenzij de betrokkene gepensioneerd werd wegens ziekte. De Administratie der Pensioenen heeft zich hierover niet bevraagd, noch bij de verzoekster, noch bij Belgacom.

⁴² Wet van 5 augustus 1978 houdende economische en budgettaire hervormingen, artikel 40 bis.

Het College vestigt hier de aandacht op het belang van correcte verklaringen zowel van de administraties als van de betrokkenen. In dit geval heeft de gepensioneerde achterstallen ontvangen. In andere gevallen kunnen echter voor de gepensioneerden zware schulden ontstaan.

Cumulatie van een pensioen in de openbare sector met een beroepsactiviteit als werknemer – Overschrijding van de toegelaten inkomsten – Toewijzing van het vakantiegeld

Dossier 4074

De feiten

In december 2001 meldt de AP aan de verzoeker dat zijn inkomsten in het jaar 2000 de toegelaten grens met meer dan 15 % overschreden hebben.

Bijgevolg wordt het rustpensioen voor het ganse jaar 2000 geschorst en moet de verzoeker een schuld van 728.720 BEF terugbetalen.

Bedenkingen

Bij de analyse van het dossier stelt het College vast dat de AP de som van volgende inkomsten heeft gemaakt:

- de bruto jaarinkomsten;
- de eindejaarstoelage;
- het bedrag van het vakantiegeld met betrekking tot het jaar 2000 dat betaald is in mei 2001.

De vraag is hier: moet het vakantiegeld toegewezen worden aan de periode waarin de prestaties die het recht op het vakantiegeld openen, geleverd werden (dit is de interpretatie van de AP) of moet het toegewezen worden aan de periode tijdens dewelke het vakantiegeld betaald werd (interpretatie van het College).

De wettekst laat alleszins ruimte voor interpretatie. De gepensioneerde mag immers een beroepsactiviteit uitoefenen:

“die onder de toepassing valt van de wetgeving op de arbeidsovereenkomsten of van een soortgelijk wettelijk of reglementair statuut, voor zover de bruto beroepsinkomsten 287.760 BEF (293.515 BEF voor het jaar 2000) *per kalenderjaar* niet overschrijden.”⁴³

⁴³ Wet van 5 april 1994 houdende regeling van de cumulatie van pensioenen van de openbare sector met inkomsten voortvloeiend uit de uitoefening van een beroepsactiviteit of met een vervangingsinkomen.

Het antwoord op de vraag heeft belangrijke gevolgen voor de verzoeker. Indien de tweede interpretatie het haalt, overschrijden zijn inkomsten de jaargrens slechts met 6,7 % en zal het pensioen bijgevolg slechts verminderd worden met hetzelfde percentage. De schuld van de verzoeker zou dan teruggebracht worden tot 48.824 BEF of een winst van 679.896 BEF.

De controle van de toegelaten grenzen inzake beroepsinkomsten na de pensionering is geen gemakkelijke opgave voor de administratie. Ondanks de kwaliteit en de kwantiteit van de informatie die aan de gepensioneerden wordt verstrekt, gebeurt het met regelmaat dat, gewild of niet, de raming van de inkomsten overschreden wordt en dat het pensioen moet verminderd of geschorst worden.

Het opnemen van het vakantiegeld in de inkomsten van het jaar voorafgaand aan het jaar waarin het betaald wordt, is een bijkomende moeilijkheid en kan de inspanningen van de gepensioneerde om binnen de toegelaten grenzen te blijven teniet doen.

Bovendien kan de interpretatie van de AP een ongelijke behandeling tot gevolg hebben naargelang het een beroepsactiviteit als bediende of als arbeider betreft.

Hieronder vindt u een concreet voorbeeld.

Een ambtenaar gepensioneerd vanaf 1 januari 2001, begint een toegelaten beroepsactiviteit op de ingangsdatum van zijn pensioen.

Indien hij in 2001 gedurende 12 maanden als bediende werkt, heeft hij geen recht op vakantiegeld. De AP zal het dubbel vakantiegeld, betaald in 2002 bij de inkomsten van 2001 voegen. Indien het bedrag van het vakantiegeld overeenkomt met een maandsalaris, zal het totaal van de inkomsten met één maandsalaris verhoogd worden.

Indien dezelfde gepensioneerde in 2001 werkt als arbeider zal de AP het totale vakantiegeld (enkel en dubbel) betaald in 2002 bij de inkomsten van 2001 voegen. Echter, in dit geval zal het bedrag van de totale inkomsten verhoogd worden met 15,38 %, of bijna twee maanden salaris.

Al geven we toe dat het aantal gevallen marginaal blijft, toch menen we dat het billijker zou zijn om bedienden en arbeiders op dezelfde wijze te behandelen. In de praktijk zou dit voor de arbeiders betekenen dat er gedurende het eerste jaar tewerkstelling slechts een gedeelte van het vakantiegeld in aanmerking zou genomen worden.

Conclusie

De AP heeft meegedeeld dat zij niet zinnens is haar interpretatie te wijzigen. Het College neemt hier akte van maar bestudeert dit probleem verder met het oog op een eventuele latere algemene aanbeveling.

Aangifte van beroepsactiviteit – Geen ontvangstmelding – Laattijdige beslissing - Onzorgvuldigheid

Dossier 3886

De feiten

De verzoeker begint een beroepsactiviteit als gepensioneerde op 1 april 2001.

Zoals voorgeschreven, melden hij en zijn werkgever dit binnen de maand aan de AP.

Half juli herinnert hij de AP aan zijn aangifte omdat hij nog geen enkele reactie gekregen heeft en geen sanctie wil oplopen. Opnieuw blijft een reactie uit.

Uiteindelijk laat de AP hem begin oktober weten dat zijn pensioen voor het jaar 2001 met 20 % moet verminderd worden omdat zijn inkomsten uit beroepsactiviteit de toegelaten grenzen overschrijden.

Eind november wordt hem de schuld betekend. Zij bestrijkt de periode van 1 januari 2001 tot 31 oktober 2001 en bedraagt 7.823,39 euro.

Bedenkingen

Ons onderzoek toonde aan dat de terugvordering terecht was en dat de verjaring correct werd toegepast. Wel zijn wij de mening toegedaan dat de AP in dit dossier onzorgvuldig te werk gegaan is. Immers door een tijdige reactie had zij kunnen vermijden dat de schuld zo hoog opliep. Daarenboven heeft zij de verzoeker geen enkele informatie verschaft over het waarom van het uitblijven van een beslissing.

Beide onzorgvuldigheden zijn trouwens in strijd met het Handvest van de sociaal verzekerde. Overeenkomstig het Handvest moest de AP een beslissing nemen binnen de vier maanden na ontvangst van de aangifte en de verzoeker zo nodig op de hoogte brengen van de redenen waarom dit niet kon.

Conclusie

In het kader van dit onderzoek vroegen wij aan de AP om op het ogenblik dat de gepensioneerde zijn aangifte van een beroepsactiviteit indient een ontvangstmelding te versturen. Hierdoor

voorkomt men de situatie dat ondanks een tijdige aangifte en zelfs herinneringen de betrokkene in het ongewisse blijft over de ontvangst van zijn aangifte en de gevolgen ervan.

Op basis van een aantal praktische overwegingen, onder meer de beperkte middelen, wilde de Administratie hier niet op ingaan, wat wij ten zeerste betreuren.

Berekening van de periode van militaire dienst in het pensioen ten laste van de Openbare Schatkist – Het begrip “dagen die geen volledige maand uitmaken” – Verwachte wetswijziging

Dossier 4737 – 4956 – en andere

De feiten

In de bespreking wordt één dossier belicht. De berekeningswijze en de invloed hiervan op het pensioen geldt voor alle betrokkenen.

De Administratie der Pensioenen houdt in de pensioenberekening slechts rekening met 11 maanden legerdienst terwijl de militaire dienstplicht op het ogenblik dat de verzoeker deze vervulde 12 maanden bedroeg en hij volledig aan zijn militaire verplichtingen voldaan heeft.

Bedenkingen

Uit de pensioenstaat blijkt dat het pensioen werd vastgesteld op basis van volgende loopbaanelementen.

Loopbaan: 1 september 1965 tot 31 augustus 2002 of in totaal 444 maanden

Legerdienst: 22 augustus 1961 tot 24 augustus 1961 en 1 maart 1962 tot 25 februari 1963 of 11 maanden en 28 dagen.

In totaal werden 455 maanden en 28 dagen in aanmerking genomen.

De duur van alle aanneembare periodes wordt dus bij elkaar opgeteld. Het deel dat in het totaal geen volledige maand uitmaakt, wordt bij de berekening van het pensioen weggelaten⁴⁴.

De pensioenwetgeving vermeldt nergens wat onder een *volledige maand* moet verstaan worden (28, 29, 30 of 31 dagen). De Administratie der Pensioenen heeft bijgevolg een keuze moeten maken. Alle perioden op basis van het aantal gepresteerde dagen worden in aanmerking genomen in verhouding tot het totaal aantal dagen van de maand tijdens dewelke de dagen

⁴⁴ Wet van 21 juli 1844, artikel 12: “De pensioenen worden vereffend volgens de werkelijke duur van de diensten; de dagen die, in het geheel, geen maand uitmaken vallen weg; hetzelfde geldt voor de breuken van franken.”

werden gepresteerd. Deze werkwijze wordt voor alle pensioenberekeningen in alle sectoren identiek toegepast.

Concreet verloopt de berekening als volgt:

- ◆ de begin- en einddatum van een aanneembare periode wordt omgezet in een numerieke waarde;
- ◆ de duur van de periode wordt bekomen door deze twee numerieke waarden van elkaar af te trekken;
- ◆ indien een periode geen volledige maand uitmaakt wordt de fractie van de maand bekomen door de duur van de periode te delen door het aantal dagen van de maand (28, 29, 30 of 31);
- ◆ de duur van alle aanneembare periodes wordt bij elkaar opgeteld;
- ◆ de decimalen worden in het totaal weggelaten.

Toegepast op dit pensioen geeft dit het volgende resultaat:

◆ militaire dienst	22/08/1961 tot 24/08/1961	
	3/31	0,0968
◆ militaire dienst	01/03/1962 tot 25/02/1963	
	11 m en 25/28	11,8929
◆ onderwijs	01/09/1965 tot 31/08/2002	
	444 m	444,0000
Totaal		455,9897

Uiteindelijk worden dus 455 maanden in aanmerking genomen voor de berekening van het pensioen.

Deze berekeningswijze wordt niet enkel toegepast voor de militaire diensten maar voor alle periodes die geen volledige maand uitmaken.

Conclusie

De Administratie der Pensioenen heeft deze pensioenen berekend op basis van de thans geldende wettelijke bepalingen. Zij neemt de militaire dienst aan op basis van de gegevens van het stamboekuittreksel. De gepresteerde dagen worden overgenomen in de pensioenberekening. Het feit dat op dit stamboekuittreksel vermeldt wordt dat voldaan werd aan al de militaire verplichtingen bindt de Administratie der Pensioenen niet wat betreft de in aanmerking te nemen periode.

Het College is zich ervan bewust dat andere opties mogelijk zijn bij de bepaling van wat onder een volledige maand dient verstaan te worden. De interpretatie die door de Administratie der Pensioenen wordt gehanteerd, biedt echter volgens het College de grootste garantie op een gelijke behandeling van alle gepensioneerden.

Inmiddels werd een wet gestemd die onder meer artikel 12 van de wet van 21 juli 1844 wijzigt. De nieuwe tekst luidt: “De voor de berekening van het rustpensioen aanneembare diensten en periodes die geen volledige kalendermaand vormen, worden in aanmerking genomen ten belope van hun duur uitgedrukt in maanden met twee decimalen.”

De wijziging treedt in werking vanaf de 6de maand volgend op de publicatie ervan in het Belgisch Staatsblad en heeft enkel uitwerking voor de toekomst. Deze nieuwe bepaling wijzigt niets aan de aanneembaarheid van de periode van militaire dienst maar beperkt de invloed van een onvolledige maand op het uiteindelijke pensioenbedrag.

Bijzondere berekening overheidspensioen versus arbeidsongevallenrente – Toekenning van een minimumpensioen – Handvest van de sociaal verzekerde – Intresten van rechtswege

Dossier 3156

De feiten

Sinds 1985 geniet de verzoeker een arbeidsongevallenrente. Op 1 mei 1989 wordt hij gepensioneerd wegens lichamelijke ongeschiktheid.

Hij is het er niet mee eens dat zijn pensioen niet berekend wordt volgens de bepalingen voorzien in geval van pensionering na een arbeidsongeval. Hij kan er ook niet mee akkoord gaan dat de AP hem slechts vanaf 1 januari 2000 een minimumpensioen toekent.

Bedenkingen

De wet van 21 juli 1844 op de burgerlijke en kerkelijke pensioenen bepaalt in artikel 9 dat in geval de in ruststelling voortvloeit uit een arbeidsongeval het pensioen berekend wordt op basis van een vierde van de laatste wedde en vermeerderd met een zestigste voor elk jaar dienst boven de vijf jaar.

De wet van 3 juli 1967 betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector regelt de arbeidsongevallenrente.

Artikel 5 van deze wet bepaalt dat de arbeidsongevallenrente kan gecumuleerd worden met de bezoldiging en met het rustpensioen, toegekend krachtens de wets- en reglementsbepalingen eigen aan de overheidsdiensten. Wanneer echter de betrokkene verzoekt om toepassing van de arbeidsongevallenwet mag zijn pensioen niet meer vastgesteld worden volgens de bevoorrechte berekeningswijze die hierboven uiteengezet is.

Vermits de verzoeker reeds sedert 1985 een arbeidsongevallenrente ontvangt en slechts op 1 mei 1989 gepensioneerd werd, kon de Administratie der Pensioenen het pensioen niet meer vaststellen met toepassing van de bijzondere berekeningswijze.

De verzoeker beweert dat hij op het ogenblik van zijn pensionering een formulier ondertekend heeft waarin hij zijn keuze bekend zou gemaakt hebben. In het pensioendossier is een dergelijk formulier niet terug te vinden. Het dossier bevat wel de gebruikelijke pensioenaanvraag ondertekend door de verzoeker. De verzoeker kon trouwens geen keuze meer maken bij zijn pensionering omdat hij reeds 4 jaar de arbeidsongevallenrente genoot. Dit wil zeggen dat hij zelf om de toepassing van de arbeidsongevallenwet verzocht had.

De verzoeker beklagde zich ook over het feit dat hem geen minimumpensioen werd toegekend.

Op het ogenblik dat hij gepensioneerd werd (1 mei 1989) werd de toekenning van een gewaarborgd minimum geregeld door de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen. Deze wetgeving bepaalt dat aan de gepensioneerde wegens lichamelijke ongeschiktheid met een invaliditeit van minder dan 66 % geen gewaarborgd minimum wordt toegekend indien zijn echtgenote een beroepsactiviteit uitoefent of een vervangingsinkomen geniet.

Uit het dossier blijkt dat de echtgenote dergelijke inkomsten genoot. De Administratie der Pensioenen kon bijgevolg geen minimumpensioen toekennen in 1989.

Vanaf 1 januari 1993 wordt het gewaarborgd minimumpensioen geregeld door de wet van 26 juni 1992 houdende sociale en diverse bepalingen. Dit minimum werd ambtshalve toegekend aan de gepensioneerden die reeds een minimum genoten. De andere gepensioneerden moeten een aanvraag doen.

De nieuwe wet bepaalt dat aan de gepensioneerde een supplement minimum kan toegekend worden indien het pensioen, berekend op basis van de loopbaan, minder bedraagt dan het bedrag van het gewaarborgd minimum.

Van dit supplement moeten alle eigen inkomsten en deze van de echtgenoot worden afgetrokken. Ook de inkomsten van de echtgenoot hebben dus invloed op het bedrag van het

minimumsupplement dat kan toegekend worden. De aftrek van de inkomsten van de echtgenoot mag echter niet tot gevolg hebben dat het toegekende pensioen lager is dan 6847,90 euro bruto per jaar.

Het supplement mag niet toegekend worden voor de kalenderjaren tijdens de welke de gepensioneerde inkomsten uit een beroepsactiviteit heeft die hoger zijn dan 785,87 euro bruto per jaar (inkomensgrens 2003).

Pas in september 1999 heeft de verzoeker de toekenning van het gewaarborgd minimumpensioen gevraagd. De AP onderzocht zijn rechten met terugwerkende kracht tot 1 januari 1993, datum van inwerkingtreding van de nieuwe wetgeving op het gewaarborgd minimumpensioen.

De beslissing werd slechts twee jaar later genomen, in september 2001. De AP kende het minimumpensioen toe vanaf 1 januari 2000 omdat voor de jaren 1993 tot en met 1999 de eigen inkomsten van de verzoeker hoger waren dan het grensbedrag waarboven toekenning onmogelijk wordt.

Het College heeft echter vastgesteld dat op het aanslagbiljet in de personenbelasting, aanslagjaar 1994, inkomsten 1993, dat zich in het dossier bevond geen inkomsten uit beroepsactiviteit vermeld waren. Het College heeft dan ook aan de Administratie der Pensioenen gevraagd om het minimumpensioen ook toe te kennen voor het jaar 1993.

Voor de jaren 1994 tot en met 1999 had de verzoeker *geen belastbare inkomsten* uit een beroepsactiviteit maar wel een bruto-inkomen als zelfstandige schommelend tussen 745 en 1.490 euro per jaar. Hoewel zijn netto belastbare inkomsten als zelfstandige *nul* waren kon geen supplement minimum voor die jaren gegeven worden omdat de wetgeving die van openbare orde is, duidelijk is. De uitbetaling van het supplement moet stopgezet worden tijdens de kalenderjaren gedurende welke de gepensioneerde een winstgevende activiteit uitoefent met een jaarlijks bruto-inkomen van 795,98 euro of meer.

Conclusie

De Administratie der Pensioenen heeft de juiste wettelijke bepalingen toegepast.

Het duurde tot september 2001 vooraleer de administratie een beslissing heeft genomen. Deze vertraging was het gevolg van het onderzoek naar de inkomsten van de echtgenote. Deze inkomsten hebben echter geen invloed op het bedrag van het basisminimum.

De Administratie der Pensioenen had onmiddellijk het basisminimum kunnen toekennen en dit later zo nodig verhogen.

Het minimumpensioen werd ten onrechte niet toegekend voor het jaar 1993. Op verzoek van het College is deze vergissing rechtgezet. De verzoeker ontving 1.386,82 euro bruto achterstallen voor het jaar 1993.

Met toepassing van het Handvest van de sociaal verzekerde betaalde de AP 182,72 euro intresten wegens het niet respecteren van de termijnen van beslissing en betaling.

Aanbeveling

De cumulatie van het supplement minimum met een activiteit is aan strenge regels onderworpen.

Artikel 123 van de wet van 26 juni 1992 houdende sociale en diverse bepalingen bepaalt:

“De uitbetaling van het ... supplement wordt stopgezet tijdens de kalenderjaren gedurende welke de gepensioneerde om het even welke winstgevende activiteit uitoefent die hem een jaarlijks bruto-inkomen oplevert dat gelijk is aan of hoger is dan 24.510 frank”.⁴⁵

Uit de tekst blijkt duidelijk dat het niet noodzakelijk moet gaan om een beroepsactiviteit maar dat *iedere* winstgevende activiteit gevisieerd wordt.

De normale interpretatie van “winstgevende activiteit” is een activiteit die belastbare inkomsten *kan* opleveren.

Merkwaardig is dat met betrekking tot het supplement minimum, en dit in tegenstelling tot de regels in verband met de beroepsactiviteit voor gepensioneerden, de wet ook voor een activiteit als zelfstandige rekening houdt met het bruto-inkomen.

Bij het vaststellen van de regels voor de toegelaten activiteit voor gepensioneerden houdt de reglementering rekening met de economische realiteit. Voor een beroepsactiviteit als zelfstandige wordt rekening gehouden met het netto-inkomen dat weerhouden werd door het Bestuur der Directe Belastingen voor de vaststelling van de aanslag betreffende het betrokken jaar. Aan de andere kant is het grensbedrag slechts 80 % van het grensbedrag voor een beroepsactiviteit als werknemer en voor iedere andere activiteit, mandaat, ambt of post.

Bij deze activiteit wordt rekening gehouden met het bruto-inkomen.

De huidige regeling inzake het supplement minimum houdt geen rekening met die economische realiteit, maakt daardoor een beperkte activiteit als zelfstandige quasi onmogelijk en lijkt bijgevolg een discriminatie in te houden.

⁴⁵ Aan de huidige index gaat het om een grensbedrag van 795,98 euro

Daarom beveelt het College aan om na te gaan of inzake cumulatie van winstgevende activiteiten met een supplement minimum de huidige regeling wel kan behouden blijven. Het lijkt billijker om voor een beroepsactiviteit als zelfstandige enkel rekening te houden met het netto-inkomen weerhouden door het Bestuur der Directe Belastingen en dit netto-inkomen te vergelijken met een verlaagde grens.

Aansluiting van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening bij het pensioenstelsel van de openbare sector – Subrogatie – Omzetting van vervroegde rente en kapitaalsuitkering in een fictieve rente

Dossier 4222

De feiten

De verzoeker is bijna 88 jaar. Hij is in augustus 1979 gepensioneerd na een volledige loopbaan bij de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA) en geniet momenteel een pensioen van 26.117,82 euro per jaar. Zijn pensioen wordt sedert de ingangsdatum verminderd met een bedrag van 239,47 euro per jaar.

In april 2002 vraagt hij hierom uitleg aan de Administratie der Pensioenen. Deze deelt hem mee dat zijn pensioendossier niet kan teruggevonden worden en dat bijgevolg de reden van de toegepaste vermindering niet met zekerheid kan achterhaald worden.

Bedenkingen

Op onze vraag doet de AP nieuwe opzoekingen en vindt het dossier terug.

Het pensioen wordt toegekend voor diensten van 5 juli 1933 tot 31 juli 1979 bij de RVA.

Door het koninklijk besluit van 10 december 1973 sloot de RVA vanaf 1 januari 1974 aan bij het pensioenstelsel van de openbare sector in het kader van de wet van 28 april 1958 betreffende het pensioen van het personeel van zekere organismen van openbaar nut alsmede van hun rechthebbenden.

Vanaf 1 januari 1974 wordt dan ook aan de personeelsleden van de RVA een pensioen toegekend zoals aan de vastbenoemde ambtenaren van de Staat. Voordien hadden de werknemers van de RVA hun pensioen (repartitiestelsel) en de ouderdomsrente (kapitalisatiestelsel) opgebouwd in de regeling voor werknemers.

Bij de overgang in 1974 werd de Staat gesubrogeerd in de rechten van de gepensioneerden in het werknemersstelsel, met inbegrip van de ouderdomsrente. In de praktijk kwam dit er op neer dat

de rente aan de Staat betaald werd in plaats van aan de gepensioneerde.

De verzoeker genoot echter reeds sedert 1 augustus 1970 een vervroegde rente. Bovendien ontving hij op die datum een kapitaal van 37 789 BEF als afkoop van een gedeelte van de rente.

Vanaf de pensionering in 1979 werd de vervroegde rente ingevolge de subrogatie aan de Staat betaald. Het kapitaal van 37.789 BEF en de rente uitbetaald van 1970 tot 1979 kon echter niet meer het voorwerp uitmaken van subrogatie.

Daarom werd voor de personen die voor hun pensionering reeds gekozen hadden voor een vervroegde uitbetaling van de rente en de uitbetaling van een gedeeltelijke omzetting van de rente in kapitaal, een vermindering op het staatspensioen toegepast in de vorm van een *fictieve rente*. Zonder deze vermindering zouden deze gepensioneerden meer pensioen ontvangen dan hun collega's die geen kapitaal en/of rente ontvangen hadden.

In dit geval werd de toe te passen vermindering op basis van sterftetafels in functie van de toenmalige levensverwachting vastgesteld op 9.660 BEF per jaar. Dit bedrag werd vanaf de ingangsdatum van het pensioen afgetrokken en blijft ongewijzigd.

Hierdoor wordt het relatief belang van deze vermindering kleiner bij elke verhoging van het pensioen (indexering of perequatie).

Conclusie

Wij besluiten dat de CDVU het pensioen op een correcte basis uitbetaalt. Wij begrijpen evenwel de frustratie van de verzoeker. Het nominaal bedrag dat tot nu toe van zijn pensioen werd ingehouden ligt ver boven het nominaal bedrag dat hij ooit ontvangen heeft. Bij deze benadering wordt wel geen rekening gehouden met de muntontwaarding en de eventuele opbrengsten van het geïnvesteerde kapitaal. Verder is het zo dat het bedrag van de inhouding bepaald werd op basis van de gemiddelde levensverwachting voor een mannelijke 65-jarige in 1970 op dat ogenblik en dat de verzoeker dit gemiddelde reeds lang overtroffen heeft.

Gevolg dat gegeven werd aan de voorstellen geformuleerd in het jaarverslag 1999, 2000 en 2001

Het Handvest van de sociaal verzekerde – Validatie van de datum van aanvraag – JV 1999, p. 119 – 121

In het jaarverslag 1999 onderzochten wij het verschil in de uitvoeringsbesluiten van de wet van 11 april 1995 tot invoering van het Handvest van de sociaal verzekerde voor de verschillende pensioenregelingen en meer bepaald de validatie van de datum van de aanvraag die ingediend wordt bij een instelling van de sociale zekerheid die niet bevoegd is inzake pensioenen.

Wij hadden vastgesteld dat er in elke sector een verschillende uitvoering is gegeven aan de bepalingen van het Handvest van de sociaal verzekerde betreffende de datum van validatie van de datum van de aanvraag. Uit de vergelijking van de teksten was gebleken dat het uitvoeringsbesluit in de pensioenregeling voor zelfstandigen op dat ogenblik het meest voordelig was voor de sociaal verzekerde. Hier geldt dat de aanvraag door een betrokkene ingediend bij een niet bevoegde instelling van de sociale zekerheid en doorgestuurd naar het RSVZ gevalideerd wordt op de datum van indiening van de aanvraag bij de niet bevoegde instelling van sociale zekerheid.

Wij hebben dan ook gesteld dat uniformiteit ter zake aangewezen is, temeer daar steeds meer mensen een gemengde loopbaan hebben.

Met het koninklijk besluit van 11 maart 2002 tot uitvoering van sommige bepalingen van de wet van 11 april 1995 tot invoering van het “handvest” van de sociaal verzekerde, en tot wijziging van het koninklijk besluit van 8 april 1976 houdende de regeling van de gezinsbijslag ten voordele van de zelfstandigen, wordt, onder meer, in de regeling van de werknemers en de Overzeese sociale zekerheid een nieuwe bepaling opgenomen over de validatie van de pensioenaanvraag die ingediend wordt bij een instelling van de sociale zekerheid die niet bevoegd is inzake pensioenen.

Voortaan geldt in de werknemersregeling dezelfde validatie van de datum van aanvraag als in de regeling van de zelfstandigen. Wanneer de aanvraag ingediend wordt bij een instelling van sociale zekerheid die niet bevoegd is inzake pensioenen en die aanvraag doorgestuurd wordt naar de Rijksdienst, geldt de ontvangstdatum bij de onbevoegde instelling van sociale zekerheid als datum van indiening van de aanvraag bij de Rijksdienst.

In de Overzeese Sociale Zekerheid worden er voorwaarden gesteld voor het toepassen van deze regel. Wanneer een pensioenaanvraag wordt ingediend bij een instelling van sociale zekerheid, die al of niet bevoegd is inzake pensioenen, wordt de aanvraag gevalideerd op de datum waarop deze instelling de aanvraag heeft ontvangen, *voorzover de toekenningsvoorwaarden voorzien in de wetten van 16 juni 1960 en 17 juli 1963, vervuld zijn en de sociaal verzekerde erom verzoekt.*

Voor de openbare sector is er niets gewijzigd. Op basis van het uitvoeringsbesluit van de openbare sector wordt de aanvraag geldig op het ogenblik dat zij geregistreerd wordt bij de bevoegde instelling.

Het absolute maximum in de openbare sector – Gevolgen van een perequatie – Informatie aan de gepensioneerde, JV 2000, p. 107 - 109

In het jaarverslag 2000 hebben wij vastgesteld dat de AP op een technisch gezien correcte wijze kennis geeft van een schuld maar dat die kennisgeving weinig duidelijk is voor de gepensioneerde, onder meer omdat zij geen datum van wijziging in de betalingen vermeldt.

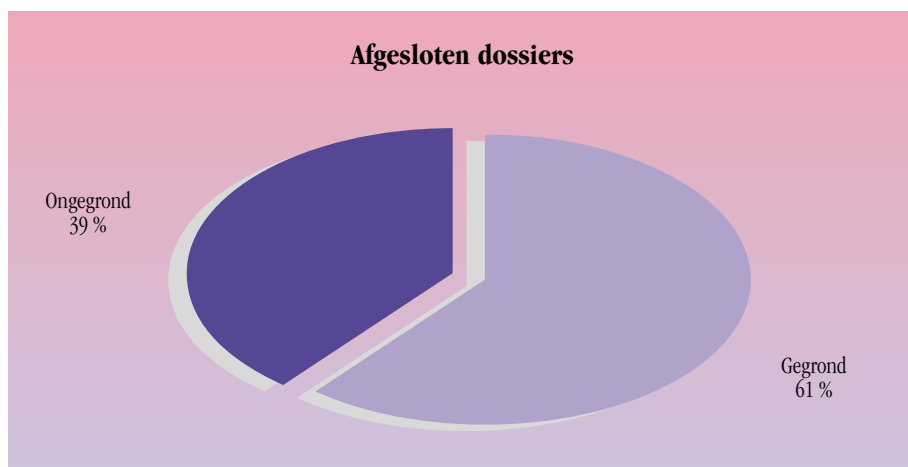
Wij hebben aan de AP voorgesteld om in elke schuldbetekening de datum van de eerste wijziging van het betaalde pensioenbedrag te vermelden.

De AP heeft een nieuwe dienstnota uitgevaardigd die tegemoet komt aan ons voorstel. Voortaan worden alle relevante data van betalingen en de periodes waarop de onverschuldigde pensioenen slaan, uitdrukkelijk vermeld in de kennisgeving van de schuld.

Het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen (RSVZ)

Deze pensioendienst kent het pensioenrecht toe aan gewezen zelfstandigen. Zoals hoger vermeld, verzekert de Rijksdienst voor Pensioenen de betaling van de pensioenen van de zelfstandigen.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Gezinspensioenen – Vermindering van het gezinspensioen of omzetting naar een lager pensioen als alleenstaande ingevolge de toekenning van een Nederlands ouderdompensioen aan de jongere echtgenoot – Arrest Engelbrecht van het Hof van Justitie te Luxemburg – Ongelijke behandeling van werknemers en zelfstandigen

Dossier 4295

De feiten

Vanaf de toekenning van een Nederlands ouderdompensioen aan zijn echtgenote werd het Belgisch rustpensioen als zelfstandige van de verzoeker verminderd waardoor het totale gezinsinkomen uit pensioenen daalt. Ondanks het arrest Engelbrecht van het Europese Hof van Justitie slaagt hij er niet in om die vermindering ongedaan te doen maken.

Bedenkingen

In Nederland bepaalt de Algemene Ouderdomswet (AOW) dat iedere ingezetene verplicht verzekerd is van de leeftijd van 15 jaar tot de leeftijd van 65 jaar, ongeacht of hij al dan niet een beroepsactiviteit uitoefent en ongeacht zijn nationaliteit.

Iedere verplicht verzekerde verkrijgt bij het bereiken van de leeftijd van 65 jaar een ouderdomspensioen. Een gehuwde ontvangt bovendien een inkomensafhankelijke toeslag indien de echtgenoot jonger is dan 65 jaar. Op het ogenblik dat de jongere echtgenoot 65 jaar wordt, vervalt de toeslag. Elke echtgenoot heeft dan recht op een persoonlijk ouderdomspensioen.

Vanaf de toekenning door Nederland van het persoonlijk pensioen aan de jongere echtgenoot waren de RVP en het RSVZ ertoe gehouden de Belgische pensioenrechten van de gepensioneerde die een Belgisch gezinspensioen genoot, te herberekenen⁴⁶. Ofwel werd het gezinspensioen verminderd met het bedrag van het Nederlands ouderdomspensioen van de jongere echtgenoot ofwel werd het gezinspensioen teruggebracht tot het bedrag voor een alleenstaande.

Deze twee berekeningen werden vergeleken en de nieuwe beslissing werd genomen op basis van de voor het gezin voordeligste toestand.

Door de gelijktijdige herziening van de Nederlandse en de Belgische pensioenrechten werd in een aantal gevallen de som van de pensioenbedragen van de echtgenoten kleiner dan wat het gezin voordien aan pensioenen ontving.

Het arrest Engelbrecht van het Europese Hof van Justitie heeft hierin verandering gebracht⁴⁷. Met dit arrest heeft het Hof beslist dat niet meer in alle gevallen het gezinspensioen mag verminderd worden of omgezet in een pensioen als alleenstaande ingevolge de toekenning van een Nederlands pensioen aan de echtgenoot. Wanneer de toekenning van het Nederlands pensioen niet tot een verhoging van het totale gezinsinkomen leidt, mogen deze Belgische regels niet toegepast worden.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat het Hof zich enkel uitgesproken heeft over de toepassing van de Belgische wetgeving inzake *werknemerspensioenen*.

Omdat een wetswijziging te complex zou worden, is er voor de uitvoering van dit arrest gekozen voor een Algemene Maatregel van Bestuur, een dienstnota van de RVP.⁴⁸

Door die dienstnota wordt de administratieve praktijk van de RVP in overeenstemming gebracht

⁴⁶ Wet van 20 juli 1990 tot instelling van een flexibele pensioenleeftijd voor werknemers en tot aanpassing van de werknemerspensioenen aan de evolutie van het algemeen welzijn, artikel 3, § 1, eerste lid, a) en § 8.

Koninklijk besluit van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels.

Koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen, artikel 9, § 1.

⁴⁷ Arrest van het Hof van Justitie te Luxemburg van 26 september 2000 in zaak C – 262/97 tussen de Rijksdienst voor Pensioenen en R. Engelbrecht.

⁴⁸ Dienstnota nr. 2002/15 van 22 februari 2002 – Vaststelling van rustpensioenen in het raam van de Verordening (EEG) nr. 1408/71 – Berekening aan 60 of 75 % - Nederlandse ouderdoms-uitkering van een jongere echtgenoot.

met het arrest. Indien het bedrag van de ouderdomsuitkering van de jongere echtgenoot kleiner dan of gelijk is aan het bedrag van de Nederlandse toeslag die de oudere echtgenoot kreeg, blijft het pensioen van de jongere echtgenoot cumuleerbaar met het gezinspensioen.

De gewijzigde praktijk moet toegepast worden voor de pensioenen die voor de eerste maal na 31 december 1990 ingaan.⁴⁹ Telkens wanneer de RVP zelf vaststelt dat de vermindering ten onrechte werd toegepast, neemt hij ambtshalve een nieuwe beslissing die uitwerking heeft op de datum van de eerste beslissing.

De RVP kan echter niet alle gepensioneerden in die situatie opsporen. Daarom moeten die gepensioneerden zelf een initiatief nemen. Een nieuwe pensioenaanvraag of een brief volstaan om de herziening te bekomen.

Omdat het arrest Engelbrecht enkel over werknemerspensioenen gaat, veranderde er in eerste instantie niets bij het RSVZ. Naar aanleiding van de hier besproken klacht heeft het College deze ongelijke behandeling van gepensioneerde werknemers en gepensioneerde zelfstandigen vastgesteld en de problematiek voorgelegd aan het Rijksinstituut en aan de Regeringscommissaris voor Sociale Zekerheid met het verzoek maatregelen te nemen om deze discriminatie weg te werken.

Conclusie

In samenspraak zijn de Regeringscommissaris voor Sociale Zekerheid en het RSVZ ingegaan op het verzoek van het College.

Dit resulteerde in een technische onderrichting van het RSVZ die neerkomt op het toepassen van dezelfde administratieve praktijk als die van de RVP.⁵⁰

Hierdoor wordt de vastgestelde discriminatie tussen werknemers en zelfstandigen weggewerkt.

Het RSVZ neemt een nieuwe beslissing waardoor de toegepaste vermindering op het pensioen van de verzoeker ongedaan gemaakt wordt.

Alle andere gepensioneerde zelfstandigen die zich in een zelfde situatie bevinden, kunnen een herziening van hun pensioenrechten bekomen. Het RSVZ zal een nieuwe beslissing nemen op eenvoudig verzoek van de sociaal verzekerde per brief, per telefoon, ter plaatse, op het gemeentebestuur, of naar aanleiding van een nieuw onderzoek van het dossier om eender welke reden.

⁴⁹ De uitspraak van het Hof heeft enkel betrekking op de gezinspensioenen die voor de eerste keer na 31 december 1990 ingaan.

⁵⁰ Technische onderrichting 21-PEN-DIR/02/7 – Vaststelling van de rechten op een rustpensioen als zelfstandige van de oudste echtgenoot ingeval van toekenning van een Nederlands ouderdompensioen aan de jongste echtgenoot.

Pensioenbeslissing in het kader van de Europese Verordeningen - Onzorgvuldigheid - Laattijdige voorlopige beslissingen - Te lage voorschotten - Beperking tot het pensioenbedrag op basis van de bedrijfsinkomsten i.p.v. het minimumpensioen bij het nemen van een voorlopige beslissing in de regeling voor zelfstandigen

Dossier 4610

De feiten

De verzoeker is pensioengerechtigd vanaf 1 mei 2002 zowel in de regeling voor werknemers als in die voor zelfstandigen. Eind augustus zijn de rechten nog niet definitief vastgesteld.

Sedert mei ontvangt hij een maandelijks voorschot op zijn pensioen als zelfstandige van 294,12 euro en sedert juli een voorschot van 57,54 euro op zijn werknemerspensioen.

Bedenkingen

Vermits hij in Nederland gewerkt heeft, moet zijn pensioendossier beslist worden in het kader van de Europese wetgeving.

In het algemeen kan dit tot vertraging leiden in vergelijking met gewone pensioendossiers. Zowel de RVP als het RSVZ zijn immers verplicht om gegevens uit te wisselen met het Nederlands pensioenorgaan en te wachten op de Nederlandse pensioenbeslissing alvorens een definitieve pensioenbeslissing te nemen.

Anderzijds voorziet de Europese reglementering in de betaling van voorschotten door het land waarin de aanvrager woont voor zover daar pensioenrechten zijn opgebouwd.

Alhoewel de pensioenaanvraag reeds op 8 mei 2001 ingediend is, neemt het RSVZ slechts een voorlopige beslissing op 11 april 2002.

De voorlopige beslissing van de RVP laat nog langer op zich wachten. De RVP verstuurt deze beslissing pas op 30 mei 2002, een maand na de ingangsdatum van het pensioen.

Niet alleen de voorlopige beslissingen werden rijkelijk laat genomen. Ook de contacten met Nederland lieten te wensen over. Slechts medio januari, meer dan acht maanden na de aanvraag, brengt de RVP het Nederlands pensioenorgaan op de hoogte van de aanvraag. De loopbaangegevens van de werknemersregeling worden in april meegedeeld en de beroepsloopbaan als zelfstandige einde juli.

Het is dan ook niet verwonderlijk dat Nederland nog niet beslist heeft op het ogenblik van de klacht (22 augustus).

Inzake voorschotten werd trouwens slechts het minimum minimorum betaald. Omdat de echtgenote van de verzoeker een klein pensioen als zelfstandige genoot (647,34 euro per jaar) werden de voorschotten slechts aan het bedrag voor een alleenstaande toegekend in afwachting van de berekening van de voor het gezin voordeligste toestand.

Daarenboven had het RSVZ bij de berekening van de voorschotten het minimumpensioen niet toegekend. De verzoeker voldeed nochtans aan de voorwaarden.

In de twee regelingen samen konden er zonder risico op onverschuldigde betalingen voorschotten betaald worden voor een bedrag van 8.540 euro per jaar. De in werkelijkheid betaalde voorschotten bedroegen net niet de helft, 4.220 euro per jaar.

Conclusie

Vermits de echtgenote reeds op 8 augustus 2002 afstand gedaan heeft van haar persoonlijk pensioen ten voordele van het gezinspensioen heeft het College aan het RSVZ gevraagd een nieuwe voorlopige beslissing te nemen.

Het College heeft voorgesteld om deze beslissing te nemen *op basis van het gezinsbedrag en met toekenning van het minimumpensioen*. Het RSVZ is hier op ingegaan. De voorschotten van het RSVZ bedragen nu 7.677,88 euro in plaats van 3.529,42 euro per jaar.

Verder heeft het College aan de Sociale Verzekeringsbank (SVB), Vestiging Utrecht gevraagd om de afhandeling van het Nederlands pensioendossier te bespoedigen. De SVB heeft op 25 november 2002 een beslissing genomen over de rechten op een Nederlands ouderdompensioen. Zowel de RVP als het RSVZ kunnen nu een definitieve beslissing nemen.

Tot slot wil het College nog de volgende bemerkingen maken.

Zoals voorgeschreven, betaalde het RSVZ voorschotten. Deze werden echter beperkt tot een uitkering berekend op basis van de bedrijfsinkomsten ondanks het feit dat de verzoeker voldoet aan de loopbaanvoorwaarde tot het bekomen van het minimumpensioen.

Voor zover het College dit kon nagaan, is dit een vaste administratieve praktijk bij het RSVZ bij toekenning van voorschotten. Deze praktijk lijkt echter niet in alle gevallen verantwoord. Zo zijn er, zoals in dit voorbeeld, de dossiers die moeten beslist worden in het kader van de Europese verordeningen of van bilaterale overeenkomsten waar de definitieve beslissing soms lang op zich kan laten wachten. Het niet toekennen van het minimumpensioen kan voor sommige

gepensioneerden belangrijke financiële gevolgen hebben. Daarenboven is het risico op onverschuldigde betalingen quasi nihil vermits de gepensioneerde altijd minstens recht heeft op het nationaal pensioen.

Het College meent dan ook dat het mogelijk moet zijn om vanaf de eerste beslissing hogere voorschotten op basis van het minimumpensioen uit te betalen.

Momenteel zijn de onderhandelingen met het RSVZ hierover nog bezig.

Eenheid van loopbaan - Een rente als mandataris bij de Brusselse Intercommunale Watermaatschappij is geen pensioen in de zin van de wetgeving

Dossier 3837

De feiten

De verzoeker geniet sinds 1978 een rustpensioen als werknemer en als zelfstandige. Door een bijwerking van het pensioenkadaster komt in augustus 2000 aan het licht dat de Brusselse Intercommunale Watermaatschappij (BIWM) hem sinds 1989 ook een rente betaalt.

Op basis van deze nieuwe informatie beslist het RSVZ het pensioen als zelfstandige te verminderen van 499,46 euro tot 352,03 euro bruto per maand. De RVP betaalt het verminderde bedrag uit vanaf 1 december 2001.

Door de toepassing van de vijfjaarlijkse verjaring heeft de nieuwe beslissing uitwerking vanaf 1 september 1996. Hierdoor ontstaat een schuld van 9.953,62 euro die de Rijksdienst voor Pensioenen invordert.

Bedenkingen

Via het pensioenkadaster stelt de RVP vast dat de verzoeker naast het pensioen RVP en RSVZ ook nog een voordeel geniet bij de BIWM. De RVP zendt de gegevens door aan het RSVZ en vraagt na te gaan of hun beslissing betreffende het pensioen als zelfstandige correct is.

Het RSVZ vraagt bijkomende inlichtingen aan de BIMW. Op basis van het antwoord van de BIMW past het RSVZ *ten onrechte* het principe van de eenheid van loopbaan toe. Dit principe houdt in dat het totaal van de loopbaanbreuken in verschillende pensioenregelingen de eenheid niet mag overschrijden. De loopbaanbreuk als zelfstandige wordt teruggebracht van 41/45 tot 27,5/45 met een beduidende vermindering van het pensioenbedrag tot gevolg.

De BIMW had het RSVZ van in het begin duidelijk geïnformeerd over de aard van het door haar betaalde voordeel: een rente ingevolge de toevallige prestaties van de verzoeker als mandataris, betaald met presentiegelden.

Conclusie

Na overleg aanvaardt het RSVZ dat het hier geen rustpensioen of gelijkaardig voordeel betreft in de zin van artikel 19 van het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen en dat er derhalve met deze rente geen rekening gehouden mag worden voor de beperking van de loopbaan tot de eenheid.

Het RSVZ neemt een nieuwe beslissing op 26 juli 2002. De schuld van 9.953,62 euro wordt geannuleerd. Het pensioen wordt opnieuw betaald op basis van het oorspronkelijke bedrag en de achterstallen ontstaan sedert 1 december 2001, 2.622,28 euro, worden betaald.

Wijziging in de voordeligste toestand voor het gezin door de verhoging van het minimumpensioen in de regeling voor zelfstandigen – Gezinspensioen voordeliger

Dossier 2901

De feiten

De verzoeker geniet een rustpensioen als zelfstandige en werknemer berekend op basis van het bedrag voor een alleenstaande. Zijn echtgenote geniet een klein rustpensioen als werknemer. Samen hebben zij 428,41 euro pensioen per maand.

Bedenkingen

De verzoeker was vanaf 1 februari 1988 in het genot van een vervroegd rustpensioen als zelfstandige en een vervroegd rustpensioen als werknemer, beide berekend aan het *gezinsbedrag*.

Omdat hij op 60 jaar met pensioen is gegaan werden de twee pensioenen definitief met 25 % verminderd. Hij kreeg wel in de regeling voor zelfstandigen het minimumpensioen in verhouding tot de loopbaanbreuk.

Op 1 januari 1989 en 1 januari 1990 heeft de RVP zijn rustpensioen als zelfstandige correct aangepast aan de verhoogde bedragen van het minimumpensioen.

Vervolgens kende de RVP aan zijn echtgenote vanaf 1 april 1991 een persoonlijk rustpensioen als werknemer toe.

De RVP en het RSVZ onderzochten samen de voordeligste toestand voor het gezin.

Omdat de som van de persoonlijke pensioenen van beide echtgenoten groter was dan het bedrag van het gezinspensioen van de man werd zijn pensioen omgezet in een pensioen als

alleenstaande.

Normalerwijze blijft een dergelijke vergelijking tussen het gezinsbedrag en de bedragen voor een alleenstaande altijd geldig voor de toekomst. Echter omdat bij de minimumpensioenen voor zelfstandigen de verhouding tussen een gezinspensioen en een pensioen als alleenstaande 4 op 3 is terwijl dit voor de andere pensioenen, met inbegrip van de werknemerspensioenen, 5 op 4 is kan een verhoging van het minimumpensioen voor zelfstandigen de toestand doen kantelen.

Dit was voor de verzoeker het geval bij de verhoging van het minimumpensioen op 1 juli 1993. Noch het RSVZ, noch de RVP hebben dit soort situaties opgevolgd.

Conclusie

Wij hebben de echtgenote van de verzoeker uitgenodigd om haar persoonlijk rustpensioen te verzaken vanaf 1 juli 1993.

Het Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen en de Rijksdienst voor Pensioenen hebben een verbeterde beslissing genomen en het gezinspensioen toegekend met terugwerkende kracht tot 1 juli 1993.

De achterstallige bedragen voor de periode van 1 juli 1993 tot en met juli 2002 belopen 1.705,01 euro. Vanaf augustus 2002 heeft het gezin ongeveer 40 euro meer per maand.

Terugvordering van onverschuldigde pensioenbedragen – Toe te passen verjaringstermijn

Dossier 2573

De feiten

De RVP vordert van de verzoekster een bedrag van meer dan 450.000 BEF terug. Dit bedrag was ten onrechte aan haar overleden moeder betaald als overlevingspensioen in de regeling der zelfstandigen.

Bedenkingen

Op 1 augustus 1981 wordt aan de overledene een overlevingspensioen in de regeling der werknemers en der zelfstandigen toegekend. Zij ontving eveneens een overlevingspensioen in de openbare sector. Hiervan was noch de RVP noch het RSVZ op de hoogte.

In oktober 1996 wordt de RVP ingelicht over het bestaan van het overlevingspensioen in de

openbare sector. Hij brengt het RSVZ hiervan op de hoogte. Het Rijksinstituut reageert op dat ogenblik niet. Slechts in april 1998 wordt informatie opgevraagd bij de AP die deze verstrekt in mei 1998. De kennisgeving van een verbeterde beslissing blijft echter nog uit tot februari 2000. De nieuwe beslissing die het bedrag van het overlevingspensioen in de regeling der zelfstandigen sterk vermindert, heeft uitwerking vanaf 1 december 1994.

Het RSVZ stelt aan de RVP voor om de maximale periode inzake terugvordering van onverschuldigde betalingen, met name 5 jaar, toe te passen. De schuldvordering wordt op 15 mei 2000 aan de gerechtigde toegestuurd.

Gelet op de datum van de beslissing (3 februari 2000) licht de RVP de gepensioneerde erover in dat de sommen die vóór 3 februari 1995 onverschuldigd betaald zijn niet meer zullen teruggevorderd worden. Voor de periode na deze datum bedraagt de totale schuld 469.431 BEF.

Het maandbedrag van het pensioen betaald door de RVP wordt teruggebracht tot ongeveer 13.500 BEF (voordien was het 21.700 BEF). Om de terugvordering binnen een “redelijke” termijn te kunnen uitvoeren, stelt de RVP voor om maandelijks 8.000 BEF in te houden wat overeenstemt met ongeveer 60 % van het pensioenbedrag.

De gepensioneerde die meer dan 90 jaar is, begrijpt de beslissing niet en vraagt schriftelijk aan de RVP om haar dossier opnieuw te onderzoeken of tenminste de terugvordering van de schuld te verzaken.

Op 16 juni 2000 meldt de RVP aan de betrokkene dat haar vraag om verzaking aan de Raad voor uitbetaling van de voordelen zal voorgelegd worden. In afwachting wordt de terugvordering niet aangevat.

Na het overlijden van de gepensioneerde in augustus 2000, wendt de RVP zich tot de dochter en erfgename.

De schuld wordt opnieuw betekend op 21 maart 2001 en op 6 april 2001 vraagt de dochter op haar beurt om de terugvordering te verzaken.

In mei 2001 wendt zij zich tot het College. Het College verifieert voornamelijk de wettelijke basis van de beslissingen van het RSVZ (toekenning) en de RVP (terugvordering) en de door deze beide instellingen toegepaste procedures.

De beslissing van het RSVZ die het pensioenbedrag van het overlevingspensioen in de regeling der

zelfstandigen vermindert, is correct en stemt overeen met de reglementering. Men kan zich niettemin verbazen over de termijn die nodig was om een beslissing te nemen: in februari 2000 waren reeds drie en een half jaar verlopen sedert de RVP de eerste informatie over het bestaan van het pensioen in de openbare sector verstrekt had. Intussen was de schuld van de gepensioneerde opgelopen tot meer dan 300.000 BEF.

Al is de gegrondheid van de beslissing niet aanvechtbaar, hetzelfde geldt niet voor de verjaringstermijn, die toegepast is voor de terugvordering van de schuld.

De betalingsinstelling (hier de RVP) is de enige die bevoegd is om enerzijds de schuld terug te vorderen en anderzijds om deze schuld, geheel of gedeeltelijk, ambtshalve of op vraag van de betrokkene te verzaken.

In het begeleidend schrijven bij de beslissing van 3 februari 2000 stelt het RSVZ aan de RVP voor om de vijfjaarlijkse verjaring toe te passen. Hoewel het hier slechts om een advies gaat, is het nogal evident dat de RVP die niet over het dossier “zelfstandigen” beschikt, moet vertrouwen op de inlichtingen van de toekenningsdiensten van het RSVZ.

In het stelsel der zelfstandigen zijn de bepalingen inzake de terugvordering van onverschuldigde betalingen vervat in artikel 36 van het koninklijk besluit van 10 november 1967. Paragraaf 2 van dit artikel bepaalt dat de terugvordering verjaart na 6 maanden. Wanneer de onverschuldigde betaling het gevolg is van de toekenning of de verhoging van een voordeel in een ander pensioenstelsel wordt de verjaring berekend vanaf de datum van de beslissing van toekenning of verhoging van dit voordeel.

Op deze algemene regel bestaat er een uitzondering. De “normale” verjaringstermijn van 6 maanden kan op 5 jaar gebracht worden in volgende gevallen:

- ◆ wanneer de onverschuldigde sommen werden verkregen door bedrieglijke handelingen of door valse of welbewust onvolledige verklaringen;
- ◆ wanneer de sommen ten onrechte werden uitbetaald wegens het niet afleggen, door de schuldenaar, van een verklaring die is voorgeschreven door een wets- of verordenende bepaling of die volgt uit een vroeger aangegane verbintenis.

In dit geval oordeelde het RSVZ dat het niet verklaren van het genot van het pensioen in de openbare sector de terugvordering voor vijf jaar verantwoordde.

Conclusie

Het College heeft de documenten in het dossier nauwgezet onderzocht en stelde vast dat in 1981 de gepensioneerde geen enkele verbintenis is aangegaan en dat zij nooit werd ingelicht over het bestaan van de verplichting om andere pensioenen mee te delen. Bijgevolg heeft het RSVZ zijn standpunt herzien en de RVP uitgenodigd om de verjaring van 6 maanden toe te passen. De schuld werd herberekend en bedroeg nog slechts 62.866 BEF.

Op 24 juni 2002, na onderzoek van de materiele en sociale toestand van de verzoekster, deelt de RVP de beslissing van de Raad voor uitbetaling van de voordelen mee. De terugvordering wordt niet verzaakt. De schuld wordt vanaf juli 2002 teruggevorderd.

De interventie van het College heeft er in elk geval toe geleid dat de schuld teruggebracht is van 469.431 BEF tot 62.866 BEF, of een verschil in het voordeel van de verzoekster van meer dan 400.000 BEF.

Het onderzoek van dit dossier toont aan dat de toepassing van de verjaringstermijnen door de pensioendiensten altijd een nauwgezet onderzoek van de documenten in het dossier vereist.

Vooraleer de vijfjaarlijkse verjaring kan toegepast worden, moet men er zeker van zijn dat de betrokkene inderdaad een inbreuk, voorzien door de reglementering heeft gepleegd: valse of opzettelijk onvolledige verklaring, ontbreken van een verklaring. In dit laatste geval is het absoluut noodzakelijk na te gaan of dergelijke verklaring uitdrukkelijk voorzien is door een wettelijke bepaling of dat de betrokkene zich er uitdrukkelijk toe verbonden heeft deze uit zichzelf aan de pensioendienst over te maken (bijvoorbeeld door een “model 74”). Indien aan deze voorwaarden niet voldaan is, kan enkel de zesmaandelijkse verjaring worden toegepast.

Onvoorwaardelijk rustpensioen zelfstandige – Niet toegelaten cumulatie met een rustpensioen

Dossier 2799

De feiten

De verzoeker bereikt de pensioengerechtigde leeftijd (65 jaar) in mei 1982. Hij vraagt zijn rustpensioen niet aan omdat hij een zelfstandige activiteit verder zet zonder beperking van zijn inkomsten. De sociale verzekeringsfondsen waarbij hij bijdragen betaald heeft, betalen hem per kwartaal elk een onvoorwaardelijk rustpensioen als zelfstandige uit.

Naar aanleiding van de pensioenaanvraag van de verzoeker neemt het RSVZ op 1 juni 1984 de betaling van deze onvoorwaardelijke pensioenen over en geeft aan de Rijksdienst voor Pensioenen

de opdracht om maandelijks een enig onvoorwaardelijk rustpensioen zelfstandige uit te betalen. Per vergissing blijft echter één van de verzekeringsfondsen het onvoorwaardelijk pensioen verder uitbetalen. Deze dubbele betaling wordt tot september 1996 verder gezet.

Omdat de verzoeker verklaarde vanaf 1 januari 1986 de inkomsten uit zijn zelfstandige activiteit te beperken tot de toegelaten grens kennen de RVP en het RSVZ hem vanaf deze datum een rustpensioen toe. De toekenning van een rustpensioen zelfstandige heeft als gevolg dat de RVP het onvoorwaardelijk pensioen niet langer betaalt.

In september 1996 stopt het sociale verzekeringsfonds de betaling van het onvoorwaardelijk pensioen en licht de verzoeker hierover in. Zij gaat niet over tot de terugvordering van de teveel betaalde bedragen.

De betrokkene stemt niet in met deze beslissing omdat hij ervan uitgaat dat de betaling van het onvoorwaardelijk pensioen een verworven recht is. Hij beklaagt zich bij het sociale verzekeringsfonds en bij het RSVZ. Hij wendt zich zelfs tot de Arbeidsrechtbank. Omdat hij geen genoegdoening krijgt, wendt hij zich tot het College.

Bedenkingen

Artikel 37 van het koninklijk besluit nr. 72 van 10 november 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen bepaalt dat het onvoorwaardelijk pensioen bestaat uit:

- ◆ de ouderdoms- en overlevingsrenten, gevestigd vóór 1 januari 1976, in het kader van het stelsel voor rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen;
- ◆ de theoretische renten bekomen vanaf 1 januari 1976 en tot 31 december 1980 door de $\frac{3}{4}$ of de $\frac{3}{5}$, naar gelang het een man of een vrouw betreft, van de opbrengst der bijdrage bestemd voor het stelsel van het rust- en overlevingspensioen.
- ◆ de theoretische ouderdoms- en overlevingsrenten verkregen vanaf 1 januari 1981 en tot 31 december 1983, door het vermenigvuldigen met 0,652265 of 0,521813, naargelang het een man of een vrouw betreft, van het gedeelte bestemd voor het stelsel van rust- en overlevingspensioen.

De renten gevormd tussen 1 juli 1956 en 31 december 1972, door de aanwending van een levensverzekeringcontract in het kader van het pensioenstelsel der zelfstandigen zijn eveneens begrepen in het onvoorwaardelijk pensioen.

Het onvoorwaardelijk pensioen wordt toegekend aan de zelfstandigen:

- ◆ die geen recht hebben op de toekenning van een rust- of overlevingspensioen;
- ◆ die geen recht hebben op de betaling van een toegekend rust- of overlevingspensioen;
- ◆ waarvan het bedrag van het rust- en overlevingspensioen waarop zij recht hebben lager ligt dan het bedrag van het onvoorwaardelijk pensioen.

In alle andere gevallen wordt het onvoorwaardelijk pensioen niet betaald maar ondergaat het rust- of overlevingspensioen geen vermindering.

Vóór de wet van 6 februari 1976, die de rente vervangen heeft door het onvoorwaardelijk pensioen, werd de rente gevestigd tussen 1 juli 1956 en 31 december 1975 afgetrokken van het pensioen en werd deze rente dus afzonderlijk betaald. Het pensioen was in 12^{den} betaalbaar en de rente per kwartaal of jaarlijks. Dit systeem zorgde voor heel wat onbegrip bij de zelfstandigen.

Na de wet van 6 februari 1976 werd het rust- of overlevingspensioen volledig betaald en onderging dit dus geen vermindering meer in functie van het onvoorwaardelijk pensioen. Anderzijds is het onvoorwaardelijk pensioen dat zowel effectief gevestigde renten als theoretische renten bevat niet meer betaalbaar van zodra een rust- of overlevingspensioen betaald wordt. Voor de betrokkene verandert het totale bedrag dat hij ontvangt niet.

Het is slechts in de veronderstelling (artikel 37, § 1) dat het rust- of overlevingspensioen om één of andere reden niet betaalbaar is dat het onvoorwaardelijk pensioen in betaling of opnieuw in betaling gesteld wordt en omgekeerd.

De wet is dus zeer duidelijk, het is of het rust- of overlevingspensioen of het onvoorwaardelijk pensioen.

Conclusie

In dit geval heeft het sociale verzekeringsfonds van de betrokkene de wet niet gerespecteerd omdat zij ten onrechte de betaling heeft verder gezet van het onvoorwaardelijk pensioen na de ingangsdatum van het rustpensioen.

Het RSVZ heeft het dossier correct behandeld en de wettelijke voorschriften nauwgezet toegepast.

De betrokkene heeft geen enkel nadeel ondervonden wat betreft zijn pensioenrechten. Hij heeft zelfs meer ontvangen dan waarop hij recht had. Hij heeft immers gedurende 10 jaren een rente als zelfstandige ontvangen waarop hij eigenlijk geen recht meer had.

Invoering van een nieuw informaticaprogramma – Aanzienlijke vertraging in de beslissingen

Dossier 4024

De feiten

In september 2001 dient de verzoekster haar pensioenaanvraag in (ingangsdatum januari 2002). Zij werkte 1 jaar als werknemer en 35,75 jaren als zelfstandige. Eind november 2001 stuurt de RVP haar de beslissing toe waarbij haar een pensioen als werknemer van 33 euro per maand wordt toegekend. Dit pensioen wordt vanaf januari 2002 betaald.

Over haar pensioen als zelfstandige heeft ze geen nieuws. Zij neemt half januari 2002 contact op met het gewestelijk kantoor van het RSVZ. Zij verneemt dat ingevolge de invoering van een nieuw informaticaprogramma en de overgang naar de euro de beslissing een onbepaalde vertraging opliep. Half februari krijgt de verzoekster hetzelfde antwoord. Intussen moet zij leven met 33 euro per maand.

Bedenkingen

Eind januari 2002 heeft het RSVZ een nieuw informaticasysteem in gebruik genomen. De bedoeling hiervan is om diverse verbeteringen aan te brengen in de vorm en de inhoud van de beslissingen die aan de gepensioneerden worden toegestuurd en vooral een efficiënter en performanter beheer van de pensioendossiers te verzekeren.

De invoering is echter uitgedraaid op een lange periode van onzekerheid tijdens dewelke de berekeningen en de beslissingen door technische problemen gedeeltelijk stilvielen.

Beetje bij beetje kwam het systeem weer op gang. Voor een aanzienlijk aantal gepensioneerden had deze toestand een belangrijke vertraging in de beslissing en dus ook in de betaling van het pensioen tot gevolg.

Conclusie

Toegegeven, het betreft hier een tijdelijk probleem en de kans dat het zich opnieuw voordoet is eerder klein. Het valt echter moeilijk te begrijpen dat het RSVZ geen voorzorgen genomen had en geen noodoplossingen (manueel of andere) voorbereid had om de continuïteit te verzekeren. De gepensioneerden hadden geen nadeel mogen ondervinden van de invoering van nieuwe procedures, zelfs niet tijdelijk.

De verzoekster ontving eind februari 2002 *een voorlopige beslissing*. De RVP voerde de betaling uit eind april. De verzoekster wachtte in totaal meer dan 3 maanden op haar pensioen als zelfstandige wat onaanvaardbaar is.

De definitieve beslissing is midden juni genomen. Deze bevestigt de voorlopige beslissing waarbij haar een persoonlijk pensioen van ongeveer 6.750 euro per jaar werd toegekend. Daar komt nu een klein pensioen als uit de echt gescheiden echtgenote bij van ongeveer 350 euro per jaar. De achterstallige bedragen zijn in de loop van de maand juli betaald.

Verhoging van sommige pensioenbedragen in de openbare sector met maximaal 20 % - Gevolgen voor het principe van de eenheid van loopbaan – Verschil in toepassing tussen de RVP en het RSVZ

Dossier 3433

Zie deel De toekenningsdiensten van de Rijksdienst voor Pensioenen

Wijzigingen in de reglementering van de zelfstandigen die verband houden met klachten van algemene strekking

Geen persoonlijke pensioenrechten voor de meewerkende echtgeno(o)te(e) – JV 2000, p.159

De meewerkende echtgenoten van een zelfstandige waren totnogtoe niet onderworpen aan het sociaal statuut voor de zelfstandigen.

Vermits geen sociale bijdragen betaald werden, kon er onder meer ook geen persoonlijk rustpensioen opgebouwd worden.

De programmawet van 24 december 2002, Afdeling 2. - Sociaal en Fiscaal statuut van de meewerkende echtgenoot, voert een volledig en persoonlijk sociaal statuut in voor de meewerkende echtgeno(o)t(e) van zelfstandigen in.

Dit statuut wordt in twee stappen ingevoerd.

In een eerste fase, van 1 januari 2003 tot 1 januari 2006, *kunnen* de meewerkende echtgenoten zich vrijwillig aansluiten voor het volledig sociaal statuut van zelfstandige. Ze zijn echter alvast verplicht zich te verzekeren tegen arbeidsongeschiktheid en invaliditeit.

Vanaf 1 januari 2006 moeten echtgenoten van zelfstandigen ook voor de pensioenen, de kinderbijslagen en de ziekteverzekering verplicht bijdragen betalen, tenzij zij op eer verklaren niet mee te werken in de zaak van de zelfstandige.

Deze nieuwe regeling wordt verruimd tot de ongehuwde helper van een zelfstandige die met die zelfstandige verbonden is door een verklaring van wettelijke samenwoning.

Verhoging van de minimumpensioenen en van het Gewaarborgd inkomen voor bejaarden op 1 juli 2000 – Gemengde loopbanen – JV 2001, p. 139 – 140

Gepensioneerden met een gemengde loopbaan als werknemer en zelfstandige krijgen vaak geen minimumpensioen waar dit voor mensen met een homogene loopbaan als werknemer of zelfstandige wel het geval is.

In de loop van ons vorig werkingsjaar hebben wij de aandacht van de Minister van Pensioenen getrokken op de bijzondere situatie van de gepensioneerden met een gemengde loopbaan. Ook in ons jaarverslag kwam de problematiek aan bod.

Het koninklijk besluit van 14 februari 2003 tot vaststelling van het gewaarborgd minimumbedrag voor werknemers zorgt voor een belangrijke verbetering in de toestand.

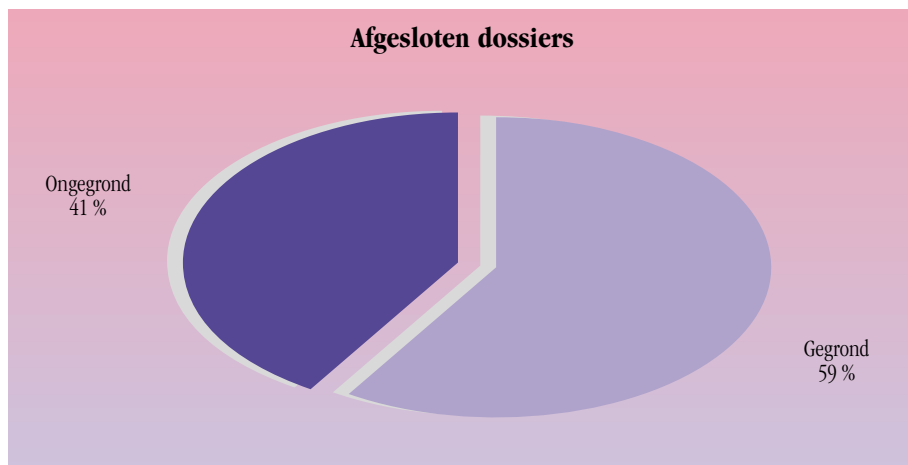
De nieuwe regeling die technisch vrij ingewikkeld is, komt in essentie op het volgende neer. Voor de gepensioneerden met een gemengde loopbaan mag de som van de pensioenen als werknemer en zelfstandige nooit kleiner zijn dan het minimumpensioenen als zelfstandige vermenigvuldigd met de totale loopbaanbreuk.

De nieuwe regeling wordt van ambtswege toegepast op de pensioenen die ingegaan zijn vóór 1 april 2003.

De Directie Pensioenen van de Centrale Dienst der Vaste Uitgaven (CDVU)

Deze pensioendienst betaalt de pensioenen uit, beheerd door de Administratie der Pensioenen.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Vertraging in de uitbetaling van een pensioen door een administratieve onzorgvuldigheid

Dossier 4264

De feiten

Op 22 maart 2002 stuurde het ontvangkantoor te Tienen een “fiscale notificatie” naar de Dienst Beslagleggingen bij de Administratie der Pensioenen. Reeds op 26 maart 2002 werd er een handlichting voor deze notificatie gestuurd. Met andere woorden op 22 maart werd gevraagd om beslag te leggen op het pensioen en vrijwel onmiddellijk daarna werd aan de AP gemeld dat dit beslag niet langer noodzakelijk was.

Einde mei was het pensioenbedrag van april 2002 nog steeds niet betaald.

Bedenkingen

Bij de AP verliep alles normaal. Zij stuurde de fiscale notificatie naar de Centrale Dienst der Vaste

Uitgaven – Pensioenen. Omdat de pensioenen waarop beslag gelegd wordt, betaald worden door de Rekenplichtige der Geschillen stuurde zij de handlichting rechtstreeks naar de Rekenplichtige.

Op 2 april 2002 ontving de Rekenplichtige de handlichting. Deze werd echter niet in het dossier geklasseerd. Wanneer de Rekenplichtige acht dagen later van de CDVU de fiscale notificatie ontvangt, wordt het beslag ingeschreven terwijl dit niet gebeurd zou zijn indien de handlichting zich in het dossier bevond. Er zou dan een nota gestuurd zijn naar de CDVU – Pensioenen om het pensioen normaal uit te betalen.

Intussen was de verzoekster die door de CDVU op een bankrekening betaald werd, verhuisd. Zij had haar adreswijziging nog niet meegedeeld aan de CDVU. Bij een normale betaling op haar bankrekening zou dit geen problemen opgeleverd hebben.

Echter de Rekenplichtige betaalt het niet voor beslag vatbaar gedeelte van de pensioenen door middel van een assignatie en niet op een rekening. Hierdoor wordt vermeden dat de gepensioneerde ook dit gedeelte van zijn pensioen zou verliezen door een eventueel beslag op zijn financiële rekening. De assignatie werd naar het oude adres gestuurd. Dit was immers het adres dat in de bestanden van de CDVU gekend was.

Begin mei 2002 nam de verzoekster contact op met de Rekenplichtige omdat zij nog steeds geen pensioen ontvangen had. Pas dan kan de Rekenplichtige vaststellen dat de cheque naar het verkeerde adres gestuurd werd. Daar de oorspronkelijk uitgegeven cheque nog niet teruggekeerd was en ingevolge de telefonische interventie van de Ombudsdienst vraagt de Rekenplichtige een onderzoek aan bij de Post.

Nog dezelfde dag deelt de Post telefonisch mee dat een twintigtal cheques, waaronder de cheque van de verzoekster, verloren is gegaan. De Post belooft om zelf een nieuwe machtiging tot betalen op te maken. Ingevolge de handlichting deblokkeert de Rekenplichtige het beslagen gedeelte van het pensioen en betaalt dit op de rekening van de verzoekster.

Conclusie

Het pensioen werd uiteindelijk betaald half juni door middel van een duplicaat van de cheque.

Het niet tijdig betalen van het pensioen was het gevolg van een samenloop van omstandigheden: beslag op het pensioen, handlichting, adreswijziging en het verloren gaan van een cheque bij de Post.

Door het bespreken van dit dossier wil de Ombudsdienst enkel het belang aantonen van elke stap in de behandeling van een pensioendossier. Het loutere feit van een verkeerd geklasseerd

document heeft vrij zware gevolgen voor de gepensioneerde.

Anderzijds heeft de gepensioneerde er alle belang bij om onmiddellijk iedere adreswijziging aan de pensioendiensten mee te delen. Bij de pensionering wordt dit ook uitdrukkelijk gevraagd.

Verwarrende vermelding op het betalingsdocument voor een jaarlijks betaalbare arbeidsongevallenrente

Dossier 5179

De feiten

In juni en december 2001 en vervolgens in december 2002 heeft de verzoeker een circulaire cheque ontvangen, opgemaakt in opdracht van het Ministerie van Financiën – Pensioenen.

Hij twijfelt eraan of zij wel voor hem bestemd zijn. Al deze cheques vermelden immers “pensioenachterstallen” terwijl hij niet gepensionerd is. Verschillende telefonische contacten met de CDVU brachten geen opheldering. Hij slaagt er niet in om een dienst te bereiken die hem uitleg kan geven.

Hij besluit de cheques te innen en het geld op een rekening te zetten om in geval van terugvordering de ontvangen sommen te kunnen terugbetalen.

Bedenkingen

Het onderzoek wijst uit dat het hier een niet-indexeerbare arbeidsongevallenrente betreft die in toepassing van de wet van 17 juni 1986 jaarlijks betaald wordt in de loop van de maand december omdat het invaliditeitspercentage minder dan 16 % bedraagt.

Conclusie

Het College vraagt aan de CDVU - Pensioenen om de vermelding “pensioenachterstallen” te wijzigen in “arbeidsongevallenrente” om verwarring bij de betrokkenen te voorkomen.

De CDVU heeft onmiddellijk het nodige gedaan om voor de volgende uitbetaling van de jaarlijks betaalbare arbeidsongevallenrenten de correcte vermelding af te drukken op de betalingsdocumenten.

Gevolg dat gegeven werd aan de voorstellen geformuleerd in het jaarverslag 1999, 2000 en 2001

Datum van betaling – JV 1999, p. 133 – 134

In het jaarverslag 1999 hebben wij vastgesteld dat de pensioenen die betaald worden door de

rekenplichtige worden vereffend de tweede werkdag van de maand, zowel de voorafbetaalde als deze betaald na vervallen termijn. Voor de voorafbetaalde pensioenen betekent dit dat de betaling gebeurt binnen de termijn voorzien door de reglementering. Bij betaling na vervallen termijn wordt de wet aldus niet gerespecteerd.

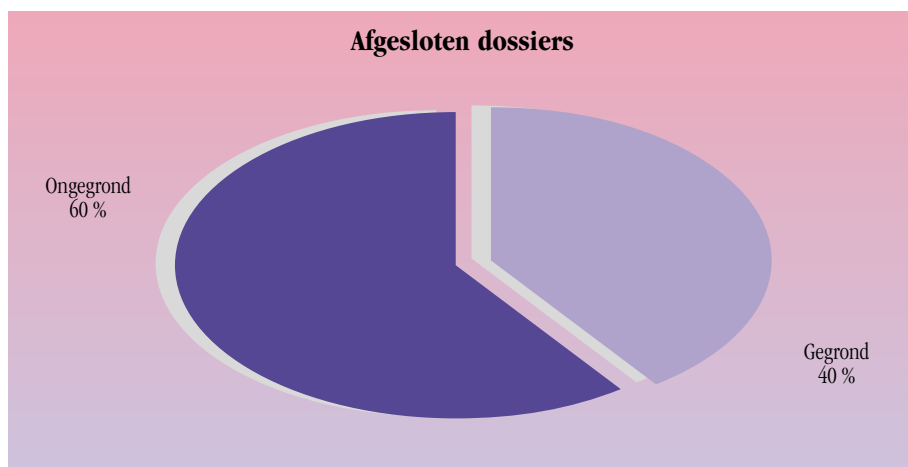
Het betalingsbericht voor de voorafbetaalde pensioenen vermeldde altijd de eerste dag van de maand als betalingsdatum.

Op onze vraag heeft de CDVU de betalingsberichten aangepast. Indien het pensioen betaald wordt via de rekenplichtige, wordt dit voortaan duidelijk vermeld op het betalingsbericht.

Dienst voor Overzeese Sociale Zekerheid, Belgacom, de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, de sociale verzekeringsfondsen voor zelfstandigen

Deze kleinere pensioendiensten fungeren tegelijkertijd als toekennings- en betalingsdienst.

Eindresultaat in de afgesloten dossiers

Opmerkelijke dossiers

Vakantiegeld – Cumulatie van een pensioen ten laste van de RVP en van de DOSZ

Dossier 3011 – 4551

De feiten

Beide verzoekers genieten een pensioen als werknemer en een pensioen ten laste van het stelsel van de Overzeese sociale zekerheid (DOSZ). De RVP betaalt hun jaarlijks in de maand mei het vakantiegeld uit. Zij begrijpen niet dat de DOSZ hun geen vakantiegeld betaalt.

Bedenkingen

Het pensioenstelsel van de DOSZ kent jaarlijks een vakantiegeld toe aan de gerechtigden op een rust- of overlevingspensioen⁵¹ dat toegekend wordt in toepassing van de wet van 16 juni 1960⁵². Dit vakantiegeld wordt vastgesteld op basis van dezelfde bedragen als deze voorzien voor de gerechtigden op een pensioen als werknemer.

⁵¹ In de regeling van de DOSZ bestaat nog steeds geen overlevingspensioen voor mannen.

⁵² Artikel 3 octies van de wet van 16/06/1960 die de organismen belast met het beheer van de sociale zekerheid van de werknemers van Belgisch-Congo en Ruanda-Urundi onder de controle en de waarborg van de Belgische Staat plaatst, en die waarborg draagt door de Belgische Staat van de maatschappelijke prestaties ten gunste van deze werknemers verzekerd.

In 2002 bedroeg het maximum bruto vakantiegeld:

- ◆ voor de gerechtigde op een gezinspensioen: 618,97 euro
- ◆ voor de gerechtigde op een pensioen als alleenstaande: 495,17 euro

In beide stelsels is het vakantiegeld bovendien beperkt tot het pensioenbedrag van de maand mei van het desbetreffende jaar.

Evenwel voorziet het stelsel van de Overzeese sociale zekerheid⁵³ dat het vakantiegeld wordt verminderd met de voordelen van dezelfde aard die in het kader van een ander sociaal zekerheidsstelsel worden toegekend.

Dit betekent dat het vakantiegeld van de DOSZ residuair is. Bijgevolg moet de DOSZ van het vakantiegeld dat hij toekent het vakantiegeld toegekend door de openbare sector en de privé sector aftrekken.

Het gevolg van deze bepaling is dat er geen vakantiegeld kan toegekend worden door de DOSZ indien de gepensioneerde reeds een vakantiegeld genoten heeft, bijvoorbeeld bij de RVP, dat overeenstemt met het maximum bruto bedrag.

Hetzelfde principe wordt toegepast in geval van een cumulatie van een pensioen ten laste van de DOSZ en de openbare sector of van een pensioen openbare sector en een pensioen ten laste van de RVP. In dit laatste geval wordt het vakantiegeld in de openbare sector verminderd met het vakantiegeld toegekend door de RVP.

De RVP is dus de enige instelling die geen rekening moet houden met het vakantiegeld betaald in een ander stelsel.

Conclusie

Het is duidelijk dat de wetgever de bedoeling had om een maximumvakantiegeld vast te stellen dat kan toegekend worden aan een zelfde gerechtigde voor een zelfde jaar en om te vermijden dat de betaling van een vakantiegeld door verschillende instellingen zou kunnen leiden tot het overschrijden van dit maximumbedrag.

Dit principe wordt door de verschillende pensioendiensten correct toegepast.

Een betere informatie aan de gepensioneerden hieromtrent lijkt evenwel niet overbodig. Deze regelgeving lijkt immers slecht gekend of slecht begrepen door het grote publiek.

⁵³ Artikel 3 octies, § 3 van de wet van 16/06/1960

Invloed van afwezigheid van personeel op de werking van de dienst – Voorrang aan dringende dossiers

Dossier 4672

De feiten

De verzoeker heeft bij zijn huidige werkgever de mogelijkheid om een vervroegde uittreding te genieten. Hij moet hierover de beslissing nemen vóór 30 september 2002.

Hij wenst echter eerst volledig geïnformeerd te zijn over zijn pensioenrechten en vraagt einde juli 2002 aan de DOSZ een raming van zijn pensioenbedrag ten laste van deze instelling. Begin september heeft hij nog niets ontvangen.

Bedenkingen

Op 3 september 2002 had de verzoeker aan de DOSZ inlichtingen gevraagd over de stand van zijn dossier.

De DOSZ deelde hem mee dat het pensioen berekend was maar dat de berekening nog moest geverifieerd worden. De persoon die hiermee belast is, is echter gedurende de volledige maand september afwezig. De verzoeker kan pas nadien – en bijgevolg voor hem te laat – de pensioenberekening ontvangen.

Het College neemt omwille van de tijdsdruk onmiddellijk telefonisch contact op met de DOSZ.

Uit het telefoongesprek blijkt dat de DOSZ beslist heeft om voorrang te geven aan de dringende dossiers om de impact van de afwezigheid van het personeelslid zo veel mogelijk te beperken. Wij hebben niet kunnen nagaan of de verzoeker het dringende karakter van zijn verzoek wel voldoende onderstreept heeft. Het dossier van de verzoeker werd in ieder geval in eerste instantie als niet dringend geklasseerd.

De interventie van het College overtuigt de DOSZ van de dringendheid van het verzoek.

Conclusie

Uiteindelijk heeft de DOSZ de raming op 17 september verstuurd zodat de verzoeker met kennis van zaken een beslissing kon nemen over zijn vervroegde uittreding.

Het College is het eens met de werkwijze van de DOSZ om bij voorrang de meest dringende zaken te laten overnemen bij afwezigheid van een personeelslid. Op zich getuigt het vastleggen van dergelijke prioriteiten immers van behoorlijk bestuur.

Toch zijn wij de mening toegedaan dat de burger in principe geen hinder of nadeel mag ondervinden van beperkingen die een pensioendienst ervaart bij de uitoefening van zijn opdrachten.

Klachten van algemene strekking en vragen om informatie

Er is altijd een aantal klachten waarvoor wij ons onbevoegd verklaren. Zoals in de vorige jaarverslagen zijn er twee categorieën waarop wij dieper ingaan.

Dit zijn enerzijds de klachten van algemene strekking die handelen over het pensioenbeleid zelf en de politieke keuzes die daarbij gemaakt werden. Anderzijds gaat het om het aanzienlijk aantal vragen om informatie.

Deze vragen en klachten mogen wij niet behandelen. Gelet op de doorverwijsverplichting van de Ombudsdienst zenden wij ze systematisch door naar de meest aangewezen instelling of dienst.

Klachten van algemene strekking

Dit soort klachten gaat niet over de werking of de beslissingen van de pensioendiensten in een concreet pensioendossier. De klagers protesteren tegen de toepassing van sommige aspecten van de pensioenregeling. Zij richten zich tot ons opdat wij zouden tussenkomen om de wetgeving ter zake te doen wijzigen. Ongenoegen over het pensioenbedrag is vaak het onderliggend motief maar ook het aanvoelen van de gepensioneerde dat hij onrechtvaardig behandeld wordt, speelt regelmatig een rol.

Het voorwerp van de klachten

◆ Toekenningsvoorwaarden en berekening van het pensioen in de regeling van de zelfstandigen	32 %
◆ Toekenningsvoorwaarden en berekening van het pensioen in de regeling van de werknemers	29 %
◆ Betalingsmodaliteiten	18 %
◆ Toekenningsvoorwaarden en berekening van het pensioen in de regeling van de ambtenaren	11 %
◆ Toekenningsvoorwaarden en berekening van de Inkomensgarantie voor ouderen	10 %

Enkele voorbeelden

Om de problematiek herkenbaarder te maken, beschrijven wij hier enkele individuele gevallen.

Toekenningsvoorwaarden en berekening van het pensioen in de regeling van de zelfstandigen

Vermindering van het pensioen wegens vervroeging

De klager heeft een gemengde loopbaan van 43 jaar waarvan 5 jaar als werknemer en 38 jaar als zelfstandige. Om gezondheidsredenen heeft hij op de leeftijd van 61 jaar het rustpensioen aangevraagd. Hij is ontstemd over het feit dat het pensioen als zelfstandige verminderd werd met 20 %.

Volgens hem zou het pensioen met ten hoogste 10 % mogen verminderd worden omdat hij slechts 2 jaren tekort komt om een volledige loopbaan van 45 jaar te bereiken.

Bedenkingen

In de pensioenregeling van de zelfstandigen geldt zoals in de werknemersregeling de regel dat men vóór de pensioenleeftijd met pensioen kan gaan en ten vroegste vanaf de leeftijd van 60 jaar, mits voldaan is aan een loopbaanvoorwaarde. In dat geval werd het pensioen in de regeling voor zelfstandigen altijd verminderd met 5 % per jaar vervroeging.

Deze vermindering is in de werknemersregeling afgeschaft sedert 1 januari 1991¹.

In het jaarverslag 1999 hebben wij deze verschillende benadering in de twee pensioenstelsels reeds aangekaart. Wij beoordeelden toen het bestaande verschil niet als discriminerend. Enerzijds weten de klagers op het ogenblik van hun pensionering wat de gevolgen van de vervroeging zijn en dat zij deze levenslang ondergaan. Anderzijds zijn de pensioenregelingen voor werknemers en die voor zelfstandigen twee aparte regelingen met een verschillende financiering. Dit neemt niet weg dat het College begrip kan opbrengen voor het gevoel van onrechtvaardige bejegening bij de gepensioneerde zelfstandigen die hun pensioen wegens vervroeging nog steeds verminderd zien.

In de programmawet van 24 december 2002 is voor de zelfstandigen een kleine verbetering doorgevoerd. Er is een regeling uitgewerkt die de vermindering wegens vervroeging voor pensioenen die voor het eerst en ten vroegste op 1 januari 2003 ingaan, afschaft *op voorwaarde dat een volledige loopbaan van 45 jaar bewezen wordt*.

De programmawet stipuleert in artikel 38²:

¹ Wet van 20 juli 1990 tot instelling van een flexibele leeftijd voor werknemers en tot aanpassing van de werknemerspensioenen aan de evolutie van het algemeen welzijn.

² Programmawet van 24 december 2002, Afdeling 3, B.S. van 31 december 2002

“In artikel 3 van het koninklijk besluit van 30 januari 1997 betreffende het pensioenstelsel der zelfstandigen . . . wordt een § 3ter ingevoegd, luidende:

«§ 3ter. De vermindering voorzien in § 2 is niet van toepassing indien het pensioen voor het eerst en ten vroegste ingaat op 1 januari 2003 en de betrokkene een beroepsloopbaan bewijst van 45 kalenderjaren waarvoor pensioenrechten kunnen worden geopend krachtens een of meerdere wettelijke Belgische of buitenlandse pensioenregelingen, in de zin van § 3.

Voor de toepassing van het eerste lid, worden de kalenderjaren waarvoor pensioenrechten kunnen worden geopend krachtens een buitenlandse regeling vermoed vervuld te zijn in het kader van de werknemersregeling zoals bedoeld in § 3, tweede lid, 2°.

Voor de toepassing van het eerste lid worden de jaren gelijktijdig gepresteerd in verschillende stelsels slechts één maal gerekend.»

Hier moet bij vermeld worden dat de nieuwe regeling slechts een beperkte weerslag zal hebben. De zelfstandigen van de huidige generatie konden zich slechts vóór de leeftijd van 20 jaar aansluiten bij het sociaal statuut van de zelfstandigen als ze ontvoogd waren. Het zal dus zelden gebeuren dat een zelfstandige vóór de leeftijd van 65 jaar een loopbaan van 45 jaar kan bewijzen.

In de praktijk zal de maatregel dus voornamelijk ten goede komen aan de gepensioneerden met een gemengde loopbaan als werknemer en zelfstandige, die vóór de leeftijd van 20 jaar werknemer geweest zijn.

Het pensioenbedrag in de regeling van de zelfstandigen

De verzoeker heeft een loopbaan als zelfstandige achter de rug en heeft op de leeftijd van 60 jaar zijn pensioen aangevraagd. Het uitgekeerde bedrag is kleiner dan het leefloon. Hij heeft geen volledige loopbaan (40/45) en zijn pensioen wordt met 25 % verminderd omdat hij vijf jaar vóór de pensioenleeftijd van 65 jaar met pensioen gegaan is.

Hij meent dat de uitgekeerde pensioenbedragen voor iedereen gelijk zouden moeten zijn en tenminste het leefloon benaderen.

Bedenkingen

De Belgische sociale zekerheid is gestoeld op een combinatie van verzekering en solidariteit. Door sociale bijdragen te betalen verzekert men zich wettelijk tegen een aantal sociale risico's. Deze

sociale risico's zijn gebeurtenissen die een persoon beletten normale beroepsinkomsten te verwerven: ziekte, invaliditeit, ouderdom en werkloosheid³.

In de pensioenregeling van de werknemers en de zelfstandigen wordt het pensioen enerzijds berekend in functie van de lonen en bedrijfsinkomsten waarop sociale bijdragen betaald zijn (verzekering) en anderzijds in functie van de gelijkgestelde periodes (solidariteit).

Het bedrag van het gewaarborgd minimumpensioen voor een volledige loopbaan (solidariteit) was in de regeling voor zelfstandigen gekoppeld aan het bedrag van het Gewaarborgd Inkomen voor bejaarden. Sinds de invoering van de Inkomensgarantie voor ouderen volgt het in de praktijk de evolutie van de Inkomensgarantie voor ouderen.

Het ambtenarenstelsel behoort niet tot de sociale zekerheid sensu stricto en heeft een geheel eigen regeling. In dit stelsel worden de pensioenen beschouwd als "uitgesteld loon".

Dit alles betekent dat in het door onze samenleving gekozen sociale zekerheidsmodel het principe van een onvoorwaardelijk gelijke uitkering voor iedereen die zich in dezelfde situatie (bijvoorbeeld van gepensioneerde) bevindt niet bestaat.

Toekenningsvoorwaarden en berekening van het pensioen in de werknemersregeling

Recht op overlevingspensioen en genot van een vervangingsinkomen

De verzoekster geniet een overlevingspensioen en werkte deeltijds in de distributiesector. Vóór het overlijden van haar echtgenoot was zij voltijds tewerkgesteld. Zij heeft vrijwillig haar aantal arbeidsuren verminderd om het overlevingspensioen te kunnen genieten. Zij is onlangs ziek geworden en kan in principe een uitkering wegens arbeidsongeschiktheid genieten.

Zij staat voor de keuze: verder het overlevingspensioen genieten of ziekte-uitkeringen trekken, berekend in verhouding tot haar deeltijdse arbeid.

Zij begrijpt niet dat het toegestaan is om het overlevingspensioen met de inkomsten van een beperkte tewerkstelling te cumuleren en niet met een ziekte-uitkering die, behalve gedurende de periode van het gewaarborgd loon, lager is.

Bedenkingen

Als rechthebbende op een rust- of overlevingspensioen mag men slechts een beroepsbezigheid met

³ Als sociale risico's worden ook beschouwd de gebeurtenissen die de levensstandaard kunnen verlagen (ziektelasten en gezinslast). In dit geval worden aanvullende inkomens toegekend.

een beperkt inkomen uitoefenen. Het bedrag van de toegelaten beroepsinkomsten verschilt naargelang de aard van de uitgeoefende beroepsbezigheid, de leeftijd, de aard van het pensioen en of er al dan niet een kind ten laste is.

Het pensioen mag niet worden uitbetaald als men een uitkering wegens ziekte, invaliditeit of werkloosheid of een uitkering wegens loopbaanonderbreking, wegens tijdscrediet of wegens verminderde prestaties ontvangt. In de praktijk slaat dit verbod uitsluitend op degenen die een overlevingspensioen genieten.

De tekst in artikel 25 van het Koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers is duidelijk hieromtrent.

“Uitgezonderd in de gevallen en onder de voorwaarden door de Koning bepaald zijn het rust- en overlevingspensioen slechts uitbetaalbaar zo de gerechtigde geen beroepsarbeid uitoefent en zo hij geen vergoeding wegens ziekte, invaliditeit of onvrijwillige werkloosheid bij toepassing van een Belgische of van een buitenlandse wetgeving inzake sociale zekerheid, noch een uitkering wegens loopbaanonderbreking, wegens tijdscrediet of wegens het verminderen van de arbeidsprestaties, noch een aanvullende vergoeding, toegekend in het kader van een conventioneel brugpensioen, geniet.

Hij kan eveneens de gevallen en de voorwaarden bepalen waaronder een deel van het pensioen uitbetaalbaar is.”

Wij ontvangen regelmatig klachten over deze wettelijke regeling. Wanneer mensen zich in de situatie bevinden dat zij kunnen kiezen, blijkt dat zij niet altijd goed de mogelijke gevolgen van hun keuze voor het overlevingspensioen (kunnen) inschatten.

Zij lopen het risico dat een belangrijk gedeelte van hun inkomen wegvalt wanneer buiten hun wil om (ziekte, werkloosheid) een einde komt aan de tewerkstelling. In sommige gevallen is het mogelijk dat zij als gevolg van hun keuze voor het overlevingspensioen later een lager inkomen genieten uit het gecumuleerd rust- en overlevingspensioen.

Tewerkstelling van oudere werknemers na ontslag en een periode van werkloosheid

Betrokkene heeft 32 jaar gewerkt als bediende bij dezelfde werkgever. Hij werd, samen met de andere vijftigplussers in het bedrijf, ontslagen op de leeftijd van 53 jaar. Om aan de werkloosheid te ontsnappen aanvaardde hij in 1999 een tewerkstelling bij De Post.

Uit de raming van zijn toekomstig pensioen door de Infodienst Pensioenen blijkt dat hij zwaar zal inleveren op zijn pensioen voor de periode van de nieuwe tewerkstelling. Indien hij werkloos was gebleven tot de wettelijke pensioenleeftijd zou hij 30 % meer pensioen krijgen voor die periode. De klager meent dat de overheid hem zeer ondankbaar behandelt.

Bedenkingen

Het rustpensioen wordt voor elk jaar van de loopbaan berekend op grond van de werkelijke (eventueel begrensde), fictieve of forfaitaire lonen, aangepast aan de evolutie van het indexcijfer der consumptieprijzen.

De werkelijke bezoldiging is het brutoloon van de werknemer waarop de sociale zekerheidsbijdragen berekend worden.

Er wordt rekening gehouden met de werkelijke bezoldigingen met ingang van 1 januari 1955 voor de arbeiders, 1 januari 1956 voor de zeevarenden, 1 januari 1958 voor de bedienden en 1 januari 1968 voor de mijnwerkers.

Tevens wordt voor elke dag gelijkstelling (werkloosheid, ziekte, ...) rekening gehouden met een fictieve bezoldiging.

De fictieve bezoldiging heeft in principe als basis het dagelijks gemiddelde van de werkelijke, forfaitaire en fictieve bezoldigingen van de werknemer met betrekking tot het voorgaand kalenderjaar.

Voor de periode na 1954 kan *onder bepaalde voorwaarden* de fictieve bezoldiging in de plaats worden gesteld van de werkelijke bezoldiging, indien die laatste minder voordelig is.

Dit is onder andere het geval voor mindervaliden, slachtoffers van een arbeidsongeval of een beroepsziekte⁴.

De bestaande reglementering werd door het koninklijk besluit van 24 januari 2001⁵ onder een driedubbele voorwaarde uitgebreid tot de werknemers die een voltijdse of deeltijdse tewerkstelling hebben aanvaard na een periode van werkloosheid.

Het moet gaan over een werknemer die:

- ◆ *ten vroegste vanaf 1 juli 2000* een voltijdse tewerkstelling heeft aanvaard na een tijdvak van onvrijwillige werkloosheid of van arbeidsongeschiktheid wegens ziekte of invaliditeit;

⁴ Voor de volledige opsomming, zie het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, artikel 26

⁵ Koninklijk Besluit van 24 januari 2001 tot wijziging van het koninklijk besluit van 21 december 1967 tot vaststelling van het algemeen reglement betreffende het rust-en overlevingspensioen voor werknemers (Belgisch Staatsblad van 20 februari 2001)

- ◆ op dat ogenblik ten minsten de leeftijd van 50 jaar bereikt heeft;
- ◆ op dat ogenblik het bewijs levert dat hij gedurende ten minste 20 jaren werknemer is geweest.

Aangezien de klager niet aan al deze voorwaarden voldoet (zijn tewerkstelling na een periode van werkloosheid nam reeds een aanvang in de loop van het jaar 1999) moet er voor de berekening van zijn pensioen rekening gehouden worden met de minder voordelige werkelijke bezoldiging.

Voordeligste pensioenstelsel – Werknemersregeling en regeling voor ambtenaren

De klager is 40 jaar en momenteel tewerkgesteld als contractuele bestuursassistent (niveau C) in overheidsdienst. Hij slaagde ooit in een vergelijkend wervingsexamen dat toegang geeft tot een benoeming als klerk (niveau D). Nu biedt zijn administratie hem een vaste benoeming aan in niveau D.

Indien hij de vaste benoeming aanneemt zal zijn huidige wedde verminderen terwijl hij toch dezelfde taken blijft uitvoeren. Anderzijds vraagt hij zich af of zijn toekomstig pensioen voordeliger zou zijn. Hij heeft advies en inlichtingen gevraagd over de pensioenregelingen in de privé-sector en de ambtenarij aan de bevoegde pensioendiensten om met kennis van zaken betreffende zijn latere pensioenrechten te kunnen beslissen over het voor hem voordeligste statuut.

De klager heeft weliswaar gedetailleerde inlichtingen over de verschillende regelingen ontvangen doch beklaagt er zich over dat geen van de pensioendiensten advies wil of kan geven over welke regeling het gunstigste zal zijn. De pensioendiensten hebben eveneens meegedeeld dat het onmogelijk is om een raming te maken van het eventuele latere rustpensioen vermits betrokkene pas over 20 jaar de leeftijd van 60 jaar bereikt.

Bedenkingen

De pensioendiensten verstrekken advies en inlichtingen over de pensioenregelingen waarvoor zij bevoegd zijn op basis van de huidige wetgeving.

Men kan hen bezwaarlijk verplichten een individuele vergelijkende studie te maken die de voor- en nadelen van de verschillende pensioenstelsels én de voorafgaande loopbaan bevat. Een loopbaan die nog minstens twintig jaar zal duren, houdt trouwens zoveel onbekenden in dat dit element op zich een ernstig advies, dat rekening houdt met alle eventualiteiten, quasi onmogelijk maakt. Bovendien is de pensioenwetgeving aan voortdurende wijzigingen onderhevig. Wat vandaag een voordeliger regeling is, kan morgen in het tegendeel verkeren.

De keuze voor een statutaire of een contractuele tewerkstelling in overheidsdienst heeft trouwens niet alleen met latere pensioenrechten te maken. De beide statuten hebben elk voor- en nadelen op het vlak van verloning, werkzekerheid, bevorderingsmogelijkheden, eventuele er uit voortvloeiende vervangingsinkomens, enz. Aan welke waarden men het meeste belang hecht, is een persoonlijke appreciatie waarbij de pensioendiensten niet kunnen helpen.

Voor betrokkene kan ook geen raming van het pensioen gemaakt worden op 40 jarige leeftijd. De Infodienst Pensioenen maakt een raming op voorwaarde dat de aanvrager de leeftijd van 55 jaar bereikt heeft. Mensen die in de overheidssector werken en pensioengerechtigd zijn vóór de leeftijd van 60 jaar mogen 5 jaar voor de normale pensioenleeftijd een aanvraag doen.

Berekeningswijze van het rustpensioen – Verschillen tussen het ambtenarenstelsel en het stelsel van de werknemers.

Betrokkene en zijn echtgenote genieten een rustpensioen als werknemer. Zij beklagen zich erover dat het werknemerspensioen niet berekend wordt op basis van de laatste 5 werkjaren zoals dit het geval is voor de ambtenarenpensioenen.

Zij vragen zich af wanneer die discriminaties tussen gepensioneerden zullen opgeheven worden.

Bedenkingen

De pensioenen in de werknemersregeling worden altijd berekend op basis van de lonen van de ganse loopbaan⁶, geïndexeerd tot op de ingangsdatum van het pensioen. Een zelfde principe geldt in de regeling voor zelfstandigen met betrekking tot de bedrijfsinkomsten.

Een berekening op basis van de lonen van de laatste vijf jaar van de loopbaan heeft nooit bestaan in de regeling van de werknemers of de zelfstandigen.

De pensioenregeling voor de ambtenaren is gebaseerd op totaal andere principes. Zij behoort niet tot de sociale zekerheid sensu stricto en kan in geen enkel opzicht vergeleken worden met deze voor de werknemers.

Toekenningsvoorwaarden en berekening van het pensioen in het ambtenarenstelsel

Geen recht op vakantiegeld

De verzoeker is gepensioneerd wegens lichamelijke ongeschiktheid op 54-jarige leeftijd.

Hij beklagt er zich over dat hij geen aanspraak kan maken op vakantiegeld omdat hij de leeftijd

⁶ Koninklijk besluit nr. 50 van 24 oktober 1967 betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, artikel 10 §1

van 60 jaar niet bereikt heeft. Hij voelt zich gediscrimineerd, temeer omdat hij niet gekozen heeft voor deze “gedwongen” pensionering.

Bedenkingen

Het vakantiegeld is een bijkomende, forfaitaire uitbetaling die onder bepaalde voorwaarden éénmaal per jaar in de maand mei aan sommige gepensioneerden wordt uitbetaald.

De voorwaarden⁷ voor rustgepensioneerden zijn duidelijk:

- ◆ tenminste de volle leeftijd van 60 jaar bereikt hebben op 1 mei van het jaar waarin men 60 jaar wordt;
- ◆ effectief recht hebben op de pensioenbetaling van mei;
- ◆ het maandelijks pensioenbedrag mag niet verminderd zijn omwille van een cumulatie met een beroepsactiviteit (overschrijding bedrag toegelaten arbeid);
- ◆ het gecumuleerd bruto maandbedrag (van eigen en andere pensioeninstellingen) voor de maand mei moet kleiner zijn dan een bepaald grensbedrag.

Toekenningsvoorwaarden en berekening van de Inkomensgarantie voor ouderen

Recht op Inkomensgarantie voor ouderen – Verblijf in het buitenland

De verzoekster die anoniem wenst te blijven uit vrees voor wraakoefeningen van de pensioendienst, beklagt zich erover dat zij gediscrimineerd wordt in vergelijking met de ouderen die een wettelijk pensioen genieten. Zij protesteert tegen het feit dat inkomensgarantietrekkers het land niet zouden mogen verlaten zonder voorafgaandelijk toestemming te vragen. Bovendien mag men slechts voor een beperkte tijd in het buitenland verblijven en moeten de nodige bewijzen van vertrek en terugkomst voorgelegd worden op straffe van verlies van de uitkering.

Bedenkingen

De Inkomensgarantie voor ouderen, een residuair stelsel, wordt toegekend en betaald door de Rijksdienst voor Pensioenen.

Eén van de toekenningsvoorwaarden waaraan een inkomensgarantietrekker moet voldoen, is de verblijfsvoorwaarde.

De gerechtigde op de IGO moet zijn hoofdverblijfplaats in België hebben, dit wil zeggen dat hij daadwerkelijk en bestendig in België moet verblijven.

⁷ Koninklijk besluit van 1 april 1992 houdende toekenning van een vakantiegeld en van een aanvullende toeslag bij het vakantiegeld aan de gepensioneerden van de openbare diensten.

Met daadwerkelijk en bestendig verblijf in België wordt gelijkgesteld, op voorwaarde evenwel dat de Rijksdienst voor Pensioenen er voorafgaandelijk van in kennis werd gesteld:

- ◆ het verblijf in het buitenland gedurende minder dan 30 al dan niet opeenvolgende dagen per kalenderjaar. Bij overschrijding van deze periode wordt de uitbetaling van de inkomensgarantie geschorst voor elke kalendermaand tijdens dewelke de gerechtigde niet ononderbroken in België verblijft;
- ◆ het verblijf in het buitenland gedurende 30 of meer al dan niet opeenvolgende dagen, ingevolge een toevallige en tijdelijke opname in een ziekenhuis of een andere instelling voor zorgenverstrekking;
- ◆ het verblijf in het buitenland gedurende 30 al of niet opeenvolgende dagen per kalenderjaar of langer, voor zover uitzonderlijke omstandigheden dit verblijf wettigen en op voorwaarde dat het beheerscomité van de Rijksdienst voor Pensioenen hiertoe de toelating heeft gegeven.

Een kleine nuancering bij het standpunt van de betrokkene is hier toch nodig. De gerechtigde op de Inkomensgarantie voor ouderen moet inderdaad de RVP voorafgaandelijk inlichten over een voorgenomen verblijf in het buitenland. Voor een verblijf van minder dan 30 dagen is evenwel geen *toestemming* nodig.

In de toekenningsvoorwaarden van de wettelijke pensioenen vindt men dergelijke verblijfsvoorwaarde niet terug. De verblijfsvoorwaarde geldt in sommige gevallen wel voor de betaling van de pensioenen in het buitenland aan niet-Belgen in de stelsels van de werknemers en de zelfstandigen⁸.

Betalingsmodaliteiten

Geen toekenning van het pensioen – Pensioenbedrag op jaarbasis te laag

De klager heeft gedurende zijn ganse loopbaan een vrij beroep uitgeoefend. Tijdens zijn loopbaan heeft hij eveneens een korte periode gewerkt als werknemer.

Hij geniet een pensioen als zelfstandige en heeft voor de periode tewerkstelling als werknemer een pensioen aangevraagd. De Rijksdienst voor Pensioenen kent het pensioen niet toe omdat het bedrag waarop hij aanspraak kan maken slechts 65,15 euro per jaar bedraagt.

Hij meent dat in die omstandigheden de sociale bijdragen voor de pensioensector, die indertijd werden ingehouden op zijn loon, moeten terugbetaald worden.

⁸ Zie het Jaarverslag 2000 van de Ombudsdienst Pensioenen, p. 73 tot 76

Bedenkingen

De regelgeving in het stelsel van de werknemers voorziet dat een pensioen dat kleiner is dan een bepaald bedrag per jaar niet toegekend wordt.

Het koninklijk besluit van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels bepaalt in artikel 5 § 9:

“§ 9. Het pensioen waarvan het bedrag kleiner is dan (86,32 EUR) per jaar, wordt niet toegekend. Dit bedrag is gekoppeld aan spilindexcijfer 103,14 (basis 1996 = 100) ...”

Er bestaat een analoge bepaling in de pensioenregeling voor zelfstandigen. In geen van beide regelingen bestaat de mogelijkheid tot terugbetaling van sociale bijdragen voor de betrokken periode.

Besluit

Een wijziging in de wetgeving of de reglementering is de enige manier om aan deze soort klachten tegemoet te komen. Dit impliceert politieke keuzes van de wetgever of de regering.

In de mate dat dergelijke klachten louter te maken hebben met de ratio legis van de bestaande wetgeving en reglementering nemen wij ze niet in behandeling. Enige bemoeienis van onze kant met het pensioenbeleid, zou onvermijdelijk onze onafhankelijkheid en onpartijdige opstelling in het gedrang brengen.

Wij wijzen de klagers hierop en verwijzen hen in het kader van onze bemiddelingstaak en verzoenende opdracht tussen de burgers en de overheid door naar de Minister van Pensioenen en eventueel naar de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Wanneer wij verwijzen naar de Kamer delen wij de klager mee welke de geijkte procedures zijn om een verzoekschrift in te dienen.

Het kan zijn dat wij naar aanleiding van deze klachten een anomalie of een discriminatie in de pensioenwetgeving vaststellen. Wij brengen in dat geval de Minister van Pensioenen ervan op de hoogte en maken er ook melding van in het jaarverslag.

Door ook concrete voorbeelden van deze klachten op te nemen in het jaarverslag zorgen wij voor een zo getrouw mogelijke weergave van de aard van de problematiek waarmee wij geconfronteerd worden. Hiermee vervullen wij ook een signaalfunctie.

De informatiebehoeften

Gemiddeld negen op tien van alle telefonische oproepen en ongeveer een kwart van de dossiers betreffen vragen om informatie over de wettelijke pensioenen en andere materies.

Het voorwerp van de vragen om informatie

◆ Toekenningsvoorwaarden en berekening van het pensioen	58 %
◆ Betalingsmodaliteiten en samenstelling van het pensioenbedrag	26 %
◆ Raming van het pensioen	9 %
◆ Andere regelingen (brugpensioen; aanvullend pensioen; buitenlandse pensioenen; wezenbijslag, enz)	7 %

Enkele voorbeelden

Het hierna volgend overzicht van wekerende vragen illustreert de aard van de informatiebehoefte en tegelijkertijd de gebrekkige kennis van de informatiebronnen in de pensioensector.

Toekenningsvoorwaarden en berekening

- ◆ Vanaf welke leeftijd mag ik als vrouw mijn pensioen aanvragen?
- ◆ Mag ik op 60 jaar mijn pensioen aanvragen in de privé-sector als spooman, gepensioneerd wegens lichamelijke ongeschiktheid?
- ◆ Hoeveel jaren moet ik gewerkt hebben om recht te hebben op een vervroegd pensioen?
- ◆ Mag de pensioendienst mijn aanvraag om vervroegd pensioen weigeren?
- ◆ Mijn bedrijf is in faling. Welke zijn de gevolgen daarvan op mijn latere pensioenrechten?
- ◆ Heb ik recht op een pensioen als zelfstandige in bijberoep?
- ◆ Heb ik recht op een pensioen voor de jaren tijdens dewelke ik les heb gegeven in het avondonderwijs?
- ◆ Heb ik recht op een volledig pensioen indien ik deeltijds werk naar rato van 4/5 in overheidsdienst?
- ◆ Welke zijn de pensioenrechten van de Senatoren / Volksvertegenwoordigers?
- ◆ Kan u mij helpen om mijn loopbaanbewijzen terug te vinden voor mijn toekomstig pensioen?
- ◆ Wanneer heb ik recht op de Inkomensgarantiewet voor ouderen?
- ◆ Wanneer wordt het gezinspensioen toegekend?

- ◆ Wijzig mijn pensioentoestand wanneer ik hertrouw?
- ◆ Heb ik recht op een overlevingspensioen van mijn echtgenoot die zelfstandige / ambtenaar was?
- ◆ Waarom heb ik geen recht op een overlevingspensioen van de moeder van mijn kinderen waarmee ik samenwoonde?
- ◆ Wanneer heb ik recht op vakantiegeld?
- ◆ Welke zijn mijn pensioenrechten als echtgescheiden / feitelijk gescheiden echtgeno(o)t(e)?
- ◆ Hoeveel mag ik bijverdienen als gepensioneerde?
- ◆ Waar kan ik mijn rustpensioen aanvragen vanuit het buitenland?
- ◆ Wat kan ik doen om mijn klein pensioen te verhogen?
- ◆ Kan u mij het adres geven van de Spaanse pensioendienst?
- ◆ Wanneer zal de Minister van Pensioenen zijn beloftes nakomen en de kleine pensioenen met meer dan een aalmoes verhogen?
- ◆ Wat staat er in de wet die zal toelaten dat de overlevingspensioenen van de RTBF door de Administratie der Pensioenen worden beheerd?

Betalingsmodaliteiten en samenstelling van het pensioenbedrag

- ◆ Kan ik vragen om de bedrijfsvoorheffing op mijn pensioen te verhogen?
- ◆ Mag mijn pensioen verminderen omdat de solidariteitsbijdrage wordt herzien?
- ◆ Waarom wordt er een solidariteitsbijdrage ingehouden op mijn pensioen?
- ◆ Waarom wordt de ouderdomsrente niet uitbetaald?
- ◆ Denkt u dat het uitgekeerde pensioenbedrag correct berekend werd?
- ◆ Kan ik vragen om de datum van uitbetaling van mijn pensioen te vervoegen?
- ◆ Kan ik de pensioendienst vragen het pensioen van mij en mijn echtgenote op een Belgische rekening te betalen terwijl wij in het buitenland verblijven?
- ◆ In welke maand wordt het vakantiegeld uitbetaald?
- ◆ Waarom is mijn pensioenbedrag zo laag voor een volledige loopbaan als zelfstandige?
- ◆ Wanneer heb ik recht op een begrafenispremie?
- ◆ Kan u mij uitleggen hoe de pensioendienst mijn pensioen berekend heeft? Ik begrijp niet hoe mijn pensioenbedrag is samengesteld.

Raming van het pensioen

- ◆ Kan ik een raming van mijn toekomstig pensioen krijgen? Tot welke dienst moet ik mij daarvoor richten?
- ◆ Kan u berekenen hoeveel mijn pensioen zal bedragen?

- ◆ Welk pensioen zal mijn echtgenote ontvangen na mijn overlijden?

Andere regelingen

- ◆ Welke pensioenrechten bestaan er in Nederland?
- ◆ Hoeveel bedraagt een Frans pensioen?
- ◆ Kan u mij helpen bij het invullen van een formulier bestemd voor de Duitse pensioenkas?
- ◆ Hoeveel bedraagt het brugpensioen?
- ◆ Waarom worden sociale lasten ingehouden op een aanvullend pensioen als ik later toch de solidariteitsbijdrage moet betalen?
- ◆ Wat bedoelt men met fictieve renten op mijn extra legaal pensioen?
- ◆ Kan u mij inlichtingen geven over vorstkaarten in de bouwsector?
- ◆ Heb ik recht op verhoogde kinderbijslag als weduwe?

Behandeling door het College

Het behoort niet tot onze bevoegdheden om informatie of juridische raad te geven. In het kader van onze algemene bemiddelingsopdracht zenden wij deze vragen door naar de meest aangewezen dienst(en).

Mensen die telefonisch vragen stellen, worden geholpen met het telefoonnummer, het adres en meer en meer de website van de diensten die best geplaatst zijn om de gewenste inlichtingen te geven. In sommige gevallen helpen wij de vraag herformuleren om de kans op een zo volledig en precies mogelijk antwoord te vergroten.

Het gebeurt ook, doorgaans met oudere of zieke gepensioneerden, dat de doorverwijzing problematisch is. In dat geval vragen wij naar een vertrouwenspersoon die voor hen de gewenste informatie kan inwinnen en contacteren deze dan ook.

Wij rekenen het tot onze plicht in alle omstandigheden een onmiddellijke dienstverlening te verzorgen met de best mogelijke begeleiding van de betrokkene in zijn zoektocht naar informatie.

De schriftelijke vragen om informatie sturen wij door naar de bevoegde pensioendienst. De vragen over andere materies worden doorgezonden naar de bevoegde administraties.

Bij het geringste vermoeden van schending van de persoonlijke levenssfeer vragen wij de toestemming van de betrokkene vooraleer zijn brief door te sturen.

De pensioendiensten waarmee wij een Protocolakkoord hebben afgesloten, hebben zich geëngageerd om de behandeling van de door ons doorgestuurde vragen om informatie te verzekeren. Het Handvest van de sociaal verzekerde bepaalt trouwens dat iedere sociaal verzekerde die er schriftelijk om verzoekt, binnen de 45 dagen nauwkeurig en volledig ingelicht moet worden ten einde hem toe te laten al zijn rechten uit te oefenen en verplichtingen te vervullen.

Daarenboven moeten de instellingen van sociale zekerheid inzake de materies die hen aanbelangen, aan iedere sociaal verzekerde die erom verzoekt, raad geven in verband met die uitoefening van zijn rechten en het naleven van zijn verplichtingen.

Wij hebben bewust gekozen voor de *doorzending* van de schriftelijke vragen in de plaats van de loutere doorverwijzing. Het past immers in onze algemene opdracht dat de rechtzoekende respectvol, accuraat en efficiënt geholpen wordt, ook in het geval van onbevoegdheid van de Ombudsdienst.

Op basis van onze ervaring gedurende de voorbije jaren kunnen wij stellen dat deze methode zeer effectief is. Slechts een verwaarloosbaar aantal (toekomstig) gepensioneerden neemt opnieuw contact met ons op nadat wij ze telefonisch hebben doorverwezen of hun schriftelijke vraag om informatie hebben doorgezonden.

Besluit

De Ombudsdienst blijft massaal vragen om informatie ontvangen. Stilaan lijkt zich echter een weliswaar zwakke, nieuwe tendens af te tekenen.

Een aantal mensen is er zich klaarblijkelijk goed bewust van dat een ombudsdienst geen informatiedienst is en vraagt spontaan de doorverwijzing of de doorzending.

Toch wijst alles erop dat de informatiebronnen nog altijd onvoldoende gekend zijn bij grote delen van het publiek. Wij blijven dan ook in de bijlagen bij dit jaarverslag de nuttige gegevens over de pensioendiensten en hun zitdagen opnemen.

Nochtans stellen de pensioendiensten reeds veel informatie beschikbaar.

Zowel de Rijksdienst voor Pensioenen als het Rijksinstituut voor Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen en de Administratie der Pensioenen, organiseren zitdagen op verschillende plaatsen in elke provincie waar de (toekomstig) gepensioneerden alle inlichtingen kunnen verkrijgen.

Er bestaan gratis brochures die voldoende uitleg geven over de pensioenregeling in elk pensioenstelsel en de nuttige adressen van de verschillende pensioendiensten vermelden.

Wij stellen vast dat de pensioendiensten blijven zoeken om beter aan de informatiebehoeften van de burgers te voldoen.

De Rijksdienst voor Pensioenen, de Centrale Dienst der Vaste Uitgaven – Pensioenen en de Dienst voor Overzeese Sociale Zekerheid beschikten reeds over een uitgebreide website waar gedetailleerde informatie beschikbaar is over de pensioenregeling. In de loop van 2002 lanceerden zowel de Administratie der Pensioenen als het Rijksinstituut voor Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen hun site op het internet.

In hetzelfde jaar kwam ook de portaalsite van de sociale zekerheid tot stand. Dit portaal is het resultaat van de samenwerking tussen de Federale Overheidsdienst Sociale Zekerheid en alle Openbare Instellingen van Sociale Zekerheid en komt gedeeltelijk tegemoet aan ons voorstel voor een centraal informatiepunt voor de ganse sociale zekerheid waaronder de pensioenen.

De portaalsite van de sociale zekerheid werd ontworpen met het doel elke burger of elke werkgever op een eenvoudige manier te informeren over de Belgische sociale zekerheid. In de loop van 2003 zullen de sociaal verzekerden geleidelijk aan elektronische transacties kunnen doen.

Helaas beantwoordt het profiel van de burgers tot wie de pensioendiensten zich richten niet altijd aan het profiel van de gebruikers van de nieuwe communicatiemiddelen.

De pensioendiensten zouden dan ook moeten blijven investeren in de verdere verbetering van hun traditionele informatiekanaalen.

Blijkbaar volstaat het echter niet om de informatie ter beschikking te stellen. Er moet ook publiciteit rond gevoerd worden. Wij blijven dan ook herhalen dat gezamenlijke informatiecampagnes van de pensioendiensten met inbegrip van de Infodienst Pensioenen, waarbij de nadruk ligt op hun informatie - en adviesopdracht, een grote stap voorwaarts zouden betekenen.

De oprichting van een call-center, bevolkt door specialisten op alle domeinen van de sociale zekerheid, waarover de Regeringscommissaris voor de Sociale Zekerheid sprak in haar persbericht van 26 oktober 2001 (Zie jaarverslag 2001 van de Ombudsdienst Pensioenen, p. 169) zou ook voor een gevoelige vooruitgang kunnen zorgen.